

STORTINGET

Innst. 6 S

(2022–2023)

Innstilling fra justiskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2023, kapitler under Justis- og beredskapsdepartementet mv. (rammeområde 5)

Prop. 1 S (2022–2023)

Innhold

	Side
1. Sammendrag	1
1.1 Innledning	1
1.2 Regjeringens budsjettforslag.....	1
1.3 Stortingets vedtak om rammesum.....	5
2. Komiteens merknader	5
2.1 Komiteens generelle merknader.....	5
2.1.1 Generelle merknader fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.....	5
2.1.2 Generelle merknader fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet.....	5
2.1.3 Generelle merknader fra Høyre.....	6
2.1.4 Generelle merknader fra Fremskrittspartiet.....	9
2.1.5 Generelle merknader fra Sosialistisk Venstreparti.....	10
2.1.6 Generelle merknader fra Venstre.....	12
2.2 Merknader til de enkelte kapitler	13
2.3 Om anmodningsvedtak	38
3. Sammenligning av budsjettall, kapitler og poster. Rammeområde 5	39
4. Forslag fra mindretall	41
5. Komiteens tilråding	42

STORTINGET

Innst. 6 S

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
fra justiskomiteen

Prop. 1 S (2022–2023)

Innstilling fra justiskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2023, kapitler under Justis- og beredskapsdepartementet mv. (rammeområde 5)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Innledning

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kamzy Gunaratnam, Odd Harald Hovland og Maria Aasen-Svensrud, fra Høyre, Ingunn Foss og Sveinung Stensland, fra Senterpartiet, Ivar B. Prestbakmo og Else Marie Rødby, fra Fremskrittspartiet, lederen Per-Willy Amundsen og Tor André Johnsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Andreas Sjalg Unneland, og fra Venstre, Ingvild Wetrhus Thorsvik, fremmer i denne innstillingen forslag til bevilgninger på statsbudsjettet for

2023 under de kapitler som er fordelt til komiteen under rammeområde 5 ved Stortingets vedtak 13. oktober 2022, jf. Innst. 1 S (2022–2023).

Komiteen viser til at komitéinnstillingen omfatter alle administrasjonsgrener under Justis- og beredskapsdepartementet med unntak av kap. 480 Svalbardbudsjettet, samt kap. 490/3490 Utlendingsdirektoratet og kap. 491 Utlendingsnemnda. Kap. 480 inngår i rammeområde 4 (Utenriks), mens kap. 490/3490 og 491 er en del av rammeområde 6 (Innvandring, regional utvikling og bolig).

Justis- og beredskapsdepartementet orienterte i brev av 13. oktober 2022 og 28. november 2022 om mindre rettelser i proposisjonen. Brevene er vedlagt innstillingen her.

1.2 Regjeringens budsjettforslag

Nedenfor følger en oversikt over bevilgningsforslaget under rammeområde 5 slik det fremgår av Prop. 1 S (2022–2023) fordelt på kapitler og poster.

90-poster behandles av finanskomiteen utenfor rammesystemet.

Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 5

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2022–2023)
			Gul bok
Utgifter			
<i>Høyesterett</i>			
61		Høyesterett	
	1	Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 410 post 1 og kap. 411 post 1	128 079 000
<i>Justis- og beredskapsdepartementet</i>			
400		Justis- og beredskapsdepartementet	
	1	Driftsutgifter	518 368 000

		Prop. 1 S (2022–2023)
Kap.	Post Formål	Gul bok
	23 Spesielle driftsutgifter, forskning, evaluering og kunnskapsinnhenting, <i>kan overføres</i>	35 392 000
	50 Norges forskningsråd	61 432 000
	70 Overføringer til private	18 811 000
	71 Tilskudd til internasjonale organisasjoner	17 857 000
410	Domstolene	
	1 Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 61 post 1 og kap. 411 post 1</i>	2 840 398 000
	21 Spesielle driftsutgifter	101 354 000
	22 Vernesaker/sideutgifter, jordskiftedomstoler, <i>kan overføres</i>	2 850 000
411	Domstoladministrasjonen	
	1 Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 61 post 1 og kap. 410 post 1</i>	82 700 000
414	Forlikråd og andre domsutgifter	
	1 Driftsutgifter	278 546 000
	21 Spesielle driftsutgifter	41 902 000
430	Kriminalomsorgen	
	1 Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 431 post 1</i>	5 105 958 000
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 430 post 1</i>	108 410 000
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	46 849 000
	60 Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv., <i>kan overføres</i>	114 991 000
	70 Tilskudd	36 172 000
431	Kriminalomsorgsdirektoratet	
	1 Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 430 post 1</i>	148 125 000
432	Kriminalomsorgens høyskole og utdanningscenter	
	1 Driftsutgifter	225 241 000
433	Konfliktrådet	
	1 Driftsutgifter	140 546 000
	60 Tilskudd til kommuner, <i>kan overføres</i>	10 514 000
	70 Tilskudd	26 349 000
440	Politiet	
	1 Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 441 post 1 og kap. 443 post 1</i>	19 520 757 000
	22 Søk etter antatt omkomne, <i>kan overføres</i>	10 142 000
	23 Sideutgifter i forbindelse med sivile gjøremål	34 800 000
	25 Variable utgifter ved ankomst, mottak og retur i politiets utlendingsforvaltning	104 350 000
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	80 842 000
	46 Investeringer i Schengen IKT-systemer, <i>kan overføres</i>	501 084 000
	48 Tildeling fra EUs grense- og visumfinansieringsordninger, <i>kan overføres</i>	14 070 000
	70 Tilskudd	52 402 000
	71 Tilskudd Justismuseet	8 237 000
	73 Internasjonale forpliktelser, mv., <i>kan overføres</i>	657 190 000
	74 Midlertidig destruksjonspann for enkelte typer halvautomatiske rifler	1 000 000
441	Politidirektoratet	
	1 Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 440 post 1</i>	389 156 000
442	Politi høyskolen	
	1 Driftsutgifter	654 870 000
443	Påtalemyndigheten i politiet	
	1 Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 440 post 1</i>	1 432 401 000
444	Politiets sikkerhetstjeneste (PST)	
	1 Driftsutgifter	1 298 959 000

			Prop. 1 S (2022–2023)
Kap.	Post	Formål	Gul bok
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	95 822 000
445		Den høyere påtalemyndighet	
	1	Driftsutgifter	317 319 000
446		Den militære påtalemyndighet	
	1	Driftsutgifter	9 329 000
448		Grensekommisæreren	
	1	Driftsutgifter	6 104 000
451		Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	
	1	Driftsutgifter	1 193 569 000
	21	Spesielle driftsutgifter	24 940 000
	22	Spesielle driftsutgifter – Nødnett, <i>kan overføres</i>	529 093 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	132 415 000
	70	Overføringer til private	7 278 000
452		Sentral krisehåndtering	
	1	Driftsutgifter	27 916 000
453		Sivil klareringsmyndighet	
	1	Driftsutgifter	57 829 000
454		Redningshelikoptertjenesten	
	1	Driftsutgifter	893 601 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 867 529 000
455		Redningstjenesten	
	1	Driftsutgifter	138 623 000
	21	Spesielle driftsutgifter	29 928 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	6 522 000
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten	72 832 000
	72	Tilskudd til nød- og sikkerhetstjenester	127 781 000
	73	Tilskudd til Redningsselskapet	131 676 000
457		Nasjonal sikkerhetsmyndighet	
	1	Driftsutgifter	429 234 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	25 990 000
460		Spesialenheten for politisaker	
	1	Driftsutgifter	61 861 000
466		Særskilte straffesaksutgifter m.m.	
	1	Driftsutgifter	1 279 522 000
467		Norsk Lovtidend	
	1	Driftsutgifter	8 125 000
468		Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker	
	1	Driftsutgifter	22 864 000
469		Vergemålsordningen	
	1	Driftsutgifter	269 647 000
	21	Spesielle driftsutgifter	92 239 000
470		Fri rettshjelp	
	1	Driftsutgifter	740 168 000
	72	Tilskudd til spesielle rettshjelptiltak	69 265 000
471		Statens erstatningsansvar og Stortingets rettfærdsvederlagsordning	
	71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	123 392 000
	72	Erstatning i anledning av straffeforfølgning, <i>overslagsbevilgning</i>	69 143 000
	73	Stortingets rettfærdsvederlagsordning	30 122 000
473		Statens sivilrettsforvaltning	
	1	Driftsutgifter	78 505 000
	70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsbevilgning</i>	430 604 000

			Prop. 1 S (2022–2023)
Kap.	Post	Formål	Gul bok
475		Bobehandling	
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	116 704 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	8 411 000
		Sum utgifter rammeområde 5	44 377 006 000

Inntekter

Inntekter under departementene

3400		Justis- og beredskapsdepartementet	
	1	Diverse inntekter	6 073 000
	2	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	1 079 000
3410		Domstolene	
	1	Rettsgebyr	270 861 000
	2	Saks- og gebyrinntekter jordskiftedomstolene	20 850 000
	3	Diverse refusjoner	1 760 000
	4	Vernesaker jordskiftedomstolene	2 426 000
3411		Domstoladministrasjonen	
	3	Diverse refusjoner	300 000
3430		Kriminalomsorgen	
	2	Arbeidsdriftens inntekter	108 421 000
	3	Andre inntekter	22 804 000
	4	Tilskudd	2 647 000
3432		Kriminalomsorgens høyskole og utdanningscenter	
	3	Andre inntekter	1 173 000
3433		Konfliktrådet	
	2	Refusjoner	6 000
3440		Politiet	
	1	Gebyr – pass og våpen	718 795 000
	2	Refusjoner mv.	222 506 000
	3	Salgsinntekter	51 651 000
	4	Gebyr – vaktelskap og etterkontroll av deaktiverte skytevåpen	4 828 000
	6	Gebyr – utlendingssaker	304 187 000
	7	Gebyr – sivile gjøremål	721 078 000
	8	Refusjoner fra EUs grense- og visumfinansieringsordninger	94 100 000
3442		Politihøgskolen	
	2	Diverse inntekter	17 147 000
	3	Inntekter fra Justissektorens kurs- og øvingssenter	11 228 000
3444		Politiets sikkerhetstjeneste (PST)	
	2	Refusjoner	19 237 000
3451		Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	
	1	Gebyr	128 403 000
	2	Refusjoner driftsutgifter Nødnett	35 795 000
	3	Diverse inntekter	27 467 000
	4	Refusjoner større utstyrsanskaffelser og vedlikehold Nødnett	78 909 000
	5	Abonnementsinntekter og refusjoner Nødnett	514 236 000
	6	Refusjoner	7 425 000
3453		Sivil klareringsmyndighet	
	1	Gebyr	1 750 000
3454		Redningshelikoptertjenesten	
	1	Refusjoner	29 968 000
3457		Nasjonal sikkerhetsmyndighet	
	1	Inntekter	35 338 000

		Prop. 1 S (2022–2023)
Kap.	Post Formål	Gul bok
3469	Vergemålsordningen	
	1 Vergemåls-/representantordning, ODA-godkjente utgifter	8 550 000
3470	Fri rettshjelp	
	1 Tilkjente saksomkostninger m.m.	4 571 000
	2 Fri rettshjelp, ODA-godkjente utgifter	5 668 000
3473	Statens sivilrettsforvaltning	
	1 Diverse inntekter	5 000
Sum inntekter rammeområde 5		3 481 242 000
Netto rammeområde 5		40 895 764 000

1.3 Stortingets vedtak om rammesum

Ved vedtak i Stortinget 1. desember 2022 er netto utgiftsramme for rammeområde 5 endelig fastsatt til 40 972 764 000 kroner, jf. Innst. 2 S (2022–2023). De fremsatte bevilgningsforslagene i innstillingen bygger på denne rammen, jf. Stortingets forretningsorden § 43 femte ledd.

2. Komiteens merknader

2.1 Komiteens generelle merknader

Komiteen viser til den fremlagte Prop. 1 S (2022–2023) fra Justis- og beredskapsdepartementet om budsjettforslaget for 2023.

2.1.1 GENERELLE MERKNADER FRA ARBEIDERPARTIET, SENTERPARTIET OG SOSIALISTISK VENSTREPARTI

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til budsjettforliket mellom de tre partiene, der det er foreslått betydelige satsinger på velferd, omfordeling og sosial rettferdighet for å gi folk mer trygghet i en krevende tid, i tillegg til grep for å få ned klimautslippene, ivareta natur og å sikre bistand. Det gjøres viktige velferdssatsinger som gratis halvdagsplass i SFO for andreklassinger, flere alderstrinn får billigere tannhelse og prisjustering av barnetrygden, som gir vanlige folk lavere utgifter og mer og bedre velferd. Grupper som opplever en særskilt krevende situasjon får mer, det gjelder enslige forsørgere, minstepensjonister, uføre, mottakere av arbeidsavklaringspenger og studenter. Innteksgruppene med inntekt under 750 000 kroner får også skattelett sammenlignet med 2022.

Flertallet understreker at budsjettet er trygt og ansvarlig, uten økt oljepengebruk, noe som er viktig for å dempe de økende prisene som rammer folk og bedrifter. Økt satsing på grønn industri, betydelig satsing på klimakutt gjennom Enova, endringer av klimarelaterte avgifter og en rekke andre klimatiltak vil bidra til at Nor-

ge kutter utslipp frem mot 2030 og øker utslippskuttene i 2023. I tillegg er partene enige om en betydelig og flerårig støtte til Ukraina, og til bistand og humanitær hjelp som følge av krigen.

Flertallet viser til regjeringens rapportering på ulike anmodningsvedtak i budsjettproposisjonen. Flertallet tar i denne innstillingen ikke stilling til realiteten i de enkelte forslagene eller regjeringens konklusjon om videre rapportering eller ikke. Det vil bli gjort ved behandling av Meld. St. 4 (2022–2023).

2.1.2 GENERELLE MERKNADER FRA ARBEIDERPARTIET OG SENTERPARTIET

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at regjeringens forslag til statsbudsjett for 2023 er et budsjett som skal gi folk trygghet og bidra til rettferdig fordeling. I en krevende tid med krig i Ukraina, energikrise i Europa og kraftig prisvekst skal et stramt og rettferdig budsjett bidra til å få kontroll på den kraftige prisveksten, skape trygghet rundt folks økonomi og arbeidsplasser, og utjevne sosiale og geografiske forskjeller.

Disse medlemmer viser til at regjeringens forslag til budsjett fremfor å bruke mer, skal prioritere tydeligere, for å fordele bedre, ta vare på våre grunnleggende velferdstjenester og sikre at Norge står sterkere gjennom en urolig tid. Samtidig skal budsjettforslaget ruste Norge for fremtiden ved å bidra til grønn industribygging, kutt i klimagassutslipp i tråd med våre internasjonale forpliktelser, og at arbeidstakere og bedrifter er klare for omstillingen fremover.

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti i 2022-budsjettet sørget for å foreslå å øke bevilgningene til politiet, kriminalomsorgen, domstolene og påtalemakten med til sammen 330 mill. kroner mer enn forrige regjering, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022). Den russiske invasjonen av Ukraina har ført til en varig endring i den sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa. Derfor fremmet også regjeringen en historisk satsing på beredskap i Prop. 78 S (2021–2022). 500 friske mill. kroner til beredskapsarbeid i Norge var både nødvendig og i tråd med

Arbeiderpartiet og Senterpartiets langvarige engasjement for å sikre folks trygghet i hele Norge. Tiltakene blir i stor grad foreslått videreført i 2023 med en ytterligere styrking av viktige beredskapskapasiteter i samfunnet vårt.

Samtidig vil disse medlemmer understreke at det viktigste er å sørge for at kriminalitet ikke skjer. Kriminalitet må bekjempes, men det må også årsakene til kriminaliteten. Budsjettforslaget gir rom for et mer nærværende politi og for at det kan forebygges og etterforskes mer, med et klart mål om at de lange køene i straffesakskjeden reduseres ytterligere. Vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep må bekjempes. Straffedømte må rehabiliteres, gjengkriminelle og ekstremister må hjelpes ut av sine destruktive miljø, og arbeidet med digital trygghet må forsterkes og koordineres langt bedre enn det har vært gjort de siste årene.

Disse medlemmer viser til at regjeringens budsjettforslag for 2023 vil sikre folks trygghet i en urolig tid. Budsjettforslaget bidrar til å holde egen befolkning trygg, både for dagens trusler og de som kan komme. Det er en av de viktigste oppgavene enhver regjering kan ha, og en oppgave denne regjeringen tar på alvor.

2.1.3 GENERELLE MERKNADER FRA HØYRE

Komiteens medlemmer fra Høyre mener statens viktigste oppgave er å sikre borgernes trygghet og sikkerhet. Det krever blant annet et politi i stand til å drive effektiv kriminalitetsbekjempelse, en offeromsorg som ivaretar og sikrer tryggheten til de som har blitt utsatt for kriminalitet, og god beredskap i hele landet.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg har gjennomført en av de største reformene av norsk politi noen gang. Disse medlemmer konstaterer at politireformen stort sett er vellykket, og har løftet norsk politiberedskap til et historisk godt nivå.

Disse medlemmer understreker at politireformen har gitt landet et kvalitativt bedre politi som dessuten er økt med flere tusen årsverk. Kvaliteten i etterforskningen er hevet, beredskapen mot terror og andre typer alvorlige hendelser er kraftig forbedret, og det er innført nasjonale responstider. Disse medlemmer viser til at politiet er inndelt i større politidistrikt for å kunne tilby likere tjenester og bygge større fagmiljøer.

Disse medlemmer viser til at politiets etterforskningsmetoder har fått et kraftig teknologisk løft. Slik kan politiet utføre langt flere oppgaver og mer politiarbeid enn før fra patruljebilen, ute blant folk og på åsted. Politiet er tilført nye biler og nytt utstyr for effektivt å kunne gjøre dette.

Disse medlemmer vil særlig understreke at politiets evne til å avdekke og etterforske overgrep mot barn og på nett, er kraftig forbedret. Disse medlemmer konstaterer at dette til dels skyldes etablering av større og mer robuste fagmiljøer, både i politidistrikte-

ne og gjennom etablering av Kripos' cyberkriminalitetscenter NC3. Disse medlemmer viser til at det er satset kraftig på å ruste opp politiet digitalt for å møte utviklingen i kriminalitetsbildet.

Disse medlemmer mener måten regjeringen styrer politietaten på, gir grunn til bekymring. I Hurdalsplattformen varslet regjeringen at den ville opprette 20 nye polititjenestesteder. Disse medlemmer kan vanskelig se at det målet er begrunnet i annet enn gammeldags tenkning om hvordan politiet bør organiseres. Disse medlemmer viser til at det tidligere i høst ble kjent at Justis- og beredskapsdepartementet har bedt om en utredning av å opprette 20 nye tjenestesteder i distriktene, minimumsbemanning ved alle tjenestesteder og opprettelse av nye passkontorer. I tillegg har departementet bedt om en utredning av å redusere antall ansatte ved hovedsetene med 20 pst., mot en tilsvarende økning ved mindre tjenestesteder. Selv om den siste delen av utredningen ble trukket, mener disse medlemmer at regjeringen undergraver politireformen og skaper uro i politietaten.

Disse medlemmer viser til Høyres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å omprioritere midlene regjeringen vil bruke på nye tjenestesteder, til flere synlige politifolk i gatene og i lokalsamfunn. Disse medlemmer viser til høringen, hvor Politiets Fellesforbund skriver følgende i sitt skriftlige innspill:

«Flere politiansatte er viktigere enn nye tjenestesteder. Politiets Fellesforbund mener det er uforvarlig å opprette nye tjenestesteder slik regjeringen foreslår. Vår prioritering er politiansatte foran bygg.»

Dette er disse medlemmer enig i. Disse medlemmer viser videre til at de nasjonale beredskapsressursene nå er samlokalisert ved det nye nasjonale beredskapscenteret på Taraldrud, som åpnet i 2020. Politiets nasjonale beredskapsressurser omfatter blant annet Beredskapstroppen, Krise- og gisselforhandlertjenesten, Helikoptertjenesten og Bombetjenesten. Disse medlemmer viser til at beredskapstroppen de siste årene er utvidet med 60 pst. Det er anskaffet tre nye politihelikoptre, og 16 nye redningshelikoptre er under innfasing. Antall treningstimer er økt for politiet, og det er bevilget midler til at 500 IP3-mannskaper skal få årlig trening ved beredskapscenteret. Samlet er beredskapen kraftig forbedret. Disse medlemmer understreker at oppfølgingen av Gjørvik-kommisjonens anbefalinger har vært svært viktig for regjeringen Solberg, og mener det er betryggende at samtlige av kommisjonens anbefalinger nå er fulgt opp.

Disse medlemmer viser til at fra 2017 la Politidirektoratet ansvaret for antidronearbeidet til Bombetjenesten, som i dag er på Politiets nasjonale beredskapscenter på Taraldrud. Fagansvaret dekker alt om antidronearbeid, fra identifikasjon til bekjempelse.

Disse medlemmer viser til Høyres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å styrke antidronearbeidet med 15 mill. kroner. Disse medlemmer viser også til Dokument 8:51 S (2022–2023) om styrking av rikets sikkerhet og kontraetterretning, hvor Høyre foreslår å be regjeringen snarest sørge for at politiet og andre etater gis nødvendige hjemler for effektivt å reagere mot ulovlig bruk av droner, samt å revidere Norges dronestrategi.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg har satset systematisk på å fornye politiets utstyr og bilpark. Herunder sørget regjeringen Solberg både i 2017 og 2019 for tilleggsbevilgninger til politidistriktene på 100 mill. kroner, slik at de begge ganger kunne oppgradere sin bilpark og anskaffe utstyr til operativt arbeid.

Disse medlemmer understreker at opprustningen av og kvalitetshevingen i norsk politi kan tilskrives systematisk satsing og prioritering fra regjeringen Solberg gjennom en årrekke. Disse medlemmer understreker at det påhviler den nye regjeringen et betydelig ansvar for å sørge for at de seneste årenes positive utvikling i justissektoren fortsetter. Disse medlemmer konstaterer at politiet hadde en økning på 4,9 pst. i regjeringen Solbergs budsjett for 2022, mot en nedgang på 4 pst. i regjeringen Støres budsjett for 2023. Disse medlemmer mener at selv om det kan være grunn til å redusere ubrukte midler i politiet, vil grepene regjeringen tar med å åpne nye tjenestekontorer med begrensede åpningstider, binde opp ressurser i fremtidige budsjetter, og gå på bekostning av tiltak som kan bidra til å bekjempe kriminalitet.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg lanserte en egen stortingsmelding om barne-, ungdoms- og gjengkriminalitet før sommeren 2021. I meldingen fremmet regjeringen Solberg flere tiltak for å forebygge at barn og unge rekrutteres til kriminalitet. Særlig ble betydningen av riktig hjelp til ungdom i arbeidet med å forebygge lovbrudd samt redusere faren for gjentakelse understreket i meldingen. Av tiltak viser disse medlemmer til at regjeringen Solberg foreslo styrking av kriminalomsorgen, styrking av konfliktrådene og exit-program for gjengkriminelle. Stortingsmeldingen ble beklageligvis trukket av regjeringen Støre høsten 2021.

Disse medlemmer mener det er belastende for lovbrutere å ha straffesaker hengende over seg, særlig for unge. Barn og unge som begår lovbrudd, må møtes med en rask reaksjon og tiltak som virker. Disse medlemmer viser til Høyres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å etablere hurtigspor for fengsling av unge lovbrutere, samt videreutvikle straffereaksjonene ungdomsstraff og ungdomsoppfølging. Målet er at reaksjonene skal hjelpe ungdom til et liv uten kriminalitet.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg systematisk arbeidet for å fremme tiltak for å forebygge og bekjempe vold og overgrep mot barn og unge. Disse medlemmer viser til at seksuallovbrudd dessverre er ett av saksfeltene som øker mest hos politiet, i særlig grad overgrepssaker mot barn. Overgrepssnettverk strekker seg ofte på tvers av landegrenser, hvilket gjør sakene krevende å avdekke og etterforske. Antall ofre for anmeldte seksuallovbrudd under 20 år økte med over 60 pst. fra 2010 til 2019. Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg fremmet en handlingsplan mot vold i nære relasjoner samt en handlingsplan mot voldtekt. Disse medlemmer vil understreke at begge disse handlingsplanene inneholder svært viktige tiltak for å forebygge og bekjempe vold og overgrep, og forventer at den nye regjeringen følger opp det gode arbeidet som er gjort de siste årene. Disse medlemmer viser også til representantforslag fra Høyre om innføring av meldeplikt ved funn av overgrepsmateriale, jf. Dokument 8:126 S (2021–2022), Innst. 309 S (2021–2022). I vedtak 581 ber Stortinget regjeringen utrede innføring av en plikt for norske tjenesteleverandører til å melde fra dersom de oppdager at deres tjenester brukes til straffbar oppbevaring eller distribusjon av overgrepsmateriale. Disse medlemmer viser til Høyres merknader i innstillingen, og mener det er viktig at regjeringen følger opp forslaget så snart som mulig.

Disse medlemmer mener regjeringen så langt har vært passive i arbeidet med å bekjempe vold i nære relasjoner. I regjeringen Solbergs forslag til statsbudsjett for 2022 ble det lagt inn 2 mill. kroner til å etablere en permanent partnerdrapskommisjon. Disse medlemmer mener det er beklagelig at regjeringen ikke har fulgt opp med å etablere partnerdrapskommisjonen i 2022, og håper den kommer på plass i 2023 slik regjeringen har varslet. Disse medlemmer viser til Innst. 64 S (2022–2023), jf. Dokument 8:218 S (2021–2022) om bedre forebygging og bekjempelse av partnerdrap, hvor et flertall i justiskomiteen etterlyser tiltak på en rekke områder for å styrke arbeidet mot partnerdrap og vold i nære relasjoner.

Disse medlemmer synes også det er beklagelig at regjeringen ikke har fremmet forslag for Stortinget om å utvide adgangen til å ilegge omvendt voldsalarm for brudd på besøksforbud. Disse medlemmer viser til at vedtak 583, hvor Stortinget ber regjeringen fremme forslag om innføring av en ordning med elektronisk kontroll (såkalt omvendt voldsalarm) ved brudd på besøksforbud, etter forslag fra Høyre ble enstemmig vedtatt. Disse medlemmer forventer at regjeringen følger opp vedtaket.

Disse medlemmer viser til at rettshjelpsordningen er overmoden for endring. Som et første skritt foreslo derfor regjeringen Solberg å heve inntektsgrensen for fri rettshjelp med ti pst. i 2022. Disse med-

lemmer vil understreke at dette er nødvendig for at personer med lav inntekt skal ha mulighet til å få bistand fra advokat. Disse medlemmer konstaterer at regjeringen nominelt viderefører inntektsgrensen for fri rettshjelp i 2023. Disse medlemmer vil bemerke at endring av rettshjepsordningen er et svært viktig tiltak for å sikre likhet for loven og ivareta rettsvernet til den enkelte i Norge, og at det påhviler regjeringen et ansvar for ytterligere forbedringer i ordningen når den kommer med et forslag til Stortinget i løpet av våren 2023.

Disse medlemmer mener det liberale demokratiet bygger på en sterk og uavhengig rettsstat. Rettsstaten skal sikre likhet for loven, ivareta rettsvernet for den enkelte og sette grenser for statens maktutøvelse. Disse medlemmer mener at uavhengige, upartiske og effektive domstoler er grunnsteinen i rettsstaten.

Disse medlemmer viser til at Riksrevisjonen i Dokument 3:3 (2019–2020) vurderte saksbehandlingstid og effektivitet i tingrettene og lagmannsrettene. Riksrevisjonen rettet sterk kritikk mot domstolene, og pekte på at flere domstoler ikke nådde Stortingets mål for saksbehandlingstid i straffesaker. Utfordringene ble beskrevet som så alvorlige at det kunne gå ut over enkeltmenneskers rettsikkerhet, liv og helse.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg, på bakgrunn av Riksrevisjonens kritikk og Domstolkommisjonens utredning, gjennomførte domstolsreformen i 2021. Disse medlemmer mener domstolsreformen allerede har gitt sterkere fagmiljøer og bedre ressursutnyttelse i domstolene. Samtidig som rettsikkerheten har blitt styrket, har reformen bidratt til å bevare kompetansearbeidsplasser i distriktene og sikre brukerne nærhet til domstolene.

Disse medlemmer vil advare mot en reverseering av reformen, slik regjeringen Støre foreslo i notatet som ble sendt på høring i januar 2022. En reversering vil føre til dårligere fagmiljøer, lengre saksbehandlingstid og svekke borgernes rettsikkerhet, og vil særlig ramme barn og sårbare grupper. Disse medlemmer viser til særmerknadene om domstolene nedenfor.

Disse medlemmer er kritiske til at regjeringen skiller ut Domstolsadministrasjonen som et eget budsjettkapittel. Domstolene står i en særstilling som én av landets tre statsmakter. Regjeringens grep vil gjøre domstolene mer sårbare for politisk press og utfordre maktfordelingen mellom regjeringen, Stortinget og domstolene. I lys av hvordan Arbeiderpartiet og Senterpartiet har behandlet domstolene, og særlig Domstolsadministrasjonen, i opposisjon og nå i regjering, mener disse medlemmer det er grunn til å være bekymret for domstolenes uavhengighet.

Disse medlemmer viser til at digitalisering av domstolene har vært en viktig satsing for regjeringen Solberg. I perioden 2014 til 2020 bevilget Stortinget som

følge av regjeringen Solbergs forslag 399 mill. kroner til IKT-prosjekter i domstolene, herunder nye saksbehandlingsløsninger, teknisk utstyr, ESAS og digitale domstoler. I tillegg kommer satsingene på digitaliseringsprosjektene Digitale domstoler I og Digitale domstoler II.

Disse medlemmer viser til Høyres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å øke bevilgningen til domstolene med 50 mill. kroner for å styrke driften av domstolene, forsterke arbeidet med moderne, digitale domstoler, redusere saksbehandlingstiden og videreføre arbeidet med tilgjengeliggjøring av rettsavgjørelser for publikum. Dette vil styrke rettsikkerheten i Norge.

Disse medlemmer ønsker en kriminalomsorg som sikrer god rehabilitering av personer som begår kriminalitet. Straffesystemet må ha en preventiv effekt, både for den enkelte lovbrøyer og for allmennheten. Disse medlemmer mener straffen må ivareta og bygge på respekt for enkeltindividet og dets personlige ansvar. Straffenivået må harmonere med folks allmenne rettsfølelse.

Disse medlemmer viser til at kriminalomsorgen ble styrket på flere områder under regjeringen Solberg. Det gjelder blant annet etablering av nye, og rehabilitering av gamle, fengselsbygg, satsing på sikkerhet i kriminalomsorgen, tilbud for rusavhengige innsatte og innsats mot isolasjon. Moderne fengsler gir bedre forhold for både innsatte og ansatte, og legger til rette for et godt innhold i soningen.

Videre viser disse medlemmer til at regjeringen Solberg i Prop. 143 L (2019–2020) foreslo å omorganisere kriminalomsorgen for å redusere byråkrati og øke kvaliteten i kriminalomsorgen. Forslaget innebar å styrke lokalt nivå, å sørge for en helhetlig straffegjennomføring som sikrer progresjon og bedre rehabilitering, økt rettsikkerhet og likebehandling og tydeligere ledelse. Disse medlemmer mener det er beklagelig at forslaget ikke ble vedtatt, og understreker at det fortsatt er behov for å redusere byråkrati også i kriminalomsorgen.

Disse medlemmer viser til at forskning tyder på at straffegjennomføring med elektronisk kontroll reduserer sannsynligheten for tilbakefall til ny kriminalitet sammenlignet med straffegjennomføring i fengsel. I en endring av straffegjennomføringsloven som ble sanksjonert den 20. desember 2019 ble gjennomføringstiden for elektronisk kontroll økt fra fire til seks måneder. Lovendringen trådte i kraft 1. juli 2020. Disse medlemmer mener en utvidelse av gjennomføringstiden fra seks til tolv måneder er en naturlig fortsettelse av utvidelsen som trådte i kraft i 2020. I høringen den gang var flere av høringsinstansene positive til utvidelser utover seks måneder. Disse medlemmer understreker at det ikke er aktuelt per nå å gjøre endringer i hvilke lovbrudds kategorier som omfattes.

Disse medlemmer ønsker i større grad å legge vekt på hensynet til samfunnsvernet. Disse medlemmer viser til Statens undersøkelseskomisjon for helse- og omsorgstjenesten (Ukom) sin rapport «Hva kan vi lære etter et drap begått i psykotisk tilstand?». Rapporten undersøker forholdene rundt øksedrapet i Haugesund i 2019 og konkluderer blant annet med at samarbeidet mellom justis og helse var for dårlig. Rapporten beskriver usikkerhet rundt hvilken helsehjelp som kan gis, og om det er tillatt å etablere tvangshjemler for pasienter i varetektssurrogat, og at politiet i for liten grad utnytter muligheten til å fremsette begjæring om tvangsinnleggelse. Det er også behov for tydeligere regler og retningslinjer om kunnskapsdelingen mellom politiet og helsetjenesten. Disse medlemmer viser til at det samme fremgår av evalueringsrapporter etter blant annet terrorhendelsen i Bærum i 2019 og drapene på Kongsberg i 2021, hvor flere utvalg og kommisjoner har lagt frem en rekke forslag til læringspunkter og konkrete anbefalinger. I flere av rapportene har behovet for bedre samarbeid mellom Politiets sikkerhetstjeneste, politiet og helse- og sosialtjenesten vært et gjennomgangstema.

Disse medlemmer viser videre til interpellasjon nr. 56 og nr. 57 (2021–2022), der temaet var bedre samhandling mellom justis og helse. Disse medlemmer er fornøyde med måten dette ble besvart fra regjeringen på, men savner videre oppfølging i praksis.

Disse medlemmer viser til at den sikkerhetspolitiske situasjonen har blitt betydelig forverret det siste året. I løpet av det siste året har etterretningsaktiviteten mot Norge økt. Disse medlemmer er bekymret over utviklingen, og mener man ikke har råd til å være naive. Disse medlemmer mener derfor politiet, sikkerhetstjenestene og beredskapsaktører må få flere verktøy, både økonomisk og rettslig, til å forebygge, bekjempe og straffeforfølge etterretningsvirksomhet og forsøk på å skade statssikkerheten.

Sikkerhet er etter disse medlemmers oppfatning statens viktigste oppgave. Disse medlemmer viser til at det i Høyres alternative statsbudsjett foreslås flere grep for å styrke den sivile beredskapen. Det er avgjørende at politiet og sikkerhetstjenestene gis verktøy for å drive effektiv forebygging og avdekking av fremmed etterretningsvirksomhet og spionasje. Det foreslås derfor i Høyres alternative statsbudsjett å gi 15 mill. kroner til PST og 5 mill. kroner til Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM). Digital sikkerhet er avgjørende for å ivareta velferdssamfunnet, viktige samfunnsfunksjoner og nasjonale sikkerhetsinteresser.

Disse medlemmer viser videre til Høyres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å gi Redningsselskapet 20 mill. kroner til økt kystberedskap. Av disse skal 16 mill. kroner gå til å opprettholde dagens beredskapsnivå og 4 mill. kroner til å gjennomføre grunnutdanning av nye mannskaper, trene og patruljere. Disse

medlemmer viser til at Redningsselskapet gjør en livsviktig jobb langs kysten. Deres tilstedeværelse skaper trygghet og redder liv. Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg bevilget penger til innkjøpet av den nye redningsskøyta Oscar Tybring V. Disse medlemmer mener det er trist dersom skøyta må ligge til kai i Vardø på grunn av at regjeringen ikke prioriterer å opprettholde kystberedskapen.

Disse medlemmer viser til Høyres alternative statsbudsjett for 2022, jf. Innst. 2 S (2021–2022), hvor Høyre har foreslått å gjeninnføre avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen (ABE). Under regjeringen Solberg ga ABE-reformen en forutsigbar forventning om effektivisering i offentlig sektor på driftssiden. Når det investeres store midler i ny teknologi og digitalisering i offentlig sektor, skal det føre til bedre organisering og mer effektiv tjenesteproduksjon som kan tas ut som besparelser. I en tid med strammere budsjetter for både husholdninger og privat næringsliv, er det underlig om offentlig sektor er den eneste som ikke trenger å spare. Disse medlemmer viser til at Sverige i lang tid har hatt et ABE-uttak på mellom 1 og 2 pst. I Danmark har ABE-uttaket lenge vært på 2 pst., men i 2023 øker det generelle rammekuttet i staten med ytterligere 1 pst. for å finansiere en støttepakke som følge av økte energipriser. Disse medlemmer mener at alle deler av staten må jobbe godt med å effektivisere og få mer igjen for pengene. I Høyres alternative statsbudsjett blir likevel midler til spesialisthelsetjeneste, forsvar og forskning tilbakeført gjennom større økninger.

For øvrig viser disse medlemmer til Høyres merknader nedenfor og Høyres alternative statsbudsjett for 2023.

2.1.4 GENERELLE MERKNADER FRA FREMSKRITTPARTIET

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener statens viktigste oppgave er å garantere for sikkerheten til folk flest. Utviklingen i trusselbildet har blitt mer alvorlig, både i våre nærområder og her hjemme. Vi ser stadig flere skyteepisoder, grov vold og kriminalitet på åpen gate. Trygghet i hverdagen er viktig for den enkeltes livskvalitet, og disse medlemmer mener derfor statens desidert viktigste oppgave er å sørge for borgernes trygghet. For å oppnå dette må hele justissektoren sees under ett, fra kriminell handling til dom og soning. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet foreslår en rekke tiltak for å styrke både politi, rettsvesen, kriminalomsorg og beredskap.

Slik disse medlemmer ser det, er det en forutsetning for å skape en trygg hverdag at politiet har kapasitet til både å følge opp hverdagskriminalitet og til å håndtere store og alvorlige hendelser. Politiet må ha kapasitet både til å trygge gatene og hindre at innbyggerne utsettes for kriminalitet, samtidig som det må sørges for

videreutvikling og vedlikehold av beredskapen for å håndtere større hendelser, terror og organisert kriminalitet. Dette betyr at politiet må tilføres tilstrekkelig med midler til at det kan sikres kortere responstid, synlig politi i gatene og økt tilstedeværelse i distriktene. Fremskrittspartiet foreslår derfor å styrke operativt politi med 390 mill. kroner i sitt alternative budsjett. Dette er helt nødvendig for å sette politiet i stand til å utøve sitt viktige samfunnsoppdrag på en forsvarlig måte.

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår å styrke justis-sektoren med nærmere 600 mill. kroner.

Konkret viser disse medlemmer til at Fremskrittspartiets i sitt alternative statsbudsjett styrker Politiets nasjonale beredskapssenter (PNB) med 140 mill. kroner spesifikt for å sikre døgnbemanning for samtlige beredskapsressurser hele året, samt bygge opp nødvendig antidrone-kapasitet ved senteret.

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår å styrke grunnbemanning, tilstedeværelse og beredskap i politidistriktene med 100 mill. kroner. Dette begrunnes særlig ut fra behovet for mer synlig politi og flere patruljer i distriktene. Alle borgere må sikres likeverdig trygghet over hele landet, uavhengig av om man bor sentralt eller ruralt.

Disse medlemmer vil prioritere innsats mot ungdoms- og gjengkriminalitet høyt.

Disse medlemmer viser til at det de siste årene har vært en betydelig økning i ungdoms- og gjengkriminalitet, både i hovedstaden og andre steder i landet. Barn ned i 13-årsalderen begår alvorlige kriminelle handlinger. Fremskrittspartiet mener det kreves umiddelbar ressurstilførsel for å stanse denne utviklingen, og foreslår 150 mill. kroner til å bekjempe ungdoms- og gjengkriminalitet. Samtidig må politiet gis bedre verktøy for å stanse utviklingen, slik Fremskrittspartiet har fremmet forslag om i Stortinget. Dette er avgjørende viktig for å bryte kriminelle løpebaner i ung alder, og for å sikre at flere barn og unge får de beste forutsetninger for gode liv.

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet vil beholde gjeldende budsjettmodell for domstolene som sikrer den tredje statsmakts uavhengighet. Det er også viktig med et økonomisk rammeverk som sikrer at effektiviteten i norske domstoler kan opprettholdes. Fremskrittspartiet vil derfor styrke domstolene med 102 mill. kroner. Digitale løsninger er helt avgjørende for å kunne behandle flere saker raskere og rettferdig. Derfor setter disse medlemmer av penger i sitt alternative budsjett til å utvide bruk av lyd- og bildeopptak i rettsalene. Disse medlemmer foreslår også å øke bevilgningene til sikkerhetskontroll ved de største rettsbygningene i landet.

Disse medlemmer har merket seg at det er økende bekymring rundt bemanningssituasjonen i kriminalomsorgen. Ansatte opplever at deres sikkerhet er svekket som følge av for lav bemanning, og det har vært flere alvorlige episoder hvor ansatte i norske fengsler har blitt angrepet. Dette fører igjen til økning i antall sykmeldinger og at dyktige folk slutter i kriminalomsorgen. Denne situasjonen må tas på alvor før det er for sent, og Fremskrittspartiet foreslår derfor i sitt alternative statsbudsjett at kriminalomsorgen tilføres ytterligere 45 mill. kroner til styrking av grunnbemanningen i norske fengsler.

Den situasjonen vi nå opplever med krig i våre nærområder, viser etter disse medlemmers syn hvor viktig det er å bygge en helhetlig nasjonal beredskap. Samtidig har vi sett hvordan Siviltforsvaret spiller en nøkkelrolle i små og store kriser. Siviltforsvaret har et stort behov for tilføring av ytterligere ressurser, både for å styrke bemanningen og for å erstatte foreldet utstyr og materiell. Fremskrittspartiet er opptatt av å anerkjenne den viktige rollen Siviltforsvaret spiller for å trygge nasjonal beredskap, og foreslår derfor å styrke Siviltforsvaret i 2023 med 50 mill. kroner.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjøre en gjennomgang for å fremlegge forslag om endring i finansieringsmodell for politiet, til erstatning for gjeldende fordelingsmodell.»

«Stortinget ber regjeringen om å utarbeide forslag til forhandlingsrett for Advokatforeningen for fastsettelse av salærsats og stykkprisordning.»

«Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av politiutdanningen, med fokus på å øke de praktiske elementene i utdanningen.»

«Stortinget ber regjeringen utarbeide forslag til lovendring som gir begge parter i barnefordelingssak fri rettshjelp dersom én part får fri rettshjelp, med en øvre inntektsbegrensning på kr 1 500 000 brutto.»

2.1.5 GENERELLE MERKNADER FRA SOSIALISTISK VENSTREPARTI

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil skape et trygt samfunn ved å utjevne økonomiske og sosiale forskjeller i justis-sektoren, og jobbe for at det skal være like muligheter i rettssystemet for personer som opplever urettferdighet eller blir offer for kriminalitet. Rettsstaten skal beskytte og hjelpe alle, uavhengig av folks økonomiske ressurser.

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti gjennom budsjettforliket med regjeringspartiene for 2022 sikret en økning av inntektsgrensen til fri retts-

hjelp med 100 mill. kroner. Dette medførte at fra 1. januar 2022 ble inntektsgrensene økt med cirka 30 pst. til 320 000 kroner for enslige og 490 000 kroner for ektefeller og par. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti gjennom budsjettforliket med regjeringspartiene sikret at det er innført gratis rettshjelp til barn som berøres i utvisningssaker. Dette medlem understreker viktigheten av å utvide omfanget av fri rettshjelp, og viser til at det i Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2023 foreslås å innføre en ny advokatordning for innsatte i norske fengsler som skal sikre innsatte fri rettshjelp.

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår å øke midlene til fri rettshjelp med 176 mill. kroner, øke salærsatsen, inkludert å forhindre reduksjon av salær til tolker, med til sammen 80,4 mill. kroner og øke støtten til de spesielle rettshjelptiltakene med 10 mill. kroner. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett også foreslår å styrke distriktenes tilgang til advokat og sakkyndige gjennom å øke reise- og godtgjørelsen med 30 mill. kroner.

Dette medlem peker på at det er et stort samfunnsproblem at forbrytelser som i hovedsak rammer kvinner og barn, ikke prioriteres høyt nok. Altfor få voldtekts- og overgrepssaker blir oppklart av politiet. Dette medlem ønsker et taktskifte i etterforskningen av slike saker, gjennom øremerkede ressurser og økt kapasitet i alle politidistrikt. Dette medlem viser videre til at det foreslås å styrke Statens barnehus med 15 mill. kroner i Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2023, og å fortsette å trappe opp bruken av omvendt voldsalarm.

Dette medlem viser til det viktige arbeidet ROSA gjør for å hjelpe ofre for menneskehandel. På denne bakgrunn viser dette medlem til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett foreslår 2 mill. kroner for å styrke tiltak for å hjelpe mennesker ut av prostitusjon og støtte ofre for menneskehandel.

Dette medlem viser til at i en urolig tid er trygghet særlig viktig. Trygghet er et velferdsspørsmål og et stort offentlig ansvar. Det handler om å bruke ressurser på å forhindre kriminalitet og på forebyggende arbeid. Det handler også om et samfunn med plass til alle. Når mennesker med minoritetsbakgrunn, funksjonshindrede og skeive opplever uproporsjonalt mye hatkriminalitet, må politiet jobbe målrettet for å sikre deres trygghet. Dette medlem viser i den forbindelse til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2023, hvor det foreslås å øke bevilgningene til nasjonalt kompetansemiljø innen hatkriminalitet med 15 mill. kroner, samt å øremerke støtte til FRIs Rosa kompetanse justis med 2 mill. kroner.

Dette medlem viser til at Norge har blitt bedt av FN om å straffeforfølge egne krigsforbrytere fra Irak og

Syria. Seksjon for internasjonale forbrytelser (SIF) i Kripos er seksjonen i norsk politi som blant annet har ansvaret for å etterforske eventuelle krigsforbrytelser begått av norske fremmedkrigere i Syria og Irak. På denne bakgrunn viser dette medlem til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett vil øremerke 5 mill. kroner for å styrke politiets arbeid med etterforskning av internasjonale krigsforbrytelser.

Dette medlem viser til det viktige arbeidet med å bekjempe økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet, og viser til at det i Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett foreslås å styrke dette arbeidet med 10 mill. kroner.

Dette medlem viser til den viktige oppgaven med å forebygge radikaliserings i kommunene. Dette medlem viser derfor til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å øke bevilgningen til tilskuddsordning til kommuner for forebygging av radikaliserings med 5 mill. kroner, samt å styrke tilskuddsordningen for forebygging av kriminalitet blant barn og unge med 5. mill. kroner.

Dette medlem viser til at domstolene er essensielle institusjoner i rettsstaten. Høyresidens ABE-kutt har over flere år svekket domstolenes kapasitet, noe som går ut over rettssikkerheten. Dette medlem mener domstolene må styrkes, og viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2023, hvor det foreslås økte midler med til sammen 102 mill. kroner til henholdsvis oppgradering av lokale rettssteder og styrke domstolene, øke antall dommerfullmektiger og øke kompetansen for dommere på vold- og overgrep.

Dette medlem vil fremheve at over de siste årene har fengslene fått kraftige budsjettkutt av regjeringen Solberg. Dette har skadet kriminalomsorgen, svekket rehabiliteringen av innsatte, ført til brudd på innsattes menneskerettigheter og forverret arbeidsforholdene til ansatte. Det er blitt flere voldsepisoder, mer innlåsing og isolasjon av innsatte, og dårligere oppfølging og rehabilitering. Dette medlem viser til at trenden er i gang med å snu gjennom at kriminalomsorgen tilføres friske midler av regjeringen i samarbeid med Sosialistisk Venstreparti. Dette medlem understreker at i Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett foreslås det å styrke bemanningen i fengslene og iverksette isolasjonsforebyggende tiltak, samt opprette plasser i rusmestringsenheter for kvinnelige innsatte med til sammen 30 mill. kroner.

I tillegg ønsker dette medlem å understreke den viktige rollen frivillige organisasjoner spiller i kriminalomsorgen for dem som soner, og i ettervernet. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å øke støtten til organisasjoner som arbeider innenfor kriminalomsorgen, med 10 mill. kroner.

Dette medlem vil fremheve at frivillige organisasjoner gjør en betydelig innsats i den samlede beredskapen. Dette medlem viser i den forbindelse til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der støtten til frivillige beredskapsorganisasjoner foreslås økt med 15 mill. kroner.

2.1.6 GENERELLE MERKNADER FRA VENSTRE

Styrket rettsikkerhet

Komiteens medlem fra Venstre vil understreke at det liberale demokratiet bygger på en sterk og uavhengig rettsstat. Rettsstaten skal sikre likhet for loven, ivareta rettsvernet for den enkelte og sette grenser for statens maktutøvelse. Grunnsteinen i rettsstaten er uavhengige, upartiske og effektive domstoler. For at domstolene skal kunne utføre oppgavene sine på en skikkelig måte, må de være økonomisk rustet til det. Regjeringens foreslåtte domstolskutt bidrar til å undergrave rettsikkerheten i landet vårt, og har ført til midlertidig ansettelsesstopp i domstolene. Dette medlem viser til Venstres alternative budsjett og foreslår å styrke domstolenes budsjett betraktelig.

Dette medlem vil også understreke at for at rettsstaten vår skal fungere, må den være tilgjengelig for alle. Dette medlem viser til Venstres alternative budsjett og foreslår å øke inntektsgrensen for fri rettshjelp ved å øke bevilgningene betraktelig. Det vil føre til at flere faktisk har mulighet til å ta saken sin til retten.

Dette medlem mener at en lite bærekraftig rettshjelpssats er en trussel mot rettsikkerheten. Dette medlem viser til Venstres alternative budsjett og foreslår å øke salærsatsen med kr 50. Dette vil ta ned noe av etterslepet i salæret.

Dette medlem er opptatt av at lavterskeltilbudene skal ha gode forutsetninger, og at disse er så tilgjengelige som mulig. Dette medlem viser til Venstres alternative budsjett og foreslår å øke bevilgningene til de frivillige rettshjelpiltakene.

Dette medlem viser til at tolker sørger for at siktede, fornærmede og vitner får fortalt sine historier under rettssaken, og at de forstår hva som blir sagt av andre parter. Dette medlem mener at også minoritetspråklige bør nyte godt av den samme rettsikkerheten som norskspråklige. Dette medlem viser til Venstres alternative budsjett og foreslår å reversere kuttet fra regjeringen i salærsatser for tolker.

Løft for kriminalomsorgen

Dette medlem vil understreke at et liberalt demokratis styrke kan måles i hvordan vi behandler dem som har gjort samfunnet skade. Et liberalt svar balanserer straff og behandling, samtidig som det gir hjelp til ofrene. Dette medlem viser til det humanistiske verdigrunnlaget som har ligget til grunn for straffegjen-

nomføringen over lang tid: Mennesker er likeverdige, har egenverdi og er i stand til å forandre seg. Samtidig har den enkelte rett til å ta egne valg, og må bære konsekvensene av de valgene som tas. Ved straffegjennomføringen skal den domfelte anses som en aktør i sitt eget liv.

Dette medlem viser til at for å realisere det humanistiske verdigrunnlaget i den praktiske hverdagen, er det utviklet en rekke prinsipper for straffegjennomføring. Rettighetsprinsippet står helt sentralt i straffegjennomføringen: Fengselsstraff innebærer frihetsberøvelse, ikke tap av andre borgerrettigheter. Innholdet i straffegjennomføringen skal bygge på normalitetsprinsippet: Tilværelsen under straffegjennomføringen skal, så langt det er mulig, være lik tilværelsen ellers i samfunnet.

Dette medlem viser til at nærhetsprinsippet innebærer at domfelte i størst mulig grad skal gjennomføre straffen i nærheten av hjemstedet sitt. Formålet med dette er å legge til rette for kontakt med familie og nærmiljø under straffegjennomføring og styrke overgangen til samfunnet etter at straffen er gjennomført. Prinsippet om likebehandling innebærer at alle, uansett kjønn, alder, sosial bakgrunn, funksjonsevne, etnisitet, religion, livssyn, politisk syn, seksuell orientering eller andre personlige forhold, skal ha samme muligheter og behandles likt under straffegjennomføringen.

Dette medlem viser til at flere av prinsippene for straffegjennomføring i dag ikke følges, deriblant rettighetsprinsippet. Dette medlem viser til at staten i november 2022 ble dømt for menneskerettighetsbrudd etter omfattende nakenvisitasjon i Bergen fengsel. I fengselet ble tre tidligere innsatte blant annet bedt om å kle av seg, sette seg på huk, hoste og gjøre små bevegelser. En kvinnelig innsatt ble bedt om å ta ut tampongen under menstruasjon mens fengselsbetjenten så på. Dette medlem viser til at disse opplevelsene både utgjør et brudd på Grunnloven og er i strid med menneskerettighetskonvensjonen artikkel 3 om at ingen må bli utsatt for tortur eller for umenneskelig eller nedverdiggende straff.

Dette medlem viser til at regjeringens planlagte oppdeling av Oslo fengsel bryter med nærhetsprinsippet. I stedet for å finne en ny fengselstomt til Oslo fengsel i hovedstaden, vil regjeringen bygge ut IIseng fengsel med 96 høysikkerhetsplasser og Ullersmo fengsel med 76 plasser. Dette medlem er svært skuffet over at distriktpolitiske hensyn i dette tilfellet synes å prioriteres over hensynet til innsatte og deres pårørende. Oppdelingen vil føre til lengre reisevei for de pårørende, og vil i verste fall kunne føre til mindre kontakt mellom innsatte og deres pårørende og øvrige nettverk. Dette medlem mener at når staten velger å bryte med nærhetsprinsippet, bør det utløse en automatisk reisestøtte for berørte pårørende.

Dette medlem viser videre til at soningsforholdene til kvinner i fengsel utfordrer likhetsprinsippet. Blant annet fordi det er så få kvinner i fengsel sammenlignet med menn, er fengslene i stor grad organisert ut fra mannlige innsattes behov. Dette gjenspeiles blant annet i fengselsarkitektur, sikkerhet, tilgjengelige aktiviteter og helsetilbud. Dette medlem viser til at det ved ulike anledninger er fremsatt kritikk fra forskjellige hold mot kvinners forhold under straffegjennomføring.

Dette medlem viser til at helt sentrale formål med straffegjennomføringen er å tilbakeføre domfelte til samfunnet og forhindre tilbakefall til ny kriminalitet. Dersom kriminalomsorgen ikke evner å forfølge disse formålene, kan domfelte risikere å havne i en nedadgående spiral av gjentatt og stadig mer alvorlig kriminalitet. Det er svært uheldig, både for den enkelte og for samfunnet som helhet.

Dette medlem viser til at kriminalomsorgen dessverre har blitt nedprioritert i en årrekke. Det har ført til mangel på personell, noe som igjen har ført til økt bruk av isolasjon, dårligere aktivitetstilbud og økt press på ansatte. Dette medlem er opptatt av et soningstilbud som gir innsatte gode forutsetninger for å endre livet sitt. Hjemmesoning med fotlenke kan være et godt rehabiliterende alternativ for flere straffedømte. Derfor ønsker dette medlem å øke bruken av fotlenkesoning som alternativ til andre soningsformer. Dette medlem viser til Venstres alternative budsjett og foreslår å øke bevilgningene til kriminalomsorgen betraktelig.

Dette medlem viser til at frivillige organisasjoner som aktiviserer de innsatte gjennom kulturelle og sosiale tiltak, behandling og motivasjon til behandling, utvikling av et positivt nettverk etter løslatelse og tilrettelegging av gode overganger fra institusjon og fengsel til egen bolig gjør en svært viktig jobb. Dette medlem viser til Venstres alternative budsjett og foreslår å øke bevilgningene til frivillige organisasjoner for innsatte og ettervern.

2.2 Merknader til de enkelte kapitler

KAP. 400 JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENTET

Komiteen viser til at Justis- og beredskapsdepartementet forvalter ansvaret for de bærende elementene for Norge som rettsstat, blant annet politi, påtalemyndighet, domstol og kriminalomsorg. Departementet har også samordningsansvar for samfunnstrygghet og trusler mot rikets sikkerhet på sivil side.

Komiteen viser til at forslaget til bevilgning på kap. 400, post 1 Driftsutgifter først og fremst skal dekke utgifter til lønn og godtgjørelse for ansatte i departementet og lønns- og driftsutgifter til råd og utvalg. Bevilgningen skal også dekke driftsutgifter i tillegg til in-

vesteringer og utviklingstiltak. Tallet på årsverk som er lønnet under post 1, er ca. 310. Forslaget til bevilgning på denne posten er på 518,4 mill. kroner.

Komiteen viser ellers til omtalen i proposisjonen når det gjelder postene 23, 50, 70 og 71, som blant annet omhandler midler til forskning og tilskudd til internasjonale organisasjoner.

KAP. 3400 JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENTET

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

KAP. 61 HØYESTERETT

Komiteen viser til at Høyesterett er Norges øverste domstol og har hele landet som sitt virkeområde. Hovedoppgaven til Høyesterett er å arbeide for rettsavklaring og rettsutvikling. Høyesterett behandler anker over avgjørelser tatt av lavere domstoler, både i sivile saker og straffesaker, men tar ikke stilling til skyldspørsmålet i straffesaker.

Komiteen viser videre til at forslaget til bevilgning på post 1 dekker faste og variable lønnskostnader og andre driftsutgifter. Bemanningen i Høyesterett utgjorde 22 høyesterettsdommere og 52 andre ansatte per 31. desember 2021. Det blir foreslått en bevilgning på 128,1 mill. kroner på posten for 2023.

Komiteen registrerer at Høyesterett hvert år tar imot en vesentlig mengde saker, og de rapporterer selv om mer komplekse saker. Rettskildebildet blir stadig mer sammensatt og internasjonalt.

Komiteen viser til at i 2022 var saksbehandlingen i Høyesterett noe påvirket av aksjonen til Advokatforeningen. Konsekvensen av aksjonen var at behandlingen av en rekke straffesaker ved domstolen ble utsatt. Komiteen merker seg at aksjonen ble avsluttet i mai 2022 og at alle sakene som ble rammet nå har blitt berammet.

KAP. 410 DOMSTOLENE

Komiteen viser til at domstolene er uavhengige av de andre statsmaktene i sin dømmende virksomhet.

Komiteen viser videre til at de alminnelige domstolene har ansvaret for å ivareta rettssikkerheten ved å avsi dommer og treffe avgjørelser i de saker de får til behandling, innen rimelig tid og med høy kvalitet. Dette stiller krav til effektivitet og god saksflyt i domstolene. I tillegg til straffesaker behandler de alminnelige domstolene sivile saker som tvistesaker, gjeldsordningssaker, konkurssaker, skiftesaker, skjønnssaker osv.

Komiteen viser videre til at forslaget til bevilgning på post 1 skal dekke alle ordinære driftsutgifter til tingrettene, lagmannsrettene og jordskifterettene. Bevilgningen skal også dekke utgifter til Finnmarkskommisjonen og Utmarkskommisjonen for Finnmark. To-

talt er det foreslått bevilget 2 840,4 mill. kroner til disse formålene på post 1.

Komiteen viser til at post 21 Spesielle driftsutgifter dekker utgifter som etter rettsgebyrloven er inkludert i rettsgebyret. Dette kan være kostnader som kunningsutgifter, nødvendige utgifter ved tvangsforretninger, registrering mv. ved offentlig bobehandling og forkynning som er nødvendig etter loven. I noen saker dekkes også utgifter til meddommere, vitner og rettsvitner mv. Komiteen merker seg at posten også i noen tilfeller dekker arbeidsgiveravgift for meddommere og tolker i sivile saker der partene selv dekker kompensasjonen. Komiteen registrerer at det foreslås en bevilgning til å dekke nevnte utgifter på 101,4 mill. kroner.

Komiteen viser til proposisjonen for omtale av post 22 Vernesaker/sideutgifter.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det ble bevilget midler til nye dommerstillinger ved mindre rettssteder i budsjettet for 2022. Bevilgningen har ført til at 23 dommerfullmektigstillinger har blitt erstattet med 23 dommerstillinger. Bevilgningen på 20 mill. kroner blir foreslått videreført i 2023.

Flertallet understreker at tolker er viktige for å sikre rettssikkerheten for mennesker med tolkebehov, og salæret er avgjørende for å sikre et profesjonelt tolkemiljø i Norge.

Flertallet vil også videreføre satsingen på digitalisering i domstolene og mener derfor forslaget til bevilgning på 45,3 mill. kroner til prosjektet digitale domstoler I og II for 2023, er viktig. Samtidig blir også bevilgningen til digitaliseringsprosjektet Elektronisk samhandling i straffesakskjeden foreslått økt fra 25 mill. kroner til 42,7 mill. kroner fra 2022 til 2023.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre mener regjeringens behandling av domstolene – landets tredje statsmakt – er svært bekymringsfull. Disse medlemmer viser til regjeringens forslag om å reversere domstolsreformen, dele opp budsjettkapitlene og redusere Domstolsadministrasjonens handlefrihet over bevilgningene til domstolene. Disse medlemmer mener dette bidrar til å redusere domstolenes uavhengighet, svekke rettssikkerheten i Norge og utfordre maktfordelingsprinsippet.

Disse medlemmer viser til at regjeringen i løpet av året har fått sterk kritikk fra et samlet juridisk fagmiljø og omtrent samtlige avisredaksjoner på lederplass. Det vises blant annet til at Dagsavisen den 28. november 2022, under overskriften «Et angrep på maktfordelingsprinsippet», skriver følgende:

«Det er grunn til å spørre seg om landets politiske ledelse har tatt inn over seg at den dømmende makten

er en statsmakt som er likestilt og ikke underordnet regjeringen. Det kan se ut som om domstolene oppfattes mer som et statlig forvaltningsorgan enn som en statsmakt som er satt til å ivareta noen av de mest grunnleggende funksjonene i en rettsstat – og som er en forutsetning for et fullt ut fungerende demokrati.»

Disse medlemmer viser også til at samtlige førstelagmenn, sorenskrivere og jordskifterettsledere i norske domstoler i brev til justiskomiteen datert 25. november 2022 advarer om at regjeringens forslag til budsjett «vil svekke domstolenes uavhengighet som den tredje statsmakt og vil kunne føre til redusert effektivitet og kvalitet i våre avgjørelser». Disse medlemmer mener det er all grunn til å ta advarslene på alvor.

Domstolsreformen

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at domstolsreformen har virket i om lag halvannet år, og har allerede gitt betydelige positive effekter. Domstolsadministrasjonen opplyser at reformen har gitt sterkere fagmiljøer, bedre ressursutnyttelse og kortere saksbehandlingstid. Disse medlemmer mener at flere dommere under én domstolsleder har gitt bedre mulighet til å fordele saker internt i domstolen, noe som har ført til mer effektiv og fleksibel saksbehandling, og til at saksbehandlingstiden går ned. Disse medlemmer viser til at dette bekreftes i flere svar på høringen om endringer i domstolstrukturen.

Disse medlemmer mener vi bør lytte til sorenskrivere og dommere som ber om at reformen må få tid til å sette seg. Reformen har knapt virket i halvannet år, i en tid som i tillegg har vært preget av koronapandemien. Disse medlemmer mener at det er fornuftig å la reformen virke, for så å høste erfaringer og vurdere justeringer etter at man har sett hvordan endringene slår ut i de forskjellige domstolene og på ulike områder. Disse medlemmer er sterkt kritiske til at regjeringen setter i gang en reverseringsprosess uten å evaluere effektene av strukturendringene.

Disse medlemmer mener regjeringens forslag til reversering av domstolsreformen og forslag til budsjett vil svekke rettssikkerheten og ramme sårbare grupper. Domstolsreformen ble gjennomført for å styrke folks rettssikkerhet. Større rettskretser har gitt bedre mulighet til å fordele saker mellom domstolene, noe som har ført til mer fleksibel saksavvikling. Erfaring fra før reformen viste at slik fordeling av saker mellom domstolene var vanskelig. Disse medlemmer mener mer effektiv saksbehandling er viktig for sårbare grupper, slik som barn og mennesker i personlige kriser, som har behov for å få avklaring av domstolen.

Disse medlemmer er særlig bekymret for at reversering av reformen vil ramme barns rettssikkerhet. Lang saksbehandlingstid vil gjøre at det tar lengre tid før

barn får en avklaring og tryggere oppvekstmiljø. Sterkere fagmiljøer vil særlig være positivt for komplekse og krevende barnesaker. Bekymringen deles av Barneombudet. Disse medlemmer viser også til høringsvaret til Stiftelsen barnas rettigheter (BARNAS), som mener:

«[r]eformen har gjort fagmiljøene ved den enkelte tingrett bredere, mer robuste og mer effektive. Den har dermed bidratt til å styrke barns rettssikkerhet.»

Videre viser disse medlemmer til at et av målene med domstolsreformen var å styrke kvaliteten i domstolene. Omfanget av både nasjonale og internasjonale rettskilder er økende, og det er mer og mer krevende å holde oversikt over flere ulike rettsområder. Disse medlemmer understreker at vi har svært kompetente dommere i Norge, men for å sikre fortsatt høy kvalitet på de avgjørelsene som avses, mener disse medlemmer at vi er avhengige av at dommerne gis mulighet til faglig oppdatering og kompetanseheving. Dette gjelder særlig i barne- og foreldretvistesaker, som reiser komplekse og vanskelige rettslige spørsmål. Ulike former for kompetansehevingstiltak er enklere å få til med større fagmiljøer.

Disse medlemmer viser til at større rettskretser fører til økt sakstilfang, noe som forenkler mulighetene for moderat spesialisering i domstolene. Dette bekreftes også i for eksempel høringsuttalelsen fra Romerike og Glåmdal tingrett. Moderat spesialisering innebærer at dommere spesialiserer seg innen utvalgte fagområder, samtidig som de også behandler alle slags saker. Disse medlemmer viser til at formålet er å gi sakene raskere behandling og høyere kvalitet, og imøtekomme behovet hos brukerne for mer spesialkunnskap og erfaring i et stadig mer spesialisert samfunn.

Disse medlemmer viser til at Riksrevisjonen har påpekt at det har vært store forskjeller mellom domstolene når det gjelder i hvilken grad de gjennomfører rettsmekling, og at Riksrevisjonen har vurdert det som uheldig at publikum ikke har lik tilgang til dette tilbudet. Riksrevisjonen har videre påpekt at mindre tingretter med den tidligere strukturen gjennomførte rettsmekling i mindre grad enn større tingretter. I intervjuene Riksrevisjonen har gjennomført oppga tre av de mindre domstolene at de ikke klarer å tilby rettsmekling i like stor grad som de større domstolene. Årsaken til dette var at en dommer som har vært rettsmekler i saken, bare kan delta i den videre behandlingen hvis partene ber om det, og dommeren selv finner det ubetenkelig. Disse medlemmer mener god mekling forutsetter interesse for og kunnskap om denne tvisteløsningsformen fra den enkelte dommers side, noe som krever større fagmiljøer. Disse medlemmer er tydelige på at det er lettere å få til dette med dagens struktur.

Videre viser disse medlemmer til at domstolsreformen ble gjennomført blant annet på bakgrunn av

sterk kritikk fra Riksrevisjonen om at domstolene ikke var rigget på en måte som gjorde de i stand til å utnytte ledig kapasitet og sikre god ressursutnyttelse. Grunnlaget for reformen var en grundig utredning av domstolkommissjonen, i tillegg til rapporten fra Riksrevisjonen. Disse medlemmer mener regjeringens forslag til reversering er svært dårlig begrunnet i høringsnotatet, og flere sentrale spørsmål om blant annet barns rettssikkerhet er ikke utredet. Det er heller ikke dokumentert at domstolsreformen har ført til dårligere lokal forankring og forståelse av lokale forhold. Disse medlemmer mener tilliten til domstolene sikres best ved effektiv saksbehandling og høy kvalitet på avgjørelsene som avses.

Disse medlemmer mener det er prinsipielt svært betenkelig at ansatte eller kommuner, som kanskje aldri har hatt egen domstol, skal gis vetorett/tillegges stor vekt i spørsmål om organiseringen av vår tredje statsmakt. Disse medlemmer mener dette er spørsmål det bør være opp til Stortinget å avgjøre basert på faglige råd om hva som gir best rettssikkerhet og ressursutnyttelse. De prinsipielle spørsmålene knyttet til maktfordelingsprinsippet og politisk innblanding er godt beskrevet av professorene Ragna Aarli og Eirik Holmøyvik i innlegget «Når ble organiseringen av den dømmende makt en del av det kommunale selvstyret» i Rett24.no.

Videre viser disse medlemmer til at Norge i flere år har kritisert Polen for angrep på domstolenes uavhengighet og brudd på grunnleggende rettssikkerhetsprinsipper. Disse medlemmer at når det første Arbeiderpartiet og Senterpartiet gjør etter et regjeringsskifte er å reversere en gjennomført strukturendring, vil det svekke Norges troverdighet i disse spørsmålene. Dette åpner for at det kan stilles spørsmål ved domstolenes uavhengighet, for eksempel om bindingene mellom en kommune som vil ha tilbake sin gamle domstol, og sorenskriveren som får jobben sin tilbake.

Disse medlemmer mener en reversering av domstolsreformen er dårlig ressursbruk, uansett hvor store endringer regjeringen ender opp med å fremme. Domstolsadministrasjonen har anslått at prisen på å reversere reformen i tråd med regjeringens forslag er 65 mill. kroner i engangskostnad, 50 mill. kroner i årlige ekstrakostnader og tap av effektiviseringsgevinst på 103 mill. kroner i året. I de permanente årlige ekstrakostnadene inngår blant annet økt lønn til potensielt 37 nye domstolledere. Disse medlemmer mener dette er penger som kunne blitt brukt til kompetanseheving blant dommerne, digitalisering og flere dommerstillinger.

Disse medlemmer mener domstolsreformen er god distriktpolitikk, og viser til at ingen arbeidsplasser har forsvunnet fra distriktene. Enkelte argumenterer med at dette er et skritt mot ytterligere nedleggelse, men det kan snarere ses som det motsatte. Disse

medlemmer mener at om man ikke hadde gjennomført denne styrkingen av fagmiljøene ved de minste domstolene, ville de vært langt mer sårbare og truet av nedleggelse.

Disse medlemmer mener heller ikke det er holdpunkter for å hevde at reformen har gitt lengre reisevei til nærmeste tingrettssted. Dette har justis- og beredskapsminister Emilie Mehl bekreftet i svar til Stortinget, se Dokument nr. 15:1213 (2021–2022). Alle rettsstedene er opprettholdt og ingen kompetansearbeidsplasser har forsvunnet fra kommunene. Dette illustreres godt av høringsuttalelsen fra Romerike og Glåmdal tingrett:

«Vi understreker at domstolen har vært åpen alle arbeidsdager etter sammenslåingen, med de samme ansatte som tidligere. Å prate om å gjenåpne de tidligere tingrettene, gir således ingen mening.

Slik vi vurderer det har domstolsreformen 2021 vært positiv for rettsstedene i distriktene. Disse er vitalisert og tilført nye oppgaver, som gjør at arbeidsplassene i dag er minst like sikre som tidligere.»

Disse medlemmer viser også til at koronapandemien har vist at digitale løsninger kan gjøre det lettere å løse samarbeide uten å møtes fysisk. Erfaringene fra digital møtevirkosomhet og ledelse er noe sorenskrivere med ansvar for flere rettssteder kan bygge på for å styrke kontakten med de ulike rettsstedene.

På denne bakgrunn vil disse medlemmer på det sterkeste advare mot å reversere domstolsreformen. Disse medlemmer ber regjeringen lytte til entydige råd fra sektoren og Domstolsadministrasjonen. Disse medlemmer viser til et sammendrag av hørings svar og effekter av ny domstolstruktur per november 2022 utarbeidet av Domstolsadministrasjonen, hvor effektene av reformen oppsummeres slik:

- «– Nesten alle domstolene har benyttet dommere på tvers av rettsstedene, alle har benyttet saksbehandlere på tvers. Dette oppleves i det alt vesentlige positivt for medarbeiderne.
- Det har utelukkende hatt positive effekter for brukerne at saker behandles på tvers av rettsstedene, bl.a. ved raskere saksbehandlingstid, færre utsettelse og bedre tilbud om rettsmekling.
- For medarbeiderne er det i all hovedsak positive effekter av å ta saker på tvers av rettssteder, bl.a. ved mindre sårbarhet, økt fleksibilitet, bedre og større fagmiljøer, kompetanse i rettsmekling og økt motivasjon.
- Andre effekter som trekkes fram av ny domstolstruktur er bedre ressursutnyttelse, økt spesialisering og raskere oppdatering på lovendringer. I tingrettene behandles barnevernssaker og foreldretvistsaker i mindre grad enn tidligere av dommerfullmektiger.
- Ledelsen i de nye domstolene er i stor grad spredt

på to eller flere rettssteder.»

Disse medlemmer ber regjeringen legge bort alle planer om å reversere reformen og heller bygge videre på arbeidet med å redusere saksbehandlingstiden og styrke kvaliteten i domstolene.

Domstolenes uavhengighet

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre er uenige i regjeringens forslag om å føre bevilgningen til Domstoladministrasjonen på et eget kapittel. Disse medlemmer mener forslaget om å føre bevilgningene til Domstoladministrasjonen på et eget kapittel øker den politiske styringen over domstolene og bidrar til å svekke domstolenes uavhengighet. Dette er i strid med formålet med opprettelsen av Domstoladministrasjonen. Disse medlemmer viser til Høyres og Venstres alternative statsbudsjetter, hvor det foreslås å styrke domstolenes budsjett sammenlignet med regjeringens forslag. Disse medlemmer viser til at regjeringens forslag innebærer en reell reduksjon på 102 mill. kroner, og er bekymret for konsekvensene forslaget vil ha. Disse medlemmer er særlig bekymret for at samtidig som regjeringen legger frem et historisk svakt budsjett for domstolene, har regjeringen ikke skrinlagt planene om å reversere reformen.

Disse medlemmer viser til Ot.prp. nr. 44 (2000–2001) side 74, hvor det fremgår at da Domstoladministrasjonen ble opprettet, var målet å utvikle

«en administrasjonsordning for domstolene som reduserer Justisdepartementets innflytelse, samtidig som det gis regler som gir regjeringen og Stortinget direkte innflytelse i form av utforming av sentralt fastsatte retningslinjer og en instruksjonsrett for regjeringen ved kongelig resolusjon.»

Disse medlemmer viser videre til Domstolkommisjonens andre delutredning, NOU 2020:11, hvor det på side 206 fremgår at kommisjonen

«understreker at Domstoladministrasjonen forholdsvis fritt bør disponere tildelte midler innenfor rammene. Det er også understreket i forarbeidene til domstoloven, hvor det fremgår at Domstoladministrasjonen skal ha 'betydelig handlefrihet i forhold til utforming av delmål og valg av virkemidler'».

Disse medlemmer viser også til at regjeringen foreslår å kutte bevilgningene til domstolene med 18 mill. kroner for å redusere antall dommerfullmektiger. Disse medlemmer viser til at Domstolsadministrasjonen har satt ned en arbeidsgruppe som skal foreslå hvordan ordningen bør utvikles og organiseres i fremtiden. Å gjøre endringer i ordningen på den måten regjeringen foreslår, er problematisk av flere grunner. For det

første innebærer det en detaljstyring av domstolenes budsjett og svekker Domstolsadministrasjonens handlingsfrihet til å disponere midlene slik at de gir best mulige tjenester. For det andre er det uheldig å forskuttere arbeidsgruppens utredning av dommerfullmektigordningens fremtid. Disse medlemmer mener gode grunner taler for å se på innretningen av ordningen, men understreker at regjeringens fremgangsmåte er prinsipielt uheldig.

Disse medlemmer viser dessuten til at regjeringen har varslet at de vil gjennomføre en tillitsreform i offentlig sektor. Disse medlemmer stiller seg undrende til hvordan regjeringens mangel på tillit til Domstoladministrasjonen og ansatte i domstolene harmonerer med målet om å gjennomføre en tillitsreform. Forslaget til regjeringen om å splitte budsjettkapitlene vil utvilsomt føre til mer byråkrati og administrasjon og synliggjør i seg selv en manglende tillit til Domstoladministrasjonen.

Disse medlemmer mener på denne bakgrunn at regjeringens forslag er i strid med formålet med domstoloven og målet om å gjøre domstolene mer uavhengige. Forslagene innebærer en detaljstyring av domstolene, og bidrar til å gjøre domstolene mindre uavhengige og svekke rettssikkerheten i Norge. Det er etter disse medlemmers oppfatning ikke holdbart.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å styrke domstolene med 5 mill. kroner for å opprette hurtigspor for fengsling av ungdoms- og gjengkriminelle.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre hurtigspor for fengsling av ungdoms- og gjengkriminelle.»

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative budsjett og foreslår å styrke domstolene med 80 mill. kroner, hvorav 20 mill. øremerkes til dommerfullmektigstillinger.

KAP. 3410 DOMSTOLENE

Komiteen viser til at rettsgebyret er et grunngebyr som danner utgangspunktet for utregning av betaling for tjenester i offentlig virksomhet. Det foreslås å øke rettsgebyret fra 1 223 kroner til 1 243 kroner med virkning fra 1. januar 2023, i tråd med beregnet prisvekst. Det blir foreslått en bevilgning på post 1 på 270,9 mill. kroner.

Komiteen viser til proposisjonen for omtale av postene 2, 3 og 4.

KAP. 411 DOMSTOLADMINISTRASJONEN

Komiteen viser til at forslag til bevilgning til Domstoladministrasjonen (DA) i proposisjonen er foreslått ført på eget kapittel.

Komiteen viser videre til at DA har det administrative ansvaret for de alminnelige domstolene, jordskifteretten, Finnmarkskommisjonen, Utmarksdomstolen for Finnmark, Tilsynsutvalget for dommere og Innstillingsrådet for dommere. Bemanningen utgjorde 173,1 årsverk per 1. januar 2022. Det blir foreslått en bevilgning på post 1 på 82,7 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til sine forslag til statsbudsjett, hvor bevilgningen til Domstoladministrasjonen foreslås ført under kap. 410 Domstolene. Disse medlemmer viser til begrunnelsen som gis i merknadene til kap. 410.

KAP. 3411 DOMSTOLADMINISTRASJONEN

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

KAP. 414 FORLIKSRAÐ OG ANDRE DOMSUTGIFTER

Komiteen viser til at hovedoppgaven til forliksrådene er å legge til rette for at partene ved meglings eller dom får løst saken enkelt, raskt og rimelig. Alle kommuner har forliksråd.

Komiteen registrerer at det foreslås en bevilgning på post 1 på 278,5 mill. kroner.

Komiteen merker seg også at det foreslås en bevilgning på post 21 på 41,9 mill. kroner til spesielle driftsutgifter som godtgjørelse til medlemmer og ulike kompetansehevende tiltak.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket foreslått å øke rettshjelpssatsen for tolker med til sammen 21 mill. kroner, herunder med 6,3 mill. kroner for forliksråd og andre domsutgifter og flertallet foreslår derfor at kap. 414 post 1 økes med 6,3 mill. kroner, sammenlignet med regjeringens forslag.

Flertallet understreker at tolker er viktig for å sikre rettssikkerheten for mennesker med tolkebehov og salæret er avgjørende for å sikre et profesjonelt tolkemiljø i Norge.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre vil understreke at forliksrådet er en av grunnsteinene i det norske rettsvesenet. Forliksrådet er tenkt å fungere som en lavterskel tvisteløsningsarena, som skal bidra til at ikke alle konflikter må tas til de ordinære domstolene. Disse medlemmer viser til at det var et uttalt mål med tvistemålsreformen at flest mulig tvister kan bli løst utenfor

domstolene. Dette formålet har blitt enda viktigere som følge av at sakskostnadene ved ordinær domstolsbehandling har økt med 92 pst. det siste tiåret, ifølge en delrapport fra Domstolkommisjonen. For mange er forliksrådet den eneste reelle tvisteløsningsarenaen de kan benytte seg av, grunnet kostnadene forbundet med å ta en sak til de ordinære domstolene.

Disse medlemmer viser til at økt bruk av konfliktløsningsmekanismer utenfor domstolene bidrar til billigere, raskere og mer effektiv konfliktløsning. Derfor bør mekanismer som forliksrådet styrkes og videreutvikles.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet mener forliksrådene har en viktig funksjon som et billig og lavterskel tvisteløsningsorgan. Disse medlemmer viser til justiskomiteens innstilling til Dokument 8:6 S (2022–2023), hvor partiene støtter forslaget om en utredning av forliksrådsordningen.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Representantforslag 6 S (2022–2023), hvor Venstre har fremmet forslag om å utrede forliksrådsordningen med sikte på å styrke og forbedre den.

Dette medlem viser til Venstres alternative budsjett og foreslår å øke rettshjelpssatsen med 50 kroner, tilsvarende en økt bevilgning på 8,5 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag. Dette medlem viser til begrunnelsen som gis i merknadene til kap. 466.

Dette medlem viser til Venstres alternative budsjett og foreslår å bevilge 1 mill. kroner mer til tolkesalær enn regjeringen gjør i sitt forslag, slik at honoraret forblir på dagens nivå. Dette medlem viser til begrunnelsen som gis i merknadene til kap. 466.

KAP. 430 KRIMINALOMSORGEN

Komiteen viser til at kriminalomsorgen skal sørge for at de som blir dømt til straff av domstolene, gjennomfører straffen, og de skal stille vareteksplasser til disposisjon for politiet. Mengden av oppgaver som kommer til kriminalomsorgen, avhenger av aktivitetene og prioriteringene til virksomhetene foran dem i kjeden. Dette er politiet, påtalemyndigheten og domstolene.

Komiteen mener at en riktig kapasitet og en god utnyttelse av kapasiteten sikrer en effektiv kriminalomsorg. Det er et mål at domfelte starter straffegjennomføringen så raskt som mulig etter domsavsigelsen, at siktet som er varetektsfengslet, blir overført fra politiarrest til fengsel innen fastsatt frist og at soningskøen holdes på et stabilt lavt nivå.

Komiteen viser til at den domfelte, med de begrensninger som følger av straffegjennomføringen, har de samme rettigheter og plikter som den øvrige befolkningen. Kriminalomsorgen skal sørge for at både straf-

fegjennomføring og løslatelse skjer i samvirke med ansvarlige myndigheter samt kommunen som den løslatte skal bosettes i.

Komiteen mener det er et viktig mål for kriminalomsorgen å redusere tilbakefall til ny kriminalitet og få flere domfelte i utdanning og arbeid etter at de har gjennomført straffen sin.

Komiteen viser til at det på post 1 foreslås å bevilge 5 106 mill. kroner. Bevilgningen skal dekke ordinære driftsutgifter i kriminalomsorgen som lønn, varer og tjenester. Bemanningen i kriminalomsorgen per 1. mars 2022 utgjorde 4 492 fast tilsatte årsverk.

Komiteen viser til omtalen i proposisjonen av postene 21, 45 og 60.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil vise til at budsjettssituasjonen i kriminalomsorgen ville blitt enda strammere med Høyres alternative statsbudsjett, og ville utgjort et kutt tilsvarende 103 mill. kroner sammenliknet med forslaget til bevilgning fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Flertallet mener at et slikt kuttforslag ville hatt store konsekvenser både for ansattes arbeidsmiljø og innsattes soningsforhold, særlig etter at kriminalomsorgen i årevis har vært gjenstand for blinde ABE-kutt fra regjeringen Solberg. Flertallet mener derfor det er viktig for både ansatte og innsattes trygghet at det er dette flertallet som styrer.

Flertallet vil videre uttrykke bekymring for at Høyre åpenbart enda ikke har lagt fra seg tanken om å sentralisere kriminalomsorgen. Forslaget om å legge ned et nivå i kriminalomsorgen er, slik flertallet ser det, et tydelig sentraliseringsforslag der dagens enheter som utgjør over 70 fengsler og friomsorgskontor slås sammen til 12 enheter. Flertallet mener at dette i praksis betyr at man flytter beslutningene lenger vekk fra dem det skal gjelde, noe flertallet ikke tror vil føre til styrking av grunnbemanningen, og som heller ikke bygger tillit og myndige førstelinjer.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at Stortinget i forbindelse med behandlingen av Dokument 8:133 S (2021–2022), den 30. mai 2022 vedtok å be regjeringen gjennomføre et regelverksarbeid om varsling fra kriminalomsorgen, der hensynet til fornærmede og etterlatte vektlegges sterker enn det som ligger i dagens regler. Disse medlemmer viser også til at Stortinget samme dag vedtok å be regjeringen fremme forslag om innføring av ordning med elektronisk kontroll, såkalt omvendt voldsalarm, ved brudd på besøksforbud. Disse medlemmer registrerer at regjeringen foreslår å videreføre bevilgningen til omvendt voldsalarm som regjeringen Solberg

foreslo i statsbudsjettet for 2022, men finner det samtidig beklagelig at regjeringen bruker så lang tid på å fremme forslag for Stortinget om de nevnte regelendringer.

Disse medlemmer mener bedre varslingsrutiner og økt bruk av omvendt voldsalarm er viktige tiltak for å gi ofre for kriminalitet økt trygghet i hverdagen og bedre forutsetninger for å gå videre uten frykt for nye overgrep eller voldshandlinger. Der den domfelte etter endt straffegjennomføring kan vende tilbake til et liv i frihet, lever ofrene med konsekvensene av den kriminelle handlingen livet ut. Disse medlemmer viser dessuten til at Stine Sofies Stiftelse i 2022 har publisert en undersøkelse av varslingsreglene i straffegjennomføringsloven og forslag til lovendringer. Disse medlemmer vil oppfordre regjeringen til å se hen til innspillene og forslagene fra Stine Sofies Stiftelse i arbeidet med å gjennomgå regelverket.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at regjeringen Solberg fremmet Meld. St. 39 (2020–2021) Kriminalomsorgsmeldingen – fremtidens kriminalomsorg og straffegjennomføring før sommeren 2021, og at meldingen ble trukket av regjeringen Støre etter valget høsten 2021. Disse medlemmer mener stortingsmeldingen staker ut en klar retning for fremtidens kriminalomsorg, og finner det beklagelig at Stortinget ikke fikk anledning til å behandle meldingen.

Disse medlemmer mener det er behov for i langt større grad å vektlegge hensynet til ofre for kriminalitet, og legge til rette for å sikre fornærmede og etterlattes ønsker og behov i hele løpet fra kriminalitet skjer til oppfølgingen i etterkant. Dette prinsipielle grunnynet bør gjenspeiles i hele straffesakssystemet.

Videre viser komiteens medlemmer fra Høyre til at regjeringen Solberg i Prop.143 L (2019–2020) foreslo en omorganisering av kriminalomsorgen. Målet var å oppnå en tydeligere etatsledelse, større likhet i fangesaksbehandlingen, bedre sammenheng i straffesakskjeden og en effektiv ressursutnyttelse der mer av ressursene går til tjenesteproduksjon og mindre til administrasjon. Gitt den stramme budsjettssituasjonen, mener disse medlemmer at tiden er inne for å gjennomføre en omorganisering i tråd med regjeringen Solbergs forslag. Forslaget vil frigjøre midler til blant annet å styrke grunnbemanningen i kriminalomsorgen.

Disse medlemmer viser til at regjeringen foreslår å utvide Romerike fengsel, avdeling Ullersmo som en del av erstatningskapasiteten for nytt Oslo fengsel. Disse medlemmer registrerer at regjeringen har lansert et forslag til løsning hvor fengselskapasiteten deles mellom tre lokaliteter. I vedtak 507 den 28. april 2022, ba Stortinget regjeringen komme tilbake til Stortinget med en egen sak om plassering av nytt Oslo feng-

sel før endelig beslutning fattes. Disse medlemmer avventer at regjeringen fremmer sak for Stortinget, og vil derfor utsette utvidelsen av Romerike fengsel, avdeling Ullersmo.

Videre viser disse medlemmer til at forskning tyder på at straffegjennomføring med elektronisk kontroll reduserer sannsynligheten for tilbakefall til ny kriminalitet sammenlignet med straffegjennomføring i fengsel. I en endring av straffegjennomføringsloven, sanksjonert den 20. desember 2019, ble gjennomføringstiden for elektronisk kontroll økt fra fire til seks måneder. Lovendringen trådte i kraft 1. juli 2020. Disse medlemmer mener en utvidelse av gjennomføringstiden fra seks til tolv måneder er en naturlig fortsettelse av utvidelsen som trådte i kraft i 2020. I høringen den gang var flere av høringsinstansene positive til utvidelser utover seks måneder. Disse medlemmer understreker at det ikke er aktuelt per nå å gjøre endringer i hvilke lovbruddskategorier som omfattes.

Disse medlemmer viser til Innst. 96 S (2022–2023), jf. Dokument 8:257 S (2021–2022) representantforslag om gjennomgang av ordningen med statlig finansiert prøveløslatelse og alternativer til denne. Forslaget ble fremmet som en oppfølging av TV2s avsløring om såkalte enmannsfengsler – eller ordning med statlig finansiert prøveløslatelse, der disse medlemmer foreslår å gjennomføre en bred evaluering av ordningen med statlig finansiert prøveløslatelse samt urede alternativer til ordningen med statlig finansiert prøveløslatelse. Disse medlemmer er glade for at en samlet justiskomite stiller seg bak Høyres forslag. Dagens praksis er overmoden for evaluering, og de avdekkede forhold vitner om dårlig ressursbruk og en ordning som gjør de straffedømte i dårlig stand til å møte samfunnet utenfor soning. Disse medlemmer ser frem til regjeringens oppfølging av saken.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Kriminalomsorgen dessverre har blitt nedprioritert i en årrekke. Det har ført til mangel på personell, som igjen har ført til økt bruk av isolasjon, dårligere aktivitetstilbud og økt press på ansatte.

Dette medlem er opptatt av et soningstilbud som gir innsatte gode forutsetninger for å endre livet sitt. Hjemmesoning med fotlenke kan være et godt rehabiliterende alternativ for flere straffedømte. Derfor ønsker dette medlem å øke bruken av fotlenkesoning som alternativ til andre soningsformer.

Dette medlem viser til Venstres alternative budsjett og foreslår å øke bevilgningene til kriminalomsorgen med 50 mill. kroner. Dette medlem viser til begrunnelsen som gis i de generelle merknadene til Venstre.

Post 70 Tilskudd til frivillige organisasjoner i kriminalomsorgen

Komiteen viser til at post 70 er en tilskuddsordning for frivillig virksomhet på kriminalomsorgens område, dvs. domfelte under straffegjennomføring.

Komiteen mener frivillige aktører gir et viktig bidrag for å sikre at innsatte tilbakeføres til et lovlydig liv i frihet etter endt soning. Deres innsats for å hjelpe tidligere innsatte med å mestre livet og få en meningsfull jobb er til stor nytte ikke bare for den enkelte, men for samfunnet for øvrig.

Komiteen vil også trekke frem at flere organisasjoner og stiftelser arbeider målrettet med å forebygge rus og kriminalitet gjennom oppfølging, behandling og ettervern. Dette er blant annet organisasjoner som tilrettelegger for yoga, aktiviteter, fellesskap, arbeidstrening og samtalegrupper, og som hjelper innsatte å utvikle gode rutiner før de skal tilbake til å leve et vanlig liv. Komiteen mener det er viktig å satse på denne typen aktører som lykkes med å drive god rehabilitering og ettervern.

Komiteen vil også trekke frem viktigheten av å gi støtte til organisasjoner som bidrar til å sikre at innsatte kan delta i samfunnsdebatten og få sin stemme hørt.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått å øke bevilgningen til organisasjoner innenfor kriminalomsorgen med 5 mill. kroner, og flertallet foreslår derfor at kap. 430 post 70 økes med 5 mill. kroner, sammenlignet med regjeringens forslag.

Flertallet mener den økte bevilgningen er en viktig anerkjennelse av de frivillige organisasjoner innenfor kriminalomsorgen. Frivilligheten bidrar i samarbeid med kriminalomsorgen til å løfte kvaliteten på både straffegjennomføringen og arbeidet med tilbakeføring av domfelte til samfunnet. Flertallet understreker viktigheten av forutsigbarhet for frivilligheten for å sikre optimal drift. Flertallet deler derfor Justis- og beredskapsdepartementets mål om at saksbehandlingstiden for å få svar på søknader reduseres.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre mener at innsatte som skal tilbake til samfunnet, må få god oppfølging og et tilbud om jobb eller utdanning. Frivillige organisasjoner som arbeider med dette, må fortsatt få god støtte. Samtidig vil disse medlemmer legge til rette for at private initiativer kan rekruttere flere innsatte til arbeidslivet.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at frivillige organisasjoner som aktiviserer de innsatte gjennom kulturelle og sosiale tiltak, behandling og

motivasjon til behandling, utvikling av et positivt nettverk etter løslatelse og tilrettelegging av gode overganger fra institusjon og fengsel til egen bolig gjør en svært viktig jobb. Dette medlem viser til at det finnes mange verdige kandidater for mottakelse av tilskudd, men vil allikevel trekke frem enkelte organisasjoner som utfører et svært viktig arbeid i møte med innsatte og deres pårørende under og etter soning.

RøverRadion

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Røverhuset i flere år har jobbet for at alle innsatte skal ha tilgang på fengselsradio døgnet rundt, etter modell fra Storbritannia. Dette medlem ser i likhet med Kriminalomsorgsdirektoratet (KDI) verdien av en slik kanal, både for innsattes adspredelse og som en informasjonskanal om muligheter og tilbud innsatte har i Norge. Dette medlem mener at dette også er en gylden mulighet til å bruke RøverRadions kredibilitet til å nå ut til innsatte hvis det blir behov for det, noe det var da pandemien kom til Norge våren 2020. Plattformen kan gi en enestående mulighet til å nå ut til en spesifikk målgruppe. Dette medlem viser til at innsatte som ikke snakker norsk eller engelsk, er en særlig sårbar gruppe, og at informasjon på flere språk er et eksempel på et behov en fengselsradio kan møte.

Dette medlem håper at regjeringen vil vurdere å igangsette et forprosjekt med mål om å etablere fengselsradio i norske fengsler.

Foreningen For Fangers Pårørende

Komiteens medlem fra Venstre viser til at For Fangers Pårørende (FFP) er en landsdekkende organisasjon som gir støtte og rådgivning til pårørende over hele landet på telefon, e-post og chat. FFP har hovedkontor i Oslo og en lokalavdeling i Trondheim.

Dette medlem viser til at hvert år opplever mellom 6 000 og 9 000 barn og unge at en forelder er i fengsel. I tillegg er det en del barn og unge som opplever at en i familien må sone hjemme med fotlenke. Varetekt, fengsling og andre straffereaksjoner kan ofte få sosiale, økonomiske og helsemessige konsekvenser for pårørende. Dette medlem viser til at det dessverre ofte er barna det rammer hardest. Dette medlem viser til at FFP Ung snakker med mange barn og unge som har et familiemedlem i fengsel.

Dette medlem viser til at mange pårørende forteller om at de kan føle seg alene om det å være pårørende. Noen holder lovbrudd, fengsling og annen straffegjennomføring skjult for omgivelsene. Mange pårørende kan synes det er vanskelig å snakke med familie, venner og nettverk om sin situasjon, og kan være bekymret for hvordan omgivelsene vil reagere. Dette medlem viser til at flere pårørende opplever det som positivt å treffe andre som er eller har vært i en lignende situasjon.

Dette medlem viser til at FFP arrangerer treff og aktiviteter, hvor pårørende kan treffe andre som har erfart og forstår de ulike problemstillingene man kan stå i som pårørende. Dette medlem mener at slike treff kan bidra til at den enkelte pårørende føler seg mindre alene i sin situasjon.

Musikk i fengsel og frihet

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Musikk i fengsel og frihet (Miff) er et landsomfattende kulturtiltak som eies og driftes av Musikkens studieforbund. Miff har etablert musikkrom og driver ett eller flere musikktiltak ved 2/3 av landets soningssteder og på ti arenaer i ettervernet. Musikktilbudet gis både i form av helårslige kurs i tråd med voksenopplæringslovens bestemmelser, og som tilrettelagte musikktilbud tilpasset soningsstedenes størrelse og sikkerhetsnivå. Innholdet består av instrumentalopplæring, bandsamspill, kor, musikkproduksjon og låtskriving.

Dette medlem vil understreke at kulturloven slår fast at alle skal ha tilgang til kultur, og at dette også må gjelde for innsatte i norske fengsler. Dette medlem viser til at kulturprosjektet «Det kulturelle brekkjernet» for og med soningsdømte vil gi innsatte som deltar på arrangørkurs i fengselet, konserter og forestillinger å arrangere. Da får de innsatte det kulturtilbudet de har krav på etter kulturloven, samtidig som kursdeltakerne får verdifull arbeidstrening. Soningsdømte vil etter dette kunne være attraktive for oppdrag i konsert- og festivalbransjen og i det lokale kulturlivet ved løslatelse.

Sammen for livet

Komiteens medlem fra Venstre viser til at det ofte går flere måneder fra en domfelt er ferdig sonet til hen er i aktivitet gjennom Nav. Disse månedene er den mest sårbare perioden for de som nettopp har sonet. I denne «glippsonen» er det mange som faller tilbake til ny kriminalitet.

Dette medlem viser til at organisasjonen Sammen for livet jobber med å få straffedømte ut i arbeid eller utdanning før det oppstår slike glippsoner. Målgruppen de henvender seg til, er innsatte som i løpet av straffegjennomføringen har signalisert at de ønsker et liv uten kriminalitet og en jobb i det ordinære arbeidslivet når de løslates. Sammen for livet forsøker å være en døråpner, og forklare og ufarliggjøre hull i cv-en for en potensiell arbeidsgiver. Dette medlem viser til at et inkluderende arbeidsliv er både viktig, bærekraftig og berikende for samfunnet så vel som for den enkelte straffedømte.

WayBack

Komiteens medlem fra Venstre viser til at WayBack er en ideell stiftelse som arbeider for innsattes

tilbakeføring til samfunnet. Stiftelsen fokuserer på å koordinere forholdene mellom ulike instanser som Nav, utdanningsinstitusjoner, helsevesenet og rusomsorgen. Dette gjør at overgangen til frihet blir tilrettelagt for den enkelte på hens egne premisser.

Dette medlem viser til at WayBacks målsetting er at innsatte som løslates får et bedre grunnlag til å bygge et kriminalitets- og rusfritt liv dersom de er motivert for det. Innsatte som benytter seg av WayBack vil få utdelt en WayBack-fadder som har i arbeidsoppgave å tilrettelegge veien fra fengsel og inn i samfunnet på best mulig måte, sammen med den løslatte. Den aktive planleggingen starter gjerne fra 4–5 måneder før løslatelse. Fadderne følger de løslatte fra dag til dag, og er tilgjengelige både som samtalepartnere og kamerater. De blir gjerne med i møter med offentlige etater, og stiller med stor ekspertise innen det meste av problematikken som følger endringsprosessen fra kriminalitet til lovlighet.

Dette medlem viser til Venstres alternative budsjett og foreslår der å øke bevilgningene til frivillige organisasjoner for innsatte og ettervern med 5,5 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

KAP. 3430 KRIMINALOMSORGEN

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

KAP. 431 KRIMINALOMSORGSDIREKTORATET

Komiteen viser til at forslag til bevilgning til Kriminalomsorgsdirektoratet i proposisjonen er foreslått ført på eget kapittel. Direktoratet har det øverste faglige og administrative ansvaret for kriminalomsorgen. Bemanningen var på ca. 69 fast tilsatte årsverk per 1. mars 2022.

Komiteen merker at det på post 1 foreslås å bevilge 148,1 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Høyre foreslår å gjennomføre en omorganisering av kriminalomsorgen i tråd med forslaget i Prop. 143 L (2019–2020). Målet er å redusere byråkrati og øke kvaliteten i kriminalomsorgen. For øvrig vises det til proposisjonen, Høyres merknader i Innst. 215 L (2020–2021) og Høyres alternative statsbudsjett for 2023.

KAP. 432 KRIMINALOMSORGENS HØGSKOLE OG UTDANNINGSSENTER (KRUS)

Komiteen viser til at det er en forutsetning for å få god kvalitet i straffegjennomføringen å ha fengselsbetjenter med høy og riktig kompetanse. I 2021 gjennomførte 84 aspiranter utdanning ved KRUS.

Komiteen viser til at bevilgningen på kap. 432 post 1 skal dekke lønnsutgifter til personale ved Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS), lønn til as-

piranter og drifts- og husleieutgifter vedrørende skolebygningen. Komiteen vil vise til at det foreslås en bevilgning på posten på 225,2 mill. kroner for 2023.

KAP. 3432 KRIMINALOMSORGENS HØGSKOLE OG UTDANNINGSSENTER (KRUS)

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

KAP. 433 KONFLIKTRÅD

Komiteen viser til at konfliktrådene utgjør en viktig del av rettspleien som tilbyr meglingskonflikter som følge av en straffbar handling eller mellom parter i sivile konflikter. Komiteen mener at konfliktrådet sitt arbeid og ansvar for straffereaksjonene ungdomsstraff og ungdomsoppfølging er svært viktig. De har et særlig ansvar for unge i konflikt med loven.

Komiteen viser til at sekretariatet for konfliktrådene har ansvar for drift og utvikling av konfliktrådene. Det er foreslått en bevilgning på post 1 på 140,5 mill. kroner.

Komiteen viser også til at det er foreslått en bevilgning på 10,5 mill. kroner på post 60 Tilskudd til kommuner. Midlene skal gå til en tilskuddsordning for forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme.

Komiteen merker seg at det foreslås bevilget 26,3 mill. kroner på kap. 70 Tilskudd som skal gå til tilskudd til arbeid mot vold i nære relasjoner og til tilskuddsordning for kriminalitetsforebyggende tiltak.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, viser til at Konfliktrådets virksomhet bygger på en gjenopprettende prosess. I en gjenopprettende prosess får alle parter mulighet til å fortelle om egne tanker og følelser rundt det som har skjedd. De kan få svar på spørsmål og få dempet frykt for blant annet å møte hverandre tilfeldig i fremtiden. Partene får mulighet til å reflektere hver for seg i forsamtaler med meklere, og sammen med den andre parten i et gjenopprettende møte. Sammen kan partene forstå mer av det som skjedde, og av den andre sine tanker og følelser rundt hendelsen. Gjenopprettende prosess representerer et potensial for deltakelse, læring og nye innsikter. Nils Christie, nestoren i norsk kriminologi, har uttalt følgende om gjenopprettende prosess:

«Man burde ikke la konflikter forvitte, de burde brukes og bli nyttige for dem som opprinnelig var involvert i konflikten.»

Flertallet viser til at ungdom som gjennomfører ungdomsstraff eller ungdomsoppfølging kan ha behov for å ta tak i andre konflikter og relasjoner for mulige gjenopprettende prosesser utover det som handler om

lovbruddet. Flere av ungdommene som gjennomfører ungdomsstraff og ungdomsoppfølging har opplevd relasjons- eller tillitsbrudd, og kan ha ønske om hjelp og behov for dialog for å reparere eller avklare situasjoner og relasjoner. Mange av ungdommene er sårbare og har behov for ivaretagelse og gjenopprettelse etter svikt og svik i sine liv. For å bidra til å reintegrere eller inkludere ungdommen i sitt lokalmiljø er det viktig at ungdommen får en mulighet til å vurdere behov for gjenopprettende prosess i flere relasjoner. Det kan være situasjoner hvor ungdommer må avklare relasjoner i sosialt nettverk før de kan gå inn i en gjenopprettende prosess med fornærmede. Det kan også gjelde for personer i relasjoner rundt ungdommen som har behov for å snakke ut seg imellom, og kanskje også med foreldrene.

Flertallet viser til at undersøkelser viser at om lag halvparten av ungdommene som fullførte ungdomsstraff og ungdomsoppfølging selv tidligere var registrert som fornærmet part i andre til dels alvorlige straffesaker. Ungdommen kan derfor ha behov for og nytte av gjenopprettende prosess knyttet til saker der de selv har vært fornærmet.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått å styrke bevilgningen til Rosa kompetanse justis, i regi av FRI, med 1 mill. kroner, og dette flertallet foreslår derfor at kap. 433 post 70 økes med 1 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag. Dette flertallet viser til at Rosa kompetanse justis er et kurs som er viktig for å øke kunnskapen til ansatte i justissekstoren om hatkriminalitet og bidrar til å skape mer tillitsbyggende møter med LHBT+-befolkningen.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet mener det viktigste vi kan gjøre er å satse på kriminalitetsforebygging, slik at så få unge som mulig havner i en kriminell løpebane. Disse medlemmer viser til at Høyre i regjering har styrket konfliktrådene sin satsing mot ungdomskriminalitet og kriminelle miljøer ikke bare gjennom bedre bemanning, men ikke minst også i form av raskere igangsetting av straffereaksjoner og kortere sakshandsbehandlingstid. Disse medlemmer merker seg at Nordlandsforskning sin følgeevaluering av straffereaksjonene ungdomsstraff og ungdomsoppfølging viser at ordningene har mange positive sider, men også noen utfordringsområder som bør forbedres.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Meld. St. 34 (2020–2021) Sammen mot barne-, ungdoms- og gjengkriminalitet, fremmet av regjeringen Solberg i juni 2021. Meldingen ble dessverre trukket av regjeringen Støre høsten 2021. Disse medlemmer

viser til punkt 3.3.5 i meldingen, hvor det blant annet fremgår at regjeringen Solberg ville:

«videreutvikle ordningen med ungdomsstraff og ungdomsoppfølging. I tillegg vurderer regjeringen å utvide adgangen til bruk av enkelte strengere virkemidler overfor en mindre gruppe ungdom. Blant annet er det ønskelig at ungdomsstraff skal kunne kombineres med ubetinget fengsel, og det ses på adgangen til å innføre oppholdsforbud og bruk av elektroniske kontrolltiltak for å hindre at ungdom oppholder seg i belastede områder eller på steder som antas å øke faren for at det begås en straffbar handling. Det ses også på muligheten for å innføre oppholdspåbud med elektronisk kontroll som varetektssurrogat.»

Selv om disse medlemmer mener det er beklagelig at regjeringen Støre trakk stortingsmeldingen, er det positivt at Justis- og beredskapsdepartementet bygger videre på arbeidet Høyre i regjering startet. Disse medlemmer viser til at regjeringen har sendt forslag til nye reaksjoner og tvangsmidler for ungdom på høring. Det bygger videre på forslaget regjeringen Solberg startet, da det i 2020 ble sendt forslag på høring om å forbedre reaksjonsformene og vurdere alternative virkemidler for å forebygge at ungdom utøver nye kriminelle handlinger.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative budsjett og foreslår der å øke bevilgningene til Konfliktrådets arbeid med gjenopprettede prosess i saker som gjelder ungdomsoppfølging og ungdomsstraff med 7,5 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

KAP. 3433 KONFLIKTRÅD

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

KAP. 440 POLITIET

Komiteen viser til at politiets oppgave er å avdekke, etterforske og forebygge kriminalitet. Det er viktig at politiet utrustes med de nødvendige midler for at samsfunnsoppdraget kan utføres på en forsvarlig måte.

Komiteen viser til at kriminalitetsbildet er i stadig endring, og at det er viktig at politiet tilpasses dette. En stadig større andel av kriminaliteten har et digitalt element. Dette gjelder både at kriminaliteten oftere rammer IKT-systemer, at den blir utført ved hjelp av digitale kanaler, og at straffesaker har digitale bevis. Komiteen er derfor opptatt av at politiet og påtalemyndigheten har kompetanse og kapasitet til å møte denne utviklingen.

Komiteen merker seg at håndteringen av covid-19-pandemien de siste årene har vært krevende for politiet. Russland sin invasjon av Ukraina i februar 2022 har også økt presset på politiet sine ressurser. Politiet

måtte bl.a. raskt omprioritere stillinger for å øke kapasiteten til å registrere asylsøknader. Andre tiltak har også krevd betydelige ressurser. Komiteen viser til at situasjonen også fremover er svært usikker og omskiftelig.

Komiteen viser til at post 1 dekker alle ordinære driftsutgifter i politidistriktene, de lokale PST-enhetene og politiets særorgan unntatt Politihøgskolen, POD og påtalemyndigheten i politiet. Dette inkluderer også våpen, kjøretøy, verneutstyr, uniformer og IKT m.m.

Komiteen viser til at regjeringen foreslår at det bevilges 19 520,8 mill. kroner på denne posten. I tillegg er det en rekke andre poster med ulike tilskudd og utgifter på dette kapitlet. Komiteen viser til proposisjonen for nærmere omtale av disse postene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i dette budsjettet foreslås flyttet 184,4 mill. kroner av politiets utgifter fra bl.a. Politidirektoratet, sentral administrasjon og konsulenttjenester for å få mer politikraft. Av dette skal 75 mill. kroner gå til bedre lokale polititjenester og beredskap, mer tilgjengelig politi for folk i hele landet og nye polititjenestesteder, 11 mill. kroner til påtalemyndigheten i politiet sitt arbeid og 27 mill. kroner til videreføring av de 100 nye studieplassene som ble etablert ved Politihøgskolen i 2022. 71,3 mill. kroner skal gå til videreføring av økt kapasitet i politiet til å avdekke sammensatte trusler og etterretning i de tre nordligste fylkene.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til sine partiers generelle merknader. Disse medlemmer viser til at politiet er en av de høyest prioriterte etatene etter åtte år med borgerlig regjering. Etter terrorangrepet 22. juli 2011 har politiet blitt analysert og gått etter i sømmene av fagfolk som har levert sine rapporter. Alle anbefalingene fra Gjørsv-kommisjonen er fulgt opp, det er gjennomført en politireform etter anbefalingene fra Politianalysen og det er ansatt 3 000 flere i politiet, hvor rundt 2 000 er operative politifolk. Det er bygget et nytt beredskapssenter der politiet skal trene, det er kjøpt nytt teknisk utstyr og nye biler i alle politidistrikt, beredskapstroppen er utvidet, det ryddes opp i utdaterte IT-systemer i politiet og nødnettet er gjort landsdekkende. Disse medlemmer viser til at dette bare er noe av det som har skjedd i politiet de siste årene.

Disse medlemmer mener det er uklart hva slags politi Arbeiderpartiet og Senterpartiet ønsker seg. Det har ikke vært annet enn kritikk å spore når det gjelder regjeringen Solbergs politisatsing og gjennomføringen av politireformen som Arbeiderpartiet selv var med på å vedta. Frem til nå har politidistriktene brukt mye ressurser på å kjøpe inn nytt utstyr og nye biler. Disse

medlemmer viser til at regjeringen Solberg konsekvent styrket politidistriktene hvert eneste år i statsbudsjettene.

Disse medlemmer mener at regjeringen Solberg hadde en tydelig retning for hva den ønsket med politiet – både når det gjelder den skarpe beredskapen og den mer hverdagslige beredskapen. Disse medlemmer viser til at politiet etter politireformen er bedre rustet til å håndtere ny kriminalitet – særlig på nett når det gjelder overgrep mot barn. Disse medlemmer viser til at det har vært en viktig målsetting med politireformen å styrke fagmiljøene og kompetansen i politiet slik at de er bedre i stand til å håndtere ny kriminalitet. Disse medlemmer mener politireformen har vært viktig og står ved reformen og dens innhold.

Disse medlemmer viser til at Riksrevisjonen i Dokument 3:7 (2021–2022) har vurdert politi- og lensmannsetatens måloppnåelse i perioden 2016–2020 innen responstid, straffesak, økonomi og styring, publikumskontakt og IKT. Riksrevisjonens undersøkelse viser at mye har blitt bedre i politiet de siste årene. Reformen har ført til høyere kompetanse, større enheter og sterkere fagmiljøer. Politiet håndterer de alvorlige oppdragene og etterforsker alvorlig kriminalitet bedre enn før. Styringsdialogen mellom Justis- og beredskapsdepartementet og Politidirektoratet har også blitt bedre. Likevel er det fortsatt svakheter knyttet til hvordan politiet håndterer de mest alvorlige sakene, etterforskningen av disse og hvordan departementet og direktoratet samhandler.

Disse medlemmer mener vi må løse utfordringene i politiet ved å bygge videre på politireformen og satsningene som har blitt gjort de siste åtte årene, ikke ved å rive de ned og reversere endringer som har blitt gjennomført. Derfor vil disse medlemmer på det sterkeste advare mot regjeringens plan om å bruke handlingsrommet innenfor politiets budsjetter på å åpne nye politikontorer. Disse medlemmer viser til at regjeringens forslag om å flytte politiresurser fra byene og ut i distriktene vil svekke fagmiljøene og undergrave effektene av politireformen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil påpeke at det hjelper lite å gi med den ene hånda dersom man tar med den andre. I sitt alternative statsbudsjett gir Høyre noen millioner kroner i øremerkede midler til politiet samtidig som de kutter over 400 mill. kroner i etaten gjennom flate ABE-kutt. Dette var også gjennomgangstonen i justissektoren de åtte årene Høyre styrte fra 2013–2021. Flertallet viser til at Høyre foreslår et netto kutt for politiet i 2023 på 370 mill. kroner sammenlignet med budsjettenigheten mellom Arbeiderpartiet, Senterpartiet og

Sosialistisk Venstreparti. Det ville betydd over 300 færre operative politifolk.

Flertallet understreker at det er godt både for politiet selv og for folks trygghet at det er Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti som utgjør flertallet i Stortinget som bevilger midler til politiet; og ikke Høyre.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative statsbudsjett. Endringene i politiets driftsbudsjett knytter seg til effektivisering, reduksjon av ubrukte midler og skrinlegging av regjeringens planer om å åpne nye politikontorer. Disse medlemmer forutsetter at endringene ikke innvirker på politiets operative evne, i motsetning til regjeringens forslag som vil svekke fagmiljøene i politiet og binde opp ressurser i nye kontorer. Disse medlemmer mener det hjelper lite at regjeringspartiene foreslår å bevilge mer enn Høyre, når pengene brukes feil og etaten tas i feil retning.

Disse medlemmer viser til at en områdegjennomgang av styringen av politi- og lensmannsetaten fra 2021 pekte på flere forbedringspunkter og konkrete anbefalinger, og et potensiale for å realisere en effektiviseringsgevinst på mellom 260 og 513 mill. kroner. Videre viser disse medlemmer til at regjeringen for 2022 har foreslått å redusere politiets driftsbevilgning med over 500 mill. kroner, jf. Prop. 20 S (2022–2023) side 4 og Prop. 115 S (2021–2022) side 44. I forbindelse med revurdert nasjonalbudsjett ble bevilgningen redusert med 138,3 mill. kroner og i nysalderingen foreslår regjeringen å redusere bevilgningen med 363,2 mill. kroner. Disse medlemmer mener det er underlig å hevde at Høyres nedtrekk på grunn av erfaringsmessig forventet mindreforbruk vil ramme etatens operative evne, når regjeringen selv gjennomfører større kutt i inneværende år.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser videre til at statsråd Emilie Mehl på spørsmål om det er mulig å åpne nye politikontorer uten friske midler i VG 15. november 2022, svarte at regjeringen har «allerede lagt 275 millioner på bordet». Disse medlemmer peker på at 200 mill. kroner av disse allerede er bevilget i 2022, og at disse midlene ikke ligger klar til å brukes på nye kontorer. Det betyr at politiet må frigjøre om lag 174 mill. kroner når regjeringens reverseringsplan iverksettes, ifølge et kostnadsoverslag fra Politiets Fellesforbund referert i Politiforum den 28. november 2022. Disse medlemmer mener det uten tvil vil svekke politiets operative evne. Det bidrar ikke til mer trygghet og bedre beredskap.

Opprettelse av psykiatrigrupper i politidistriktene

Komiteens medlem fra Venstre viser til at politiet ser en økning i antall oppdrag som har med psykiatri å gjøre. Fra 2016 til 2020 ser vi en 44 pst. økning i slike oppdrag. Dette medlem vil understøtte at det her er tale om krevende saker som krever en helhetlig tilnærming. Godt samarbeid mellom helse og politi i slike saker er avgjørende, men ikke tilstrekkelig. Det er også behov for økt kompetanse og ressurser til slike saker innad i politiet.

Dette medlem viser til at disse sakene angår noen av samfunnets mest sårbare mennesker. De kan utgjøre en trussel mot andre, og må få hjelp til å unngå å utsette andre mennesker for fare. Dette medlem mener at forebygging er vel så viktig som straffeforfølgelse i dette øyemed.

Dette medlem viser til at Oslo-politiet har opprettet en egen psykiatrigruppe som arbeider målrettet med antatt utilregnelige gjengangere med høy frekvens og/eller som har begått alvorlige lovbrudd. Dette medlem viser til at psykiatrigruppen forener forebygging, etterforskning og påtale i samme team, i motsetning til ellers i politiet, hvor de forebyggende enhetene arbeider adskilt fra andre, og ikke har samme adgang til å bruke tvangsmidler. I tillegg er det ansatt dedikert personell med spisskompetanse, i kontrast til ellers i politiet, hvor «alle» skal kunne håndtere en psykiatri-sak. I motsetning til i politiet ellers, hvor de ansatte skal løse konkrete saker innenfor et bestemt geografisk område, jobber psykiatrigruppen med personrettet etterforskning. Gruppen skal løse utfordringen denne personen utgjør, ikke en konkret sak.

Dette medlem viser til at psykiatrigruppens resultater synes å indikere at denne arbeidsmetoden har større effekt enn politiets tradisjonelle arbeidsmetoder når det gjelder psykiatriske tilfeller, både med tanke på å ivareta psykisk syke og å trygge andre innbyggere.

Dette medlem viser til at det ikke bare er i hovedstaden det finnes svært psykisk syke mennesker som begår kriminelle handlinger. De siste årene har vi sett flere eksempler på tragiske utfall av manglende forebygging, eksempelvis drapene i Kongsberg. Dette medlem foreslår derfor å opprette psykiatrigrupper i flere politidistrikter etter modell fra Oslo politidistrikt, eksempelvis i Agder, Vest, Trøndelag og Troms politidistrikt. Det vil være første ledd i en opptrappingsplan, hvor det langsiktige målet er at alle politidistrikt får psykiatrigrupper. Det vil kunne hindre at liv går tapt, samtidig som vi hjelper noen av de menneskene som har det dårligst, til å få det bedre.

Dette medlem viser til Venstres alternative budsjett og foreslår å bevilge 6 mill. kroner til opprettelse av flere psykiatrigrupper i politidistriktene, etter modell fra Oslo politidistrikt.

Opprettelse av barnehus i Kristiansund, avdeling under Ålesund

Komiteens medlem fra Venstre viser til at det er gitt krav for avhør av barn, både når det gjelder lokaler, kompetansen hos de som ivaretar barnet og foretar avhør, og for tidsforløpet fra den aktuelle hendelsen skjer til avhøret blir gjennomført.

Dette medlem viser til at det fremgår av straffeprosessloven § 239 flg. at avhør av barn under 16 år som kan ha vært utsatt for, eller vært vitne til vold eller seksuelle overgrep, skal foretas på barnehus. Denne hovedregelen kan bare fravikes dersom avhørsleder og barnehuset er enige om at det klart er til vitnets beste at avhøret tas et annet sted. Dersom politiet tar tilrettelagte avhør i andre saker, bør avhørene foretas på barnehus. Ved vurderingen skal det legges vekt på hensynet til vitnet og sakens opplysning.

Dette medlem viser til at barn fra nordre del av Møre og Romsdal i dag må reise til Ålesund for å gjennomføre tilrettelagte avhør på barnehus. Det innebærer en reisetid som overskrider anbefalt reisetid. Lange transportetapper utgjør en unødvendig merbelastning for barn i sårbare situasjoner, og vil i verste fall kunne føre til et dårligere resultat på avhøret og en vanskeligere bevissituasjon senere. Opprettelse av et barnehus i Kristiansund vil fjerne denne merbelastningen, og i tillegg kunne bidra til å styrke de berørte barnas rettssikkerhet.

Dette medlem viser til Venstres alternative budsjett og foreslår å bevilge 8 mill. kroner til opprettelse av barnehus i Kristiansund, avdeling under Ålesund.

Økt bruk av omvendt voldsalarm

Komiteen viser til at mishandling i nære relasjoner er alvorlig kriminalitet med store konsekvenser både for den som utsettes direkte for vold, og for den som lever i en tilværelse med vold. Denne volden utgjør et omfattende samfunns- og folkehelseproblem og er en av de største likestillingsutfordringene.

Komiteen viser til at formålet med omvendt voldsalarm er å øke fornærmedes trygghet og trygghetsfølelse, og flytte en større del av byrden som følger av vold og krenkelser over på gjerningspersonen som truer med eller utøver vold.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at det i løpet av de siste åtte årene er registrert over 25 000 saker om mishandling i nære relasjoner. I samme tidsrom er ordningen med omvendt voldsalarm kun benyttet om lag 65 ganger. Voldsofre er frustrerte over at ordningen ikke er mer utbredt, en frustrasjon disse medlemmer deler.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg i sin handlingsplan for å forebygge og bekjempe

vold i nære relasjoner 2021–2024, «Frihet fra vold», foreslo flere tiltak for å øke bruken av omvendt voldsalarm. Disse medlemmer viser videre til at justiskomiteen i Innst. 311 S (2021–2022) vedtok at Stortinget ber regjeringen fremme forslag om innføring av en ordning med omvendt voldsalarm ved brudd på besøksforbud.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative budsjett og foreslår å bevilge 5 mill. kroner til økt bruk av omvendt voldsalarm.

Økt innsats mot dyrevelferds kriminalitet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Venstre vil understreke at dyr har egenverdi og skal behandles med respekt. Kriminalitet mot dyr skal tas på alvor. Å etterforske og straffeforfølge kriminalitet er viktig både for dyrevelferden og fordi det er en sammenheng mellom vold mot dyr og vold mot mennesker. Disse medlemmer ønsker å uttrykke bekymring over at dyrevelferds kriminalitet ikke er nevnt med et ord i Justis- og beredskapsdepartementets forslag til statsbudsjett for 2023.

Disse medlemmer viser til at det i 2021 ble besluttet å etablere dyrepoliti i alle politidistrikt i Norge. I statsbudsjettet for 2021 ble Politidirektoratet tildelt 12 mill. kroner for å opprette dyrekrimenheter i de seks politidistriktene som ennå ikke hadde etablert slike enheter. Etter dette må dyrepoliti i alle politidistrikt anses som en permanent del av politiet.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at NOAH i sitt høringsinnspill uttrykker bekymring over om de øremerkede midlene til dyrevelferds kriminalitet faktisk er blitt brukt til å avdekke, avverge og stanse kriminalitet mot dyr i de ulike politidistriktene. Av Dagsavisens artikkel «Mørketall og dårlig kapasitet: Sånn går det med dyrepolitiet» fra 3. august 2022 fremgår det at flere av politidistriktene ikke har en egen budsjettpost for dyrekrim, og at Trøndelag politidistrikt var det eneste politidistriktet som hadde budsjettet ca. 1,2 mill. kroner til dyrekrim. Det er med andre ord en risiko for at midlene har blitt brukt til andre formål.

Dette medlem mener i likhet med NOAH – for dyrs rettigheter at bevilgningene til dyrepoliti-avdelingene må synliggjøres i politiets budsjett, og slik sikre at bevilgningene ikke overføres til andre formål. Det bør presiseres under kap. 440 Politiet, post 1 (Driftsutgifter) at en del av bevilgningene skal gå til videreføring og utvidelse av innsatsen mot dyrevelferds kriminalitet.

Dette medlem viser til Venstres alternative budsjett og foreslår å øke bevilgningene til dyrepoliti i politidistriktene med 3 mill. kroner.

Økt støtte til Seksjon for internasjonale forbrytelser i Kripos

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Kripos har det nasjonale ansvaret for etterforskning av krigsforbrytelser, folkemord og forbrytelser mot menneskeheten, og at Seksjon for internasjonale forbrytelser (SIF) er den eneste i Norge som kan etterforske slike lovbrudd gjort i utlandet av personer som oppholder seg i Norge. Seksjonen innhenter, arbeider med og bruker informasjon om internasjonale lovbrudd. Denne informasjonen kan føre til at gjerningspersoner blir stilt for retten i Norge. Gjerningspersonene kan også bli utlevert til andre land eller til internasjonale domstoler.

Dette medlem viser til at bare fire dager etter at Russland invaderte Ukraina 24. februar 2022, startet arbeidet med å dokumentere og etterforske Russlands krigsforbrytelser og forbrytelser mot menneskeheten i Ukraina. Tankesmien The International Institute for Strategic Studies (IISS) skrev 2. mai 2022 at etterforskningen «kan være den viktigste som ICC har gått i gang med».

Dette medlem viser til at også Norge bidrar i denne rettsprosessen av historiske dimensjoner. 6. april 2022, bare noen dager etter at Den internasjonale straffedomstolen (ICC) kunngjorde sin etterforskning, kunngjorde regjeringen at Norge skal bistå i arbeidet. Det er SIF som utfører jobben.

Dette medlem viser til at arbeidet SIF er satt til å utføre er svært omfattende. Det er tale om etterforskning av en pågående konflikt, med et enormt informasjons- og dokumentasjonsomfang, både fra vitner, bilder, videoer og andre kilder. Etterforskningsarbeidet vil fortsette så lenge krigen pågår, og vil trolig vare i mange år etter krigens slutt.

Dette medlem viser til Venstres alternative budsjett og foreslår å øke bevilgningene til Seksjon for internasjonale forbrytelser i Kripos med 5 mill. kroner.

Øke antallet overføringsflyktninger til 3 000

Komiteens medlem fra Venstre viser til at regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett for 2023 foreslår å redusere antallet overføringsflyktninger fra 3 000 i 2022 til 2 000 i 2023, siden Russlands angrepskrig mot Ukraina har resultert i et økt antall asylsøknader i 2022. Regjeringen mener at antallet overføringsflyktninger må ses i sammenheng med antallet asylsøkere og andre innvandrings- og integreringsutfordringer i Norge.

Dette medlem stiller seg uforstående til denne vurderingen. Den vitner om en manglende forståelse for at vi står midt oppe i en av verdenshistoriens største flyktningkriser. 23. mai 2022 anslo UNHCR at det for første gang har blitt registrert over 100 mill. mennesker på flukt i verden. UNHCR kaller det en «dramatisk milepæl» som få ville ha forutsett for bare et tiår siden. Stadig mer konflikt, uro og klimadrevet hungersnød tvinger

mennesker ut på farefulle ferder over Middelhavet og inn i allerede overbelastede flyktningleirer. Landene på Afrikas horn står på randen av en humanitær katastrofe etter å ha blitt rammet av langvarig tørke. I tillegg segler en fryktet matvarekrise opp som resultat av krigen i Ukraina. Dette medlem viser til at Verdens matvareprogram sier at vi nå står i den største matvarekrisen i moderne historie.

Dette medlem viser dessuten til at EU-kommisjonen 21. november 2022 la fram en handlingsplan med tiltak for å håndtere den prekære situasjonen i Middelhavet, og at EUs innenriksministere samlet seg til krisemøte om saken 25. november 2022, for å fordele ansvaret for å ta imot de store redningsskipene som plukker opp migranter som kommer sjøveien til Europa.

Dette medlem vil avslutningsvis påpeke at UNHCR oppfordrer Norge til å

«[c]ommit to a gradual increase of the resettlement quota to 5 000 places yearly as a demonstration of responsibility sharing and global solidarity for refugee protection.»

Ved å foreslå å redusere det årlige antallet overføringsflyktninger fra 3 000 til 2 000 i stedet for å gradvis øke antallet til 5 000, opptrer regjeringen i direkte motstrid med UNHCRs anbefalinger.

Dette medlem viser til Venstres alternative budsjett og foreslår å øke antallet overføringsflyktninger til 3 000, tilsvarende en økt bevilgning på 4,9 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag. Det vises for øvrig til budsjettbehandlingen i kommunal- og forvaltningskomiteen.

Polititjenestesteder

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener politiet må være tilstede i hele Norge for å kunne utøve sitt viktige samfunnsoppdrag. Forrige regjering gjennomførte en sentralisering av politiet som har ført til at stadig flere ansatte i politiet sitter inne på kontor ved hovedsetene, tilliten til politiet har gått ned i de minste kommunene og responstiden i distriktene er for høy. Derfor mener flertallet det er viktig at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti utgjør flertallet i Stortinget som bevilger 75 mill. kroner til bedre lokale polititjenester og til å styrke den lokale beredskapen.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett for 2023 foreslår å bruke 75 mill. kroner av politiets budsjett til tiltak som fører politiet nærmere folk, herunder å opprette nye tjenestesteder. Dette medlem viser til at Politiets Fellesforbund i sitt høringsinnspill kaller det ufor-

svarlig å opprette nye tjenestesteder, slik regjeringen foreslår. Dette medlem viser til at Venstre i sitt alternative budsjett har foreslått andre tiltak som bedre tjenester nærpolitireformens intensjoner om et politi som har kapasitet til å forebygge, etterforske og påtale kriminelle handlinger, og sikre innbyggernes trygghet, eksempelvis forslaget om å opprette psykiatrigrupper i politidistriktene.

Dette medlem viser videre til at det 2. november 2022 ble gjort kjent at justis- og beredskapsministeren ba Politidirektoratet vurdere store kutt for politiet i byene for å flytte mer politi ut i distriktene. Politidirektoratet fikk i bestilling å utrede to alternativer for å frigjøre ressurser til mer politi i distriktene. Det første alternativet går ut på å kutte 20 pst. av de ansatte i politiets hovedseter. Det andre alternativet går ut på full ansettelsesstopp i hovedsetene.

Dette medlem merker seg at Unn Alma Skatvold, leder i Politiets Fellesforbund, mener at det å spre den nåværende beredskapen enda tynnere ut verken er økonomisk eller sikkerhetsmessig forsvarlig. Dette medlem merker seg også at det heller ikke synes å være enighet innad i regjeringen om en slik utredning. Samme dag rykket Arbeiderpartiets justispolitiske talsperson ut i VG og sa at det er uaktuell politikk å kutte politiansatte i hovedsetene.

Dette medlem ønsker å uttrykke bekymring over at justis- og beredskapsministeren på tross av de sterke reaksjonene fra politiet selv valgte å opprettholde utredningen for tre av fire punkter i utredningen, med formål om å skaffe mer politi til distriktene. De tre punktene går ut på å opprette 20 nye tjenestesteder i distriktene, minimumsbemanning på fem politifolk, og opprettelse av nye passkontor. Dette medlem har vanskeligheter med å se for seg hvordan regjeringen skal kunne opprette 20 nye tjenestesteder uten at det fører til kraftige kutt for politiet i storbyene eller i friske penger. Etter dette medlems syn er det imperativt at ressursbruken følger kriminalitetsbildet.

Dette medlem viser til Venstres alternative budsjett og foreslår å redusere bevilgningene til opprettelse av nye tjenestesteder med 75 mill. kroner.

KAP. 3440 POLITIDIREKTORATET – POLITI- OG LENSMAANNSETATEN

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

KAP. 441 POLITIDIREKTORATET

Komiteen viser til at forslag til bevilgning til Politidirektoratet (POD) i proposisjonen er foreslått ført på eget kapittel.

Komiteen viser til at POD leder politiet og har ansvar for faglig ledelse, styring, oppfølging og utvikling av

hele etaten. Riksadvokaten har derimot det faglige overordnede ansvaret for all straffesaksbehandling som øverste leder for påtalemyndigheten.

Komiteen viser til at regjeringen foreslår at det bevilges 389,1 mill. kroner på post 1.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative statsbudsjett. Disse medlemmer ser frem til Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) sin gjennomgang av Politidirektoratets organisering, oppgaver og myndighet.

KAP. 442 POLITIHØGSKOLEN

Komiteen viser til at Politihøgskolen (PHS) er den sentrale utdanningsinstitusjonen for politi- og lensmannsetaten i Norge og har som hovedoppgave å drive utdanning, forskning og formidling. Den skal være en profesjonsrettet utdanningsinstitusjon på høyt nivå, som utvikler og formidler de kunnskaper, ferdigheter og holdninger som politiet må ha for å bidra til å sikre trygghet, lovlighet og orden i samfunnet.

Komiteen understreker at et godt utdannet politikorps er en grunnpilar i en rettsstat. Norge har som ett av få land i verden en treårig bachelorutdanning som sikrer et enhetlig og kompetent politi som rustes til å løse politiets komplekse oppgaver i å forebygge, avdekke og etterforske kriminalitet.

Komiteen viser til at bemanningen ved PHS per 31. desember 2021 utgjorde 362 årsverk. Det blir foreslått en bevilgning på post 1 på 654,9 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til Meld. St. 29 (2019–2020) Politimeldingen – et politi for fremtiden, hvor regjeringen Solberg understreket behovet for å videreutvikle utdanningen av tilsatte i politiet, slik at politiet fortsatt kan ha kunnskap og ferdigheter til å møte fremtidens kriminalitetsbilde. Disse medlemmer viser også til at regjeringen Solberg gjennomførte det største mannskapsløftet i norsk politi noensinne, og at fastholdelse av målet om to polititjenestepersoner per 1 000 innbyggere har vært rammen for bemanningen i politiet. Selv om det kan være grunn til å se på justeringer av målet for å sikre at politiet tilføres annen relevant kompetanse, mener disse medlemmer det er viktig å fortsette å styrke politibemanningen.

KAP. 3442 POLITIHØGSKOLEN

Komiteen viser til at Politihøgskolens (PHS) inntekter kommer fra kursvirksomhet, utleie, kantinesalg og salg av bøker, samt mulige inntekter fra oppdragsvirksomhet. Komiteen viser til proposisjonen og har for øvrig ingen merknader.

KAP. 443 PÅTALEMYNDIGHETEN I POLITIET

Komiteen viser til at forslag til bevilgning til påtalemyndigheten i politiet i proposisjonen er foreslått ført på eget kapittel.

Komiteen viser til at påtalejuristene leder og er ansvarlige for etterforskningen i politiet. Bemanningen i påtalemyndigheten var per 31. juli 2022 på 927 årsverk.

Komiteen viser til at forslaget til bevilgning på post 1 er 1 432,4 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet har forståelse for politijuristenes ønske om å få et eget budsjettkapittel. Samtidig er disse medlemmer skeptiske til om regjeringens forslag faktisk bidrar til å oppnå målet om å skjerme tildelingen til påtalemyndigheten i politiet, all den tid bevilgningen kan brukes under kap. 440 post 1. Disse medlemmer viser til at skillet mellom politi og påtale ikke alltid er like klart, og frykter oppdelingen av budsjettkapitler kan føre til økt byråkrati og administrasjon.

Disse medlemmer mener regjeringens forslag om oppdeling av flere av budsjettkapitlene står i kontrast til regjeringens såkalte tillitsreform. Det er i det hele tatt høyst uklart hva tillitsreformen vil bety for politiet og påtalemyndigheten. Disse medlemmer har utfordringer med å se regjeringens budsjettgrep som annet enn et uttrykk for manglende tillit til ledere i politiet og påtalemyndigheten. Det er et dårlig utgangspunkt for å oppnå en mer tillitsbasert styring av etaten. Det er også forslaget om å svekke fagmiljøene i de større byene, som regjeringen heldigvis har gått tilbake på etter at det ble kjent i media. Disse medlemmer frykter regjeringens uklare styring av sektoren fører til usikkerhet og uro blant de ansatte, og at det kan gå på bekostning av etatens evne til å utføre sitt viktige samfunnsoppdrag.

KAP. 444 POLITIETS SIKKERHETSTJENESTE (PST)

Komiteen viser til at det primære ansvaret til PST er å forebygge, avdekke, etterforske, føre for retten og håndtere de mest alvorlige truslene mot tryggheten i riket og mot grunnleggende nasjonale interesser. Sentralt i arbeidet til PST står innsamling av informasjon om personer og grupper som kan utgjøre en trussel, utarbeidelse av ulike analyser og trusselvurderinger, etterforskning og andre operative tiltak og rådgivning. PST har også det nasjonale ansvaret for å utføre livvaktjeneste på norsk jord for norske og utenlandske myndighetspersoner. PST er både en etterretningstjeneste, en trygghetstjeneste og en polititjeneste.

Komiteen viser til at trusselbildet er krevende, og at PST skal ivareta mange funksjoner for å forebygge og

avverge trusler mot rikets sikkerhet. Komiteen forventer at PSTs arbeidsoppgaver trolig vil øke ytterligere i årene som kommer, som følge av den internasjonale sikkerhetssituasjonen.

Komiteen merker seg at bemanningen i PST per 31. desember 2021 utgjorde 616 årsverk. Det blir totalt foreslått en bevilgning på post 1 på 1 299 mill. kroner.

Komiteen viser til proposisjonen for omtale av post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

Komiteens medlemmer fra Høyre vil styrke den sivile beredskapen ved å styrke PST. Det er avgjørende at politiet og sikkerhetstjenestene får verktøy for å drive effektiv forebygging og avdekking av fremmed etterretningsvirksomhet og spionasje. Derfor foreslår Høyre i sitt alternative statsbudsjett å styrke PST med 15 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til Dokument 8:51 S (2022–2023), representantforslag om styrking av rikets sikkerhet og kontraetterretning, fremmet av Høyre den 29. november 2022. Disse medlemmer viser til at Høyre i forslaget tar til orde for flere tiltak for å styrke PSTs mandat og etterretningsoppdrag, PST og politiets hjemler, samt endringer i straffeloven og sanksjonsloven for å styrke vernet av norske interesser og Norges selvstendighet. Flere av forslagene er en oppfølging av et arbeid Høyre igangsatte i regjering, blant annet forslag om å styrke antidronearbeidet, kriminalisering av påvirkningsvirksomhet, og endringer i PSTs mandat og adgang til å samle åpent tilgjengelig informasjon. Slik den sikkerhetspolitiske situasjonen har utviklet seg, er disse medlemmer overrasket over hvor lang tid regjeringen bruker på å følge opp forslagene.

Disse medlemmer er positive til at regjeringen har fremmet Prop. 31 L (2022–2023) om endringer i politiloven og politiregisterloven (PSTs etterretningsoppdrag og bruk av åpent tilgjengelig informasjon). Disse medlemmer mener forslaget er nødvendig og viktig for å styrke PSTs evne til å avdekke og forebygge trusler.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative budsjett og foreslår å øke antallet overføringsflyktninger til 3 000, tilsvarende en økt bevilgning på 0,3 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag. Dette medlem viser til begrunnelsen som gis i merknadene til kap. 440.

KAP. 3444 POLITIETS SIKKERHETSTJENESTE (PST)

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

KAP. 445 DEN HØYERE PÅTALEMYNDIGHET

Komiteen viser til at det er påtalemyndigheten sitt ansvar å lede etterforskningen, forberede og føre saker for retten. Den høyere påtalemyndighet er en felles

betegnelse for de ti regionale statsadvokatembetene i Norge, Det nasjonale statsadvokatembetet, Økokrim og Riksadvokatembetet.

Komiteen viser til at den høyere påtalemyndighet under Riksadvokaten sin ledelse har et særlig ansvar for å stille krav til og sørge for at kvaliteten på straffesaksbehandlingen holder et høyt nivå.

Komiteen viser til at det blir foreslått å bevilge 317,3 mill. kroner på post 1.

KAP. 3445 DEN HØYERE PÅTALEMYNDIGHET

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

KAP. 446 DEN MILITÆRE PÅTALEMYNDIGHET

Komiteen viser til at Generaladvokaten og krigsadvokatene tilhører påtalemyndigheten og har ansvar for militære straffesaker.

Komiteen merker seg at Generaladvokaten er underlagt Riksadvokaten i påtalemessige spørsmål, men er administrativt underlagt Justis- og beredskapsdepartementet.

Komiteen viser til at det er foreslått bevilget 9,3 mill. kroner.

KAP. 448 GRENSEKOMMISSÆREN

Komiteen viser til at bemanningen ved Grensekommisariatet utgjorde 3 årsverk per 31. desember 2021. Komiteen viser til at det foreslås bevilget 6,1 mill. kroner på kap. 448 post 1.

KAP. 451 DIREKTORATET FOR SAMFUNNSSIKKERHET OG BEREDSKAP (DSB)

Komiteen viser til at Norge står overfor et komplekst trussel- og risikobilde. Krigen i Ukraina har skapt en ny trykkløst politisk situasjon som også får konsekvenser for Norge. Komiteen har merket seg at regjeringen har satt ned en totalberedskapskommisjon som skal se på hvordan de samlede beredskapsressursene kan utnyttes best mulig. Komiteen ser frem til resultatet av kommisjonens arbeid som legges frem i 2023.

Komiteen viser videre til at DSB støtter departementet i samordningsrollen og er fag- og tilsynsorgan når det gjelder sivil beredskap.

Komiteen viser til at Siviltforsvaret, Nasjonalt utdanningscenter for samfunnstrygghet og beredskap og Norges brannskole ligger under DSB. Komiteen viser til at DSB i tillegg er nasjonal brann- og el-trykkløst myndighet og er ansvarlig for nød- og beredskapskommunikasjon. DSB er også ansvarlig for staten sitt eierskap av Nødnett.

Komiteen viser til at det er foreslått bevilget 1 193,6 mill. kroner på post 1. Bevilgningen på posten

skal dekke alle ordinære driftsutgifter for DSB med underliggende enheter som Sivilforsvaret, skoler og regi-onkontor.

Komiteen viser til at utgifter til drift og vedlikehold av Nødnett dekkes på post 22 Spesielle driftsutgifter. Det foreslås bevilget 529,1 mill. kroner på denne posten.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at den russiske invasjonen av Ukraina har ført til en varig endring i den sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa. Derfor bevilget Stortingets flertall midler til en historisk satsing på beredskap i Prop. 78 S (2021–2022). 500 friske mill. kroner til beredskapsarbeid i Norge var nødvendig for å sikre folks trygghet i hele Norge.

Flertallet mener det er viktig at tiltakene i stor grad blir videreført i 2023 med en ytterligere styrking av viktige beredskapskapasiteter i samfunnet vårt. De økte bevilgningene vil gi en styrking av Nasjonal sikkerhetsmyndighet, bedre operativ evne og mer moderne materiell i Sivilforsvaret og dekking av kostnader for nødnetterminaler hos de frivillige beredskapsorganisasjonene våre.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre peker på at regjeringen Solberg prioriterte arbeidet med samfunnsikkerhet og digital sikkerhet. God samfunnsberedskap betyr at vi evner å samhandle nasjonalt og lokalt, og at vi har tydelige ansvarsforhold og kommandolinjer mellom sivile og militære aktører med god kompetanse på alle nivåer.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at regjeringen Solberg la fram Meld. St. 5 (2020–2021) Samfunnsikkerhet i en usikker verden den 16. oktober 2020. Stortingsmeldingen presenterte regjeringen Solbergs politikk på samfunnsikkerhetsfeltet, og er fortsatt dekkende for disse medlemmers overordnede syn på politikkområdet. Disse medlemmer viser til at utfordringsbildet er sammensatt og at det har blitt mer komplekst siden meldingen ble lagt frem, særlig på grunn av krigen i Ukraina og den sikkerhetspolitiske situasjonen. Det er mange faktorer som påvirker de trussel- og risikoer som må forebygges og som landet må forberede seg på å håndtere. Utviklingen understreker behovet for forebyggende tiltak som øker samfunnets motstandsdyktighet.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre peker på at totalforsvarskonseptet som innebærer gjensidig støtte og samarbeid mellom det sivile samfunn og Forsvaret i

hele krisespekteret, har fått økt aktualitet og betydning. Etableringen av totalforsvarsprogrammet i 2016 er en viktig pådriver i videreutviklingen av totalforsvaret og sivil-militært samarbeid. Disse medlemmer viser til at det gjennom arbeidet i Totalforsvarsprogrammet er identifisert punkter som krever særskilt oppfølging utover programperioden. Disse medlemmer viser til at det derfor ble opprettet en kontaktgruppe på departementsnivå for totalforsvarsarbeidet som skal sørge for koordinering og samordning av totalforsvarsarbeidet, og bidra til å avdekke utfordringer.

KAP. 3451 DIREKTORATET FOR SAMFUNNSSIKKERHET OG BEREDSKAP (DSB)

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

KAP. 452 SENTRAL KRISEHÅNDTERING

Komiteen viser til at Justis- og beredskapsdepartementet er fast lederdepartement ved sivile nasjonale kriser, med mindre noe annet blir bestemt. Krisestøtteenheten (KSE) skal støtte departementet i denne rollen. KSE har ansvar for det sivile situasjonssenteret (som er døgnbemannet) som del av regjeringen sitt ansvar for samfunnstrygghet.

Komiteen viser til at forslaget til bevilgning på kap. 452 post 1 skal dekke lønns- og driftsutgifter ved Krisestøtteenheten (KSE) og enheten sine utgifter knyttet til sentral krisehåndtering. Bevilgningen skal også dekke KSE sine utgifter som sekretariat for Kriserådet.

Komiteen registrerer at det er foreslått en bevilgning på post 1 på 27,9 mill. kroner.

KAP. 453 SIVIL KLARERINGSMYNDIGHET

Komiteen viser til at Sivil klareringsmyndighet (SKM) er den sentrale myndighet for sikkerhetsklaring på sivil side. Den primære oppgaven til etaten er å vurdere saker om sikkerhetsklaring.

Komiteen merker seg at bevilgningen på post 1 dekker kostnader til drift av den sivile klareringsmyndigheten, medregnet blant annet lønns- og andre personalkostnader i tillegg til kostnader til leie av lokaler i Moss og drift av IKT-løsninger.

Komiteen registrerer at det foreslås en bevilgning på post 1 på 57,8 mill. kroner.

KAP. 454 REDNINGSHELIKOPTERTJENESTEN

Komiteen viser til at bevilgningen på kapitlet skal dekke kostnader til drift av den offentlige redningshelikoptertjenesten og prosjektet for kjøp av nye redningshelikoptre i tillegg til ressurser til oppfølging av prosjek-

tet. Det blir foreslått en bevilgning på post 1 på 893,6 mill. kroner.

Komiteen viser videre til at regjeringen har inngått en kontrakt for kjøp av nye redningshelikoptre. Forslaget til bevilgning på post 45 skal dekke investeringer knyttet til kjøp av nye redningshelikoptre og det blir foreslått en bevilgning på 1 867,5 mill. kroner på denne posten.

KAP. 3454 REDNINGSHELIKOPTERTJENESTEN

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

KAP. 455 REDNINGSTJENESTEN

Komiteen vil understreke det viktige arbeidet som redningstjenesten i dag gjør for å sikre god beredskap over hele landet. Justis- og beredskapsdepartementet har koordineringsansvar for redningstjenesten som omfatter land-, sjø- og luftredningstjeneste. De to Hovedredningssentralene (HRS) leder og koordinerer alle typer redningsaksjoner enten direkte eller ved å gi oppdrag til underliggende lokale redningssentraler. Redningstjenesten er organisert som et samvirke mellom offentlige, frivillige og private aktører. Komiteen viser til at det foreslås en bevilgning på 138,6 mill. kroner på post 1.

Komiteen viser til at de frivillige organisasjonene er en viktig del av redningstjenesten i Norge. De frivillige er en ressurs som benyttes stadig oftere. Staten legger til rette for innsatsen gjennom årlige økonomiske tilskudd og ved å dekke en del faktiske utgifter som ved søke- eller redningsaksjoner. Det foreslås bevilget 72,8 mill. kroner på post 71 Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, slutter seg til forslaget i budsjettproposisjonen som innebærer at det foreslås å bevilge 14 mill. kroner mer til Hovedredningssentralen i Bodø og på Sola sammenlignet med budsjettet for 2022. Med den økte bevilgningen kan begge sentralene styrke grunnbemanninga og være bedre rusta for å håndtere flere krevende redningsaksjoner samtidig.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative statsbudsjett, hvor Høyre foreslår å styrke kap. 455 post 73 tilskudd til Redningsselskapet med 20 mill. kroner. Disse medlemmer viser til at det er avgjørende for å sikre god kystberedskap i hele landet, og viser for øvrig til Høyres generelle merknader.

KAP. 457 NASJONAL SIKKERHETSMYNDIGHET

Komiteen viser til at Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) administrativt er underlagt Justis- og beredskapsdepartementet. Forsvarsdepartementet har likevel instruksjonsmyndighet overfor NSM i saker på sitt ansvarsområde.

Komiteen viser videre til at NSM har det sektorovergripende ansvaret for at det forebyggende sikkerhetsarbeidet blir utført i samsvar med sikkerhetsloven.

Komiteen merker seg at NSM er utpekt som det nasjonale kontaktpunktet for screening av utenlandsinvesteringer og har fått ansvar for å koordinere arbeidet på etatsnivå. NSM vil i løpet av 2022 ha full kapasitet i screeningmekanismen.

Komiteen viser til at det er foreslått å bevilge 429,2 mill. kroner på post 1. Bevilgningen skal dekke alle ordinære driftsutgifter og investeringer for NSM.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at en omfattende digitalisering preger samfunnsutviklingen. Digital sikkerhet er avgjørende for å ivareta velferds-samfunnet, viktige samfunnsfunksjoner og nasjonale sikkerhetsinteresser.

Komiteens medlemmer fra Høyre peker på at Høyre i regjering har prioritert digital sikkerhet og NSM høyt, og viser til Høyres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å styrke NSM med 5 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at regjeringen Solberg tok kraftfulle grep for å styrke den digitale sikkerheten i Norge. Disse medlemmer viser blant annet til at Nasjonalt cybersikkerhetssenter (NCSC) ble etablert høsten 2019 som del av Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM), og skal bidra til å beskytte grunnleggende nasjonale funksjoner, offentlig forvaltning og næringslivet mot cyberangrep. Både offentlige og private virksomheter deltar i samarbeidet og har fått fast plass på senteret. Disse medlemmer peker på at også Nasjonalt cyberkriminalitetscenter (NC3) ble etablert i 2019 som en del av politiet. Senteret skal styrke politiets arbeid mot kriminalitet i det digitale rom. Det er et vel etablert samarbeid mellom NCSC og NC3. Videre viser disse medlemmer til at Felles cyberkoordineringssenter (FCKS) ble opprettet i 2017. FCKS er en samarbeidsenhet med representanter fra Etterretningstjenesten, PST, NSM og Kripos. FCKS bidrar til å øke den nasjonale evnen til å motstå alvorlige digitale angrep og understøtte strategisk analyseproduksjon og vedlikeholde et helhetlig trussel- og risikobilde for det digitale rom. FCKS er samlokalisert med NCSC.

Disse medlemmer viser til at som en del av regjeringen Solbergs kompetansestrategi, ble det satt av betydelige midler til å styrke kompetansen i tråd med samfunnets behov, bl.a. gjennom økning i antall studie-plasser, rekrutteringsstillinger, samt ulike etter- og videreutdannings tiltak.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å videreføre 500 3-årige studie-plasser innen IKT for å følge opp utdanningsløftet.

KAP. 3476 NASJONAL SIKKERHETSMYNDIGHET

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

KAP. 460 SPESIALENHETEN FOR POLITISAKER

Komiteen viser til at Spesialenheten for politisaker har som sin oppgave å etterforske, avgjøre påtale-spørsmål og føre for retten saker der ansatte i politiet eller påtalemyndigheten er anmeldt for å ha gjort noe straffbart i tjenesten. Det blir foreslått en bevilgning på 61,9 mill. kroner på post 1. Spesialenheten hadde 38 år-sverk per 31. desember 2021.

Komiteen påpeker at det er av stor betydning for innbyggernes tillit til politiet at Spesialenheten for politisaker er godt rustet til å etterforske saker hvor tjenestemenn i politiet eller påtalemyndigheten er anmeldt for straffbare hendelser begått i tjenesten.

KAP. 466 SÆRSKILTE STRAFFESAKSUTGIFTER M.M.

Komiteen merker seg at bevilgningen på dette kapitlet post 1 hovedsakelig dekker utgifter til juridisk bistand i straffesaker til personer som har rett til advokatbistand i medhold av straffeprosessloven kapittel 9 og 9a. Dette er personer som har status som siktet eller tiltalt, fornærmet, fornærmedes pårørende eller etterlatte.

Komiteen merker seg at det foreslås bevilget 1 279,5 mill. kroner på post 1. De totale utgiftene på posten vil avhenge av mengde og omfang av straffesaker.

Tolkesalær

Komiteen merker seg at det i proposisjonen for 2023 ble foreslått å redusere kompensasjonen til tolker fra 4/5 til 2/3 av den offentlige salærsatsen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått å øke rettshjelpssatsen for tolker med til sammen 21 mill. kroner, herunder med 13,65 mill. kroner, og flertallet foreslår derfor at kap. 466 post 1

økes med 13,65 mill. kroner, sammenlignet med regjeringens forslag.

Komiteens medlem fra Venstre ønsker å understreke at tolker spiller en essensiell rolle i straffesaker hvor minoritetsspråklige personer deltar. Tolker sørger for at siktede, fornærmede og vitner får fortalt sine historier under en rettssak, og at de forstår hva som blir sagt av andre. Tolkene sørger for at minoritetsspråklige personer kan nyte godt av den samme retts-sikkerheten som norskspråklige.

Dette medlem mener derfor at det er dypt problematisk at regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett for 2023 foreslår å redusere honoraret som tolker mottar ved oppdrag i straffesaker, fra 4/5 til 2/3 av den offentlige salærsatsen. Begrunnelsen for forslaget er at satsene i juridisk sektor skal harmonisere bedre med kompensasjonen de mottar i forbindelse med andre offentlige oppdrag. Dette medlem mener at dette vitner om en manglende forståelse for at tolkeoppdrag i straffesaker er særlig krevende oppdrag, og at det er et forslag som vil ramme retts-sikkerheten til minoritetsspråklige hardt. Et slikt kutt ville ha ført til at staten ville ha slitt med å få høyt kvalifiserte tolker til å ta disse oppdragene, og kvaliteten på tolkingen ville ha gått ned.

Dette medlem viser til rapporten «Tolkers arbeidsforhold og markedet for tolketjenester» fra 2022, hvor det fremgår at staten allerede i dag sliter med å dekke behovet for kvalifiserte tolker. Tall fra Agenda Kaupang viser at omtrent halvparten av oppdrag i offentlig sektor i 2020 ble utført av kvalifiserte tolker. Dette medlem ønsker å understreke at dette er alarmerende tall. Det er allerede en situasjon hvor man ikke klarer å oppfylle tolkelovens krav om å sikre retts-sikkerhet og forsvarlig hjelp til personer som ikke kan kommunisere forsvarlig med offentlige organer uten tolk. I stedet for å gjøre forsøk på å bedre denne situasjonen, foreslår regjeringen å gjøre den verre.

Dette medlem viser til at dommere, advokater, politiet og fylkesnemnder er helt avhengige av kvalifiserte tolker for å kunne ta riktige avgjørelser. Dersom kvaliteten går ned, kan det føre til at avgjørelser blir tatt på feil grunnlag. I ytterste konsekvens kan det føre til justismord. Saksbehandlingstiden kan dessuten bli lengre på grunn av behov for rettelser og kvalitetssikring. Det kan utfordre det grunnleggende prinsippet om at alle har rett til å få avgjort saken sin innen rimelig tid.

Dette medlem vil understreke at tolkesalæret i straffesaker med god grunn er satt høyere enn kompensasjonen tolker mottar for andre offentlige oppdrag. Tolkeoppdrag i straffesaker er ekstra belastende på grunn av sakenes innhold, på grunn av at de ofte blir bestilt på kort varsel, og fordi de ofte blir utsatt eller avbestilt. Ved avbestillinger får man bare betalt for tre timers arbeid etter avlysning. Alle andre steder blir tolker kom-

pensert for bestilte timer. Og selve måten man tolker på under en retts sak, er svært krevende, fordi det ikke tas pauser under sakens gang, slik at tolkene får tid til å oversette det som nettopp har blitt sagt. Tolkene foretar derfor løpende tolkning mens aktørene snakker. Dette krever ferdigheter på et svært høyt nivå, og det er så energikrevende at tolkene er nødt til å jobbe i par og bytte på å tolke hvert tyvende minutt, for å klare å holde konsentrasjonen oppe.

De tte medlem viser til at regjeringen, dersom de så seg nødt til å finne kutt på justisbudsjettet, heller kunne ha eliminert unødvendige og fordyrende mellomledd. I juridisk sektor benytter staten seg av private tolkeformidlere. Kostnadene består da av både tolkers honorar og påslag som formidleren tar for sine tjenester. Her kunne det offentlige spare penger ved å heller bestille tolker direkte fra Nasjonalt tolkeregister, og slik unngått å betale påslag. Det ville vært et mer fornuftig innsparingstiltak som ikke ville ha gått på bekostning av tolkers arbeidsvilkår og enkeltpersoners rettsikkerhet.

De tte medlem viser til Venstres alternative budsjett og foreslår å bevilge 13,5 mill. kroner mer til tolkesalær i straffesaker enn regjeringen gjør i sitt forslag, slik at honoraret forblir på dagens nivå.

Advokatsalær

Komiteens medlem fra Venstre viser til at regjeringen foreslår en rettshjelpssats på 1 140 kroner i 2023. Dette medlem viser videre til Advokatforeningen og Justis- og beredskapsdepartementet 24. juni 2022 inngikk en avtale om rettshjelpssatsen, med formål om å sikre en bærekraftig økning av rettshjelpssatsen og fastlegge prosessen for konsultasjoner mellom partene i forbindelse med fastsetting av satsen. Partene ble enige om å oppnevne et uavhengig salæråd som hvert år skal komme med en anbefaling til departementet om nivået på rettshjelpssatsen.

De tte medlem viser videre til at rettshjelpssatsen siden 2014 har vokst langt mindre enn den generelle inflasjonen, men den har vært tilnærmet uendret justert for inflasjon når man ser på de siste 20 årene under ett. Over de samme 20 årene har imidlertid kostnadene ved å tilby advokattjenester økt betraktelig mer enn inflasjonen. Satsen ligger også vesentlig lavere enn den timeprisen som gjennomsnittlig oppnås i oppdrag for privatklienter. Ifølge Advokatforeningens bransjeundersøkelse er denne i størrelsesorden 1 700 kroner.

De tte medlem vil påpeke det dypt problematiske ved at denne forskjellen gjør det attraktivt for advokater å velge bort rettshjelpsoppdrag og forsvareropdrag på det offentliges bekostning til fordel for oppdrag fra egenbetalende klienter. Dette medlem viser til Meld. St. nr. 25 (1999–2000), hvor det understrekes at et misforhold mellom rettshjelpssatsen og markedsprisen kan føre til at «de mest ressursvake klientene kan bli sit-

tende igjen med en advokat fra 'B-laget' hvor motparten møter en fra 'A-laget'». Etter dette medlems syn vil dette utgjøre et betydelig rettsikkerhetsproblem.

De tte medlem viser til at Salærutvalget avga sin anbefaling 30. november 2022. Etter Salærrådets syn må det skje en økning av rettshjelpssatsen for å møte de rettspolitiske målsettingene. Ved fastsettelsen av satsen, mener Salærrådet at det er naturlig både å se hen til den generelle prisutviklingen og prisutviklingen for juridiske tjenester. I sin anbefaling uttaler Salærrådet at det fra et rettsikkerhetsperspektiv er naturlig å vektlegge prisutviklingen for juridiske tjenester, mens gitt de budsjettmessige konsekvensene er det nærliggende å legge mer vekt på den generelle prisutviklingen. Ut fra rettsikkerhetshensyn er det naturlig for Salærrådet å ta utgangspunkt i prisutviklingen for juridiske tjenester, noe som gir en sats på 1 383 kroner, jf. SSBs prisindeks for juridiske tjenester.

De tte medlem viser til Venstres alternative budsjett og foreslår å øke rettshjelpssatsen med 50 kroner, tilsvarende en økt bevilgning på 54 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

KAP. 467 NORSK LOVTIDEND

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

KAP. 468 KOMMISJONEN FOR GJENOPPTAKELSE AV STRAFFESAKER

Komiteen mener at Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker er et viktig supplement for å styrke rettsikkerheten i Norge og gi domfelte adgang til å prøve sin sak på nytt i retten i de tilfeller det er grunnlag for dette.

Komiteen merker seg at kommisjonen har hatt flere krevende saker til behandling i 2021 og 2022 og at den også har fått vesentlig flere saker til behandling enn tidligere år.

Komiteen viser til at bevilgningen skal dekke godtgjørelser til kommisjonens medlemmer, lønn til sekretariatets medarbeidere samt andre driftsutgifter knyttet til arbeidet disse utøver. Sekretariatet hadde 12,5 årsverk per 31. desember 2021.

Komiteen merker seg at det foreslås bevilget 22,9 mill. kroner på post 1 for 2023.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker har hatt mange krevende saker til behandling de siste årene, og saksbehandlingstiden har økt. Derfor støtter flertallet forslaget i budsjettproposisjonen om å styrke bevilgningen til kommisjonen med 3 mill. kroner i 2023.

KAP. 469 VERGEMÅLSORDNINGEN

Komiteen viser til at oppgaven til vergemålsforvaltningen er å ivareta interessene til mindreårige og voksne som ikke er i stand til å ivareta sine egne interesser. Førstelinjen i vergemålsforvaltningen er statsforvalteren, mens Statens sivilrettsforvaltning er klage- og tilsynsorgan. Forslaget til bevilgning på post 1 på ca. 269,6 mill. kroner skal blant annet dekke deres driftsutgifter.

Komiteen viser videre til at forslaget til bevilgning på post 21 på 92,2 mill. kroner skal dekke godtgjøring og utgiftsdekning for verger, representanter for EMA og tolker.

KAP. 3469 VERGEMÅLSORDNINGEN

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

KAP. 470 FRI RETTSHJELP

Komiteen viser til at dagens samfunn blir stadig mer komplekst, og det kan være vanskelig å orientere seg om hvilke rettigheter man har både i private saker og saker mot det offentlige. Utfordringene er sannsynligvis størst hos de grupper som i minst grad kan tale sin egen sak.

Komiteen viser til at fri rettshjelp derfor er en viktig rettssikkerhetsgaranti. Rettshjelploven med forskrifter gir regler om offentlig stønad til rettshjelp. Etter loven kan stønaden bli gitt i form av fritt rettsråd, fri sakførsel eller fritak for rettsgebyr. For noen sakstyper har søkeren krav på rettshjelp uten hensyn til inntekt eller formue. Dette gjelder for eksempel saker etter barnevernloven. Det offentlige dekker alle kostnadene i disse sakene. For andre typer utvalgte saker er det bare søkere med inntekt og formue opp til et visst nivå som kan få støtte til rettshjelp.

Komiteen viser til at inntektsgrensene for behovsprøvd rettshjelp ble oppjustert med 30 pst. med virkning fra 1. januar 2022. De økonomiske grensene for rettshjelp blir foreslått videreført i budsjettet for 2023.

Komiteen viser til at det blir foreslått en bevilgning på post 1 på 733,9 mill. kroner.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått å øke rettshjelpssatsen for tolker med til sammen 21 mill. kroner, herunder med 1,05 mill. kroner, og flertallet foreslår derfor at kap. 470 post 1 økes med 1,05 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag. Flertallet understreker at tolker er viktige for å sikre rettssikkerheten for mennesker med tolkebehov, og salæret er avgjørende for å sikre et profesjonelt tolkemiljø i Norge.

Flertallet viser til at det i budsjettforliket er foreslått å øke inntektsgrensen/formuesgrensen for fri rettshjelp slik at bevilgningen økes med 50 mill. kroner, og flertallet foreslår derfor at kap. 470 post 1 økes med 50 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Flertallet viser til at det i fjorårets budsjettforlik ble det satt av 100 mill. kroner til samme formål, noe som resulterte i at inntektsgrensene ble økt til 320 000 kroner for enslige og 490 000 kroner for samboende. Flertallet viser til at det er viktig at regjeringen nå vurderer om det er rom for en større økning i inntekts- og formuesgrensene basert på de totalt 150 mill. kronene som er satt av i de to budsjettene. I fordelingen mellom økt inntektsgrense og økt formuesgrense understreker flertallet at endringen skal innrettes på en slik måte at veksten i grensene skal ha som formål å sikre dem med lavest økonomisk handlingsrom fri rettshjelp.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre mener det har vært behov for endringer på rettshjelpsfeltet i lang tid. Det var derfor regjeringen Solberg nedsatte Rettshjelpsutvalget i oktober 2018 med et bredt mandat. Disse medlemmer er opptatte av å sikre en god og målrettet rettshjelpsordning, og ser frem til regjeringens forslag til ny rettshjelplov.

Disse medlemmer vil understreke at det er et presserende behov for å sørge for at personer som har behov for, men ikke har de økonomiske forutsetningene for å motta rettshjelp, faktisk får det. Likheter for loven er en sentral forutsetning for rettsstaten og for et velfungerende liberalt demokrati. Denne likheten oppnås ikke bare ved at lovene gir de samme rettighetene til alle, men også ved at alle gis mulighet til å ivareta de rettighetene de har blitt tildelt.

Disse medlemmer viser til at inntektsgrensen i dagens rettshjelplov er fastsatt nominelt. I dag er inntektsgrensen for enslige på 320 000 kroner, mens inntektsgrensen for par med felles økonomi er 490 000 kroner. Det er bare 11 pst. av befolkningen som tjener mindre enn dette, og disse er i all hovedsak studenter og sosialhjelpsmottakere. Til sammenligning dekker rettshjelpsordningene i Sverige og Danmark rundt 40 pst. av befolkningen. I Norge er det mange som tjener litt over inntektsgrensen, men som fortsatt har for dårlig råd til å ta saken sin til retten. Så mye som 17 pst. av Norges befolkning tåler i dag ikke en uforutsett utgift på 10 000 kroner. Det betyr at det er en svært stor gruppe av personer med trang økonomi som ikke har reell adgang til domstolene. Det truer rettstatens fundament og prinsippet om at alle, uansett bakgrunn og økonomi, skal ha mulighet til å ivareta sine rettigheter. Disse medlemmer viser til at Rettshjelpsutvalget omtaler dagens system som et rettssikkerhetsproblem.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative budsjett og foreslår å øke inntektsgrensen for fri rettshjelp ved å øke bevilgningene med 85 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Dette medlem mener at inntektsgrensen bør knyttes til grunnbeløpet i Folketrygden (G), slik at inntektsgrensen oppjusteres jevnlig og automatisk. Når inntektsgrensen fastsettes nominelt, går det ikke noen automatikk i at beløpet oppjusteres i takt med lønnsnivået og økte levekostnader. Manuelle oppjusteringer skjer for sjeldent. Dagens økonomiske vilkår for rettshjelp har stått uendret siden 2003, med unntak av en mindre justering i 2008, og en ny justering i 2022. Når oppjusteringene skjer så sjelden kvalifiserer stadig færre til ordningen. Og når stadig færre kvalifiserer til ordningen, uthules den.

Dette medlem mener at tiden er inne for en større reform på rettshjelpsområdet. Dette medlem viser til at rettshjelploven ble vedtatt i 1980 og er over 40 år gammel. Desto lenger loven har fått virke, jo tydeligere har det blitt at loven på visse områder er overmoden for reform. Nye utfordringer har oppstått i tiden etter at loven ble vedtatt, noe som fordrer nye løsninger. Dette medlem viser til at Venstre var en av pådriverne i regjeringen Solberg for å få satt ned et utvalg som kunne gjennomgå rettshjelpsordningen. Rettshjelpsutvalgets forslag til ny rettshjelplov i NOU 2020:5 Likhhet for loven – lov om støtte til rettshjelp (rettshjelploven) inneholder både forslag til forbedringer av den eksisterende ordningen og helt nye tanker om hvordan vi kan innrette rettshjelpen på en mest mulig rettferdig og treffsikker måte. Dette medlem vil ha på plass en ny og forbedret rettshjelplov så raskt som mulig.

Dette medlem mener at behovet for omlegginger ikke bare knytter seg til inntektsgrensen, men også til hvilke sakstyper som omfattes av ordningen. Dette medlem mener flere sakstyper bør inkluderes i ordningen, og da særlig komplekse saker med store konsekvenser for den enkelte.

Dette medlem mener at det bør vurderes å inkludere utvisningssaker ikke bare i de sakene hvor det er snakk om brudd på utlendingsloven, men også i de tilfellene hvor det er snakk om brudd på straffeloven. Slike saker byr på svært kompliserte vurderinger, som hensynet til barnets beste. Dette medlem mener at det også bør vurderes å åpne opp for skjønnsmessige vurderinger av om en person kan omfattes av ordningen uavhengig av sakstype, dersom saken er av stor betydning for søkeren. Det vil gjøre lovverket mindre firkantet enn i dag, og åpne opp for at ordningen i større grad enn i dag treffer dem som reelt sett har behov for det.

Dette medlem viser til at Norge har blitt kritisert av FN for at lovens saklige virkeområde er for snevert. Rettshjelpsutvalgets forslag om en skjønnsbestemmelse som utvider virkeområdet til å også omfatte saker

hvor «særlige grunner gjør det rimelig» å gi rettshjelp, er også mer i tråd med EMDs praksis på feltet. Etter dette medlem s syn bør det også vurderes om man skal gjøre skjønnsbestemmelsen til en «skal»-bestemmelse i stedet for en «kan»-bestemmelse, slik Rettshjelpsutvalget foreslår i NOU 2020:5.

Dette medlem mener også at ordningen i større grad enn den gjør i dag, bør bidra til at flere saker løses på et tidlig stadium. Slik loven er i dag, legger den i for liten grad opp til dette. Selv om dagens ordning også gir mottakeren krav på rettshjelp på rådgivningsstadiet, opplever mange at omfanget av rettshjelpen på dette stadiet ikke er tilstrekkelig.

Dette medlem merker seg med glede at Justis- og beredskapsdepartementet har nedsatt en arbeidsgruppe som skal utrede en førstelinjetjeneste for rettshjelp. Dette medlem viser til at en førstelinjetjeneste har vært foreslått opprettet i flere sammenhenger, og at en ordning med førstelinjerettshjelp ble prøvd ut i 40 norske kommuner i 2010–2012. I sluttrapporten til Oxford Research ble det konkludert med at ordningen både var kostnadseffektiv og konfliktdempende, og at den «åpenbart dekker et nokså omfattende behov for rettshjelp som ellers ikke hadde blitt dekket». En tidlig løsning av rettslige konflikter vil med andre ord gi både den enkelte og samfunnet som helhet store gevinster.

Dette medlem vil understreke at for at en slik ordning skal fungere etter intensjonen, og like godt som i forsøksprosjektet, er det avgjørende at hjelpen gis av advokater. Det krever både riktig utdanning og arbeidserfaring å klare på kort tid å vurdere om man står overfor en sak som er holdbar i retten eller ikke. Personer som benytter seg av en førstelinjetjeneste, skal kunne stole på at den man møter i tjenesten har kompetanse til å vurdere om man bør ta saken til retten.

Dette medlem er enig med Rettshjelpsutvalget i at privatpraktiserende advokater utgjør ryggraden i den norske rettshjelpsordningen, og at det bør forbli slik også i fremtiden. Personer som mottar fri rettshjelp har krav på juridisk bistand av samme kvalitet som den som tilbys personer som har råd til å betale for den.

Dette medlem viser til Venstres alternative budsjett og foreslår å øke salærsatsen for advokater med 50 kroner, tilsvarende en økning på 24,8 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag. Dette medlem viser til begrunnelsen som gis i merknadene til kap. 466.

Dette medlem vil understreke at i tillegg til dette vil det fortsatt være behov for rettshjelptiltak, som Jussbuss eller JURK. De utgjør et viktig supplement til den rettshjelpen som advokater yter etter rettshjelploven. Rettshjelptiltakene når ut til mange som kan ha et stort behov for rettshjelp, men som av forskjellige årsaker ikke ønsker å oppsøke en advokat.

Dette medlem viser til Venstres alternative budsjett og foreslår å bevilge 6,5 mill. kroner mer til tolke-

salær enn regjeringen gjør i sitt forslag, slik at honoraret forblir på dagens nivå. Dette medlem viser til begrunnelsen som gis i merknadene til kap. 466.

Post 72 Tilskudd til spesielle rettshjelptiltak

Komiteen viser til at det på post 72 Tilskudd til spesielle rettshjelptiltak blir foreslått bevilget 69,3 mill. kroner. Hele posten blir fordelt av Statens sivilrettsforvaltning etter søknad fra organisasjonene.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at tilskudd til spesielle rettshjelptiltak er rettet mot særlig utsatte grupper og mennesker i en spesielt vanskelig situasjon som opplever at terskelen for å oppsøke ordinær juridisk bistand er høy. De spesielle rettshjelptiltakene har derfor en viktig funksjon i samfunnet og må sikres forutsigbarhet. Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg økte tilskuddene betydelig fra 2014 til 2021.

Komiteens medlem fra Venstre ønsker å understreke at de spesielle rettshjelptiltakene gjør en uvurderlig innsats ved å sørge for at flere får sikret sine juridiske rettigheter i et stadig mer rettsliggjort samfunn. Rettshjelptiltakene når ut til mange som kan ha et stort behov for rettshjelp, men som av ulike årsaker ikke ønsker eller makter å oppsøke juridisk hjelp fra annet hold.

Dette medlem vil spesielt fremheve verdien av de spesielle rettshjelptiltakenes oppsøkende rettshjelparbeid. Oppsøkende rettshjelp dekker behovet for rettshjelp hos mange mennesker i sårbare livssituasjoner, hvis behov for rettshjelp ellers ville vært udekket. Mennesker i sårbare livssituasjoner har ofte sammensatte problemer, for eksempel med rus, alvorlige psykiske og fysiske helseplager, trang økonomi og dårlige boforhold. Flere er utsatt for overgrep, utstøtelse, mobbing eller andre forhold som svekker livskvaliteten deres. Ved oppsøkende rettshjelp blir klientene møtt på sine egne premisser, og tjenestene som tilbys tilpasses klientenes særskilte behov.

Dette medlem viser til at Gatejuristen gir gratis rettshjelp til personer som har eller har hatt rusutfordringer, og bidrar til at de får sine rettigheter oppfylt. Gatejuristen ble opprettet som følge av at mange i rusmiljøet verken visste hvilke rettigheter de hadde eller fikk oppfylt sine rettigheter. Dette medlem mener at det er spesielt verdifullt at Gatejuristen driver oppsøkende saksmottak på gata, ved lavterskeltilbud, på behandlingsinstitusjoner og andre steder der mennesker som har eller har hatt rusutfordringer samles. På denne måten når Gatejuristen frem til mennesker som ikke nødvendigvis aktivt ville søkt rettshjelp selv.

Dette medlem vil spesielt berømme de studentdrevne rettshjelptiltakene for innsatsen de nedlegger.

Jussbuss, JURK (Juridisk rådgivning for kvinner), Jusformidlingen i Bergen og Jusshjelpa i Nord-Norge er alle studentdrevne rettshjelptiltak som tilbyr gratis rettshjelp. Alle tiltakene har en sosial profil, med fokus på å tilby hjelp der behovet er størst. Tiltakene drives på stramme budsjetter, og med et betydelig innslag av frivillig, ulønnet arbeid.

Dette medlem viser til at de studentdrevne rettshjelptiltakene de siste årene har måttet tåle kutt i sine budsjetter, etter at søknadsprosessen for tilskudd til spesielle rettshjelptiltak gikk fra å være lukket til å bli en åpen søknadsprosess. Det har ført til flere søkere, og mindre penger til hvert enkelt tiltak. Dette medlem mener at den totale tilskuddspotten må økes for å kompensere for dette.

Dette medlem viser til Venstres alternative budsjett og foreslår å øke tilskuddet til spesielle rettshjelptiltak med 7 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

KAP. 3470 FRI RETTSHJELP

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

KAP. 471 STATENS ERSTATNINGSANSVAR OG STORTINGETS RETTFERDSVEDERLAGSORDNING

Komiteen viser til at utgiftene på post 71 dekker statens utbetalinger etter de alminnelige erstatningsregler og erstatning i anledning av straffeforfølgning, og at bevilgningen på posten er regelstyrt og basert på overslag. Komiteen viser til at det foreslås en bevilgning på posten på 123,4 mill. kroner for 2023.

Komiteen viser videre til at bevilgningen på kap. 471 post 72 belastes ved dekning av erstatning i anledning straffeforfølgning etter straffeprosessloven kapittel 31 og ved dekning av motpartens sakskostnader i anledning straffeprosessloven § 438. Bevilgningen på posten er regelstyrt, og bevilgningsforslaget er et overslag. Det foreslås en bevilgning på posten på 69,1 mill. kroner for 2023.

Komiteen viser til at post 73 dekker utbetalinger av rettfærdsvederlag, som er Stortingets egen ordning for enkeltpersoner som har kommet særlig uheldig ut i møte med det offentlige. Det foreslås en bevilgning på posten på 30,1 mill. kroner for 2023.

KAP. 473 STATENS SIVILRETTSFORVALTNING

Komiteen viser til at Statens sivilrettsforvaltning (SRF) etter delegasjon fatter vedtak på flere sivilrettslige felt, blant annet erstatning etter straffeforfølgning etter straffeprosessloven kapittel 31, klagesaker etter lov om fri rettshjelp, klager over Statsforvalternes vedtak i tomtefestesaker og oppgaven med fastsettelse av testament.

SRF etatsstyrer statsforvalterne på områdene vergemål og rettshjelp, og har i tillegg som oppgave å etatsstyre Kontoret for voldsoffererstatning (KFV).

Komiteen viser til at det blir foreslått en bevilgning på 78,5 mill. kroner på post 1.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Riksadvokatens rapport om tvangsmiddelbruk i mindre narkotikasaker ble lagt frem i februar 2022. Rapporten slår fast at politiet har foretatt svært mange ulovlige inngrep mot enkeltpersoner i undersøkelser av mindre narkotikasaker. Bruddene går blant annet på manglende hjemmel, feilaktig bruk av hastekompetanse, samt uforholdsmessighet i tvangsmiddelbruken. Dette medlem viser til at Riksadvokaten senere har understreket at det her dreier seg om systematiske feil og mangler i politiets håndtering av tvangsmiddelbruk i perioden før 9. april 2021.

Dette medlem viser til at menneskerettighetene beskytter ethvert individ mot urettmessig tvangsmiddelbruk. Det er det gode grunner til; tvangsmiddelbruk er et av de mest inngripende tiltakene staten kan gjøre overfor den enkelte, og da er det avgjørende at det brukes på riktig måte. Bruk av tvangsmidler innebærer et inngrep i Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK). Inngrepene må dermed ha hjemmel i lov, ha et legitimt formål og være nødvendig i et demokratisk samfunn. Mangler på ett eller flere av disse punktene fører til at det er snakk om krenkelse av EMK. Det gjelder også krav om lovhjemmel og krav om forholdsmessighet etter Norges grunnlov.

Dette medlem viser til at staten etter Grunnloven har en plikt til å sørge for at menneskerettighetene overholdes i Norge. I EMK gis den enkelte krav på at nasjonale myndigheter effektivt kompenserer brudd på rettighetene i konvensjonen. Ettersom bruddene har vært systematiske, bør staten ta en aktiv rolle i å søke gjenoppretting for den enkelte som har blitt utsatt for rettighetsbruddene.

Dette medlem mener det er på det rene at det i dag eksisterer adgang til å søke oppreisning for lovbruddene, men at den kan være vanskelig tilgjengelig for den enkelte. Dette medlem viser til at Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) har tatt til orde for en gjennomgang av hvilke klagemekanismer og reparasjonsmuligheter som er tilgjengelige for personer som har vært utsatt for ulovlige undersøkelser.

Dette medlem viser til at straffeprosessloven § 447 andre ledd regulerer oppreisningserstatning i tilfeller hvor siktede ikke har vært utsatt for frihetsberøvelse. Etter bestemmelsen skal siktede «tilkjennes» «et passende beløp i oppreisning» når «det fremstår som rimelig». Det følger også av bestemmelsen at det gjennom forskriftshjemmelen er adgang til å foreta en ytterligere standardisering, og dermed forenkling av saksbehand-

lingen. Ved Stortingets behandling av endringer i straffeprosessloven i 2002 (jf. Innst. O. nr. 21 (2002–2003) og Ot.prp. nr. 77 (2001–2002)) skrev flertallet i justiskomiteen at terskelen for å tilkjenne oppreisning må være lav, særlig ved «inngripende tvangsmidler og etterforskningsskritt».

Dette medlem viser til at en løsning med å forskriftsfeste rett til oppreisningserstatning uten en rimelighetsvurdering også vil oppfylle de kravene EMK stiller til reparasjon av menneskerettighetsbrudd.

Dette medlem mener at det er alvorlig at mennesker har blitt utsatt for ulovlig tvangsmiddelbruk i mindre narkotikasaker over mange år. Etter dette medlems syn bør de menneskene som har blitt utsatt for systematiske lovbrudd av påtalemyndigheten, gis oppreisning for å kompensere for de byrdene som myndighetene har påført dem.

Dette medlem viser til at Venstre i Representantforslag 159 S (2021–2022) fremmet forslag om å utarbeide en forskrift som sikrer at mennesker som har blitt utsatt for ulovlig tvangsmiddelbruk i mindre narkotikasaker, blir gitt oppreisning i disse sakene uten en rimelighetsvurdering.

Post 70 Erstatning til voldsofre

Komiteen viser til at det er foreslått bevilget 430,6 mill. kroner på denne posten. Bevilgningen på posten er regelstyrt, og bevilgningsforslaget er et overslag.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Prop. 238 L (2020–2021), Innst. 310 L (2021–2022), Lovvedtak 70 (2021–2022), hvor Stortinget vedtok ny voldserstatningslov. Loven trer i kraft fra 1. januar 2023. Disse medlemmer viser til at hovedformålet med loven er å understreke utgangspunktet om at skadevolderen skal være økonomisk ansvarlig for sine handlinger. Med loven vil utbetaling av erstatning bli langt mer effektiv enn i dag, noe som gjør det enklere for voldsutsatte å legge saken bak seg og gå videre.

Disse medlemmer er glade for at det nå kommer på plass en helt ny voldserstatningslov, hvor ordningen blir enkel, forutsigbar, rettferdig og langt mer effektiv, samtidig som rettssikkerheten til partene styrkes. Disse medlemmer peker på at flere kryssende hensyn i loven balanseres mot hverandre, og understreker betydningen av at den nye loven innfører en ordning som er enkel for de voldsutsatte, og der skadevolderen holdes ansvarlig. Disse medlemmer viser til Høyres alternative statsbudsjett, som bygger på regjeringen Solbergs opprinnelige forslag i Prop. 238 L (2020–2021).

Komiteens medlem fra Venstre viser til at det er et samfunnsansvar å hjelpe den som blir rammet av en voldsforbrytelse. Voldsoffererstatningen har funnet som en anerkjennelse fra staten til den volds- eller

overgrepsutsatte. Et hovedfunn i Oxford Research sin rapport om voldsoffererstatningsloven fra 2019 var at det betyr mye å motta voldsoffererstatning. Rapporten fant at det viktigste ikke var beløpets størrelse, men betydningen av å bli trodd og anerkjent som offer.

Dette medlem viser til at Lov om erstatning fra staten til voldsutsatte (voldserstatningsloven) ble vedtatt av Stortinget 3. juni 2022, jf. Lovvedtak 70 (2021–2022). Justis- og beredskapsdepartementet varslet den 23. september at den nye loven om erstatning fra staten til voldsutsatte (voldserstatningsloven) skal tre i kraft allerede fra 1. januar 2023. Det vil si at berørte aktører, herunder voldsutsatte, hjelpeorganisasjoner, offentlige instanser og andre, vil ha rett over tre måneder på seg til å omstille seg etter den nye loven.

Dette medlem vil understreke at det for mange kan være svært krevende å gå gjennom prosessen forbundet med å være fornærmet i en straffesak. Derfor er det heller ikke uvanlig at det går et stykke tid mellom en henleggelse og til man er klar for å gå videre med et erstatningskrav. Ikke minst kan det være vanskelig for barn og voksne som fortsatt bor sammen med voldsutøver etter at saken har blitt henlagt. Kontoret for voldsoffererstatning anslår selv at ca. én av åtte erstatningsberettigede faktisk har søkt om erstatning.

Dette medlem viser til at loven gjelder for alle saker der første søknad sendes etter at ny lov trer i kraft. Det er et vilkår i den nye loven at søknad om voldsoffererstatning må sendes innen ett år etter henleggelse av saken hos politiet i saker hvor det ikke foreligger dom. Dette er altså endret fra tidligere lov, hvor det holdt at forholdet ikke er strafferettslig foreldet. En konsekvens av dette er at saker som er henlagt før 1. januar 2022, vil bli avvist, uavhengig av om søker er erstatningsberettiget eller ikke. Dette gjelder alle henlagte volds- og overgrepssaker i disse 47 årene. Dermed vil titusenvise av volds ofre som egentlig har rett til erstatning, kunne stå i en situasjon hvor saken deres er foreldet etter den nye loven.

Dette medlem viser til at det er et stort informasjonsbehov knyttet til endringene i voldserstatningsloven. Disse er per nå ikke allment kjent, og vil trolig ikke rekke å bli det før loven trer i kraft 1. januar 2023. Det registreres at departementet har utarbeidet en kunngjøring om endringene, men for å nå ut til berørte parter er dette klart ikke tilstrekkelig. Det er svært mange instanser som har behov for informasjonen – fra helsepersonell til organisasjoner og advokater. For å nå direkte ut til voldsutsatte som ikke lenger er i kontakt med offentlige eller andre aktører knyttet til voldshendelsen, vil dette uansett ikke være tilstrekkelig.

Dette medlem viser til at Venstre i Representantforslag 29 S (2022–2023) har fremmet forslag om å utsette ikrafttredelsen av lov om erstatning fra staten til voldsutsatte (voldserstatningsloven) til 1. januar 2024.

KAP. 3473 STATENS SIVILRETTSFORVALTNING

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

KAP. 475 BOBEHANDLING

Komiteen viser til at bevilgningen på kapitlet skal dekke statens ansvar for utgifter til konkursbehandling i tilfeller der boet eller den som ber om konkurs, ikke dekker utgiftene. Dette er regelstyrte utgifter etter konkursloven § 73. Det blir foreslått en bevilgning på post 1 på 116,7 mill. kroner.

2.3 Om anmodningsvedtak

Komiteen viser til omtalen av anmodningsvedtak i proposisjonens kapittel 1 punkt 1.11.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til regjeringens rapportering på ulike anmodningsvedtak i budsjettproposisjonen. Flertallet tar i denne innstillingen ikke stilling til realiteten i de enkelte forslagene eller regjeringens konklusjon om videre rapportering eller ikke. Det vil bli gjort ved behandling av Meld. St. 4 (2022–2023).

3. Sammenligning av budsjettall, kapitler og poster. Rammeområde 5

Tabellen viser regjeringens budsjettforslag, budsjettforliket og de alternative budsjettene til Høyre, Venstre, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Kap.	Post Formål	Prop. 1 S	Komiteens tilråding	H	FrP	SV	V
Utgifter rammeområde 5 (i tusen kroner)							
400	Justis- og beredskapsdepartementet						
	70 Overføringer til private	18 811	18 811 (0)	18 811 (0)	20 811 (+2 000)	18 811 (0)	18 811 (0)
410	Domstolene						
	1 Driftsutgifter	2 840 398	2 840 398 (0)	2 978 098 (+137 700)	2 942 398 (+102 000)	2 943 398 (+103 000)	2 920 398 (+80 000)
411	Domstoladministrasjonen						
	1 Driftsutgifter	82 700	82 700 (0)	0 (-82 700)	82 700 (0)	82 700 (0)	82 700 (0)
414	Forliksråd og andre domsutgifter						
	1 Driftsutgifter	278 546	284 846 (+6 300)	278 546 (0)	278 546 (0)	286 146 (+7 600)	288 046 (+9 500)
430	Kriminalomsorgen						
	1 Driftsutgifter	5 105 958	5 105 958 (0)	5 103 358 (-2 600)	5 105 958 (0)	5 122 758 (+16 800)	5 155 958 (+50 000)
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	46 849	46 849 (0)	39 449 (-7 400)	46 849 (0)	46 849 (0)	46 849 (0)
	70 Tilskudd	36 172	41 172 (+5 000)	36 172 (0)	36 172 (0)	46 172 (+10 000)	41 672 (+5 500)
431	Kriminalomsorgsdirektoratet						
	1 Driftsutgifter	148 125	148 125 (0)	110 625 (-37 500)	148 125 (0)	148 125 (0)	148 125 (0)
433	Konfliktrådet						
	1 Driftsutgifter	140 546	140 546 (0)	140 546 (0)	140 546 (0)	145 546 (+5 000)	148 046 (+7 500)
	70 Tilskudd	26 349	27 349 (+1 000)	26 349 (0)	26 349 (0)	36 349 (+10 000)	26 349 (0)
440	Politiet						

Kap.	Post Formål	Prop. 1 S	Komiteens tilråding	H	FrP	SV	V
	1 Driftsutgifter	19 520 757	19 520 757 (0)	19 375 907 (-144 850)	19 835 757 (+315 000)	19 492 257 (-28 500)	19 477 607 (-43 150)
	70 Tilskudd	52 402	52 402 (0)	52 402 (0)	52 402 (0)	56 402 (+4 000)	52 402 (0)
441	Politidirektoratet						
	1 Driftsutgifter	389 156	389 156 (0)	369 156 (-20 000)	324 156 (-65 000)	357 156 (-32 000)	389 156 (0)
443	Påtalemyndigheten i politiet						
	1 Driftsutgifter	1 432 401	1 432 401 (0)	1 432 401 (0)	1 432 401 (0)	1 442 401 (+10 000)	1 432 401 (0)
444	Politiets sikkerhetstjeneste (PST)						
	1 Driftsutgifter	1 298 959	1 298 959 (0)	1 313 619 (+14 660)	1 298 959 (0)	1 301 759 (+2 800)	1 299 299 (+340)
451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap						
	1 Driftsutgifter	1 193 569	1 193 569 (0)	1 193 569 (0)	1 193 569 (0)	1 178 569 (-15 000)	1 193 569 (0)
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	132 415	132 415 (0)	132 415 (0)	182 415 (+50 000)	132 415 (0)	132 415 (0)
455	Redningstjenesten						
	71 Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten	72 832	72 832 (0)	72 832 (0)	72 832 (0)	87 832 (+15 000)	72 832 (0)
	73 Tilskudd til Redningsselskapet	131 676	131 676 (0)	151 676 (+20 000)	131 676 (0)	131 676 (0)	131 676 (0)
457	Nasjonal sikkerhetsmyndighet						
	1 Driftsutgifter	429 234	429 234 (0)	434 234 (+5 000)	429 234 (0)	429 234 (0)	429 234 (0)
466	Særskilte straffesaksutgifter m.m.						
	1 Driftsutgifter	1 279 522	1 293 172 (+13 650)	1 279 522 (0)	1 279 522 (0)	1 327 222 (+47 700)	1 347 022 (+67 500)
469	Vergemålsordningen						
	21 Spesielle driftsutgifter	92 239	92 239 (0)	92 239 (0)	92 239 (0)	93 439 (+1 200)	92 239 (0)
470	Fri rettshjelp						

Kap.	Post Formål	Prop. 1 S	Komiteens tilråding	H	FrP	SV	V
	1 Driftsutgifter	740 168	791 218 (+51 050)	740 168 (0)	740 168 (0)	990 068 (+249 900)	856 418 (+116 250)
	72 Tilskudd til spesielle rettshjelpiltak	69 265	69 265 (0)	69 265 (0)	39 265 (-30 000)	79 265 (+10 000)	76 265 (+7 000)
473	Statens sivilrettsforvaltning						
	1 Driftsutgifter	78 505	78 505 (0)	44 505 (-34 000)	78 505 (0)	78 505 (0)	78 505 (0)
	Sum utgifter rammeområde 5	44 377 006	44 454 006 (+77 000)	44 225 316 (-151 690)	44 751 006 (+374 000)	44 794 506 (+417 500)	44 677 446 (+300 440)
Inntekter rammeområde 5 (i tusen kroner)							
3440	Politiet						
	6 Gebyr – utlendingssaker	304 187	304 187 (0)	304 187 (0)	304 187 (0)	268 187 (-36 000)	304 187 (0)
3457	Nasjonal sikkerhetsmyndighet						
	1 Inntekter	35 338	35 338 (0)	35 338 (0)	35 338 (0)	40 338 (+5 000)	35 338 (0)
	Sum inntekter rammeområde 5	3 481 242	3 481 242 (0)	3 481 242 (0)	3 481 242 (0)	3 450 242 (-31 000)	3 481 242 (0)
	Sum netto rammeområde 5	40 895 764	40 972 764 (+77 000)	40 744 074 (-151 690)	41 269 764 (+374 000)	41 344 264 (+448 500)	41 196 204 (+300 440)
	Avvik fra rammevedtak	-77 000	0	-228 690	297 000	371 500	223 440

4. Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen innføre hurtigspor for fengsling av ungdoms- og gjengkriminelle.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen gjøre en gjennomgang for å fremlegge forslag om endring i finansieringsmodell for politiet, til erstatning for gjeldende fordelingsmodell.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen om å utarbeide forslag til forhandlingsrett for Advokatforeningen for fastsettelse av salærsats og stykkprisordning.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av politiutdanningen, med fokus på å øke de praktiske elementene i utdanningen.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen utarbeide forslag til lovendring som gir begge parter i barnefordelingssak fri rettshjelp dersom én part får fri rettshjelp, med en øvre inntektsbegrensning på kr 1 500 000 brutto.

5. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Komiteen viser til proposisjonen og det som står foran, og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Rammeområde 5

(Justis)

I

På statsbudsjettet for 2023 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
61		Høyesterett		
	1	Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 410 post 1 og kap. 411 post 1	128 079 000	
400		Justis- og beredskapsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	518 368 000	
	23	Spesielle driftsutgifter, forskning, evaluering og kunnskapsinnhenting, kan overføres	35 392 000	
	50	Norges forskningsråd	61 432 000	
	70	Overføringer til private	18 811 000	
	71	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	17 857 000	
410		Domstolene		
	1	Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 61 post 1 og kap. 411 post 1	2 840 398 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	101 354 000	
	22	Vernesaker/sideutgifter, jordskiftedomstoler, kan overføres	2 850 000	
411		Domstoladministrasjonen		
	1	Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 61 post 1 og kap. 410 post 1	82 700 000	
414		Forliksråd og andre domsutgifter		
	1	Driftsutgifter	284 846 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	41 902 000	
430		Kriminalomsorgen		
	1	Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 431 post 1	5 105 958 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under kap. 430 post 1	108 410 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres	46 849 000	
	60	Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv., kan overføres	114 991 000	
	70	Tilskudd	41 172 000	
431		Kriminalomsorgsdirektoratet		

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 430 post 1</i>	148 125 000	
432		Kriminalomsorgens høyskole og utdanningscenter		
	1	Driftsutgifter	225 241 000	
433		Konfliktrådet		
	1	Driftsutgifter	140 546 000	
	60	Tilskudd til kommuner, <i>kan overføres</i>	10 514 000	
	70	Tilskudd	27 349 000	
440		Politiet		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 441 post 1 og kap. 443 post 1</i>	19 520 757 000	
	22	Søk etter antatt omkomne, <i>kan overføres</i>	10 142 000	
	23	Sideutgifter i forbindelse med sivile gjøremål	34 800 000	
	25	Variable utgifter ved ankomst, mottak og retur i politiets utlendingsforvaltning	104 350 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	80 842 000	
	46	Investeringer i Schengen IKT-systemer, <i>kan overføres</i> ...	501 084 000	
	48	Tildeling fra EUs grense- og visumfinansieringsordninger, <i>kan overføres</i>	14 070 000	
	70	Tilskudd	52 402 000	
	71	Tilskudd Justismuseet	8 237 000	
	73	Internasjonale forpliktelser, mv., <i>kan overføres</i>	657 190 000	
	74	Midlertidig destruksjonspann for enkelte typer halvautomatiske rifler	1 000 000	
441		Politidirektoratet		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 440 post 1</i>	389 156 000	
442		Politi høyskolen		
	1	Driftsutgifter	654 870 000	
443		Påtalemyndigheten i politiet		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 440 post 1</i>	1 432 401 000	
444		Politiets sikkerhetstjeneste (PST)		
	1	Driftsutgifter	1 298 959 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	95 822 000	
445		Den høyere påtalemyndighet		
	1	Driftsutgifter	317 319 000	
446		Den militære påtalemyndighet		
	1	Driftsutgifter	9 329 000	
448		Grensekommisæreren		
	1	Driftsutgifter	6 104 000	
451		Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap		
	1	Driftsutgifter	1 193 569 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	24 940 000	
	22	Spesielle driftsutgifter – Nødnett, <i>kan overføres</i>	529 093 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	132 415 000	
	70	Overføringer til private	7 278 000	
452		Sentral krisehåndtering		
	1	Driftsutgifter	27 916 000	
453		Sivil klareringsmyndighet		
	1	Driftsutgifter	57 829 000	
454		Redningshelikoptertjenesten		
	1	Driftsutgifter	893 601 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 867 529 000	
455		Redningstjenesten		

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	1	Driftsutgifter	138 623 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	29 928 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	6 522 000	
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten ..	72 832 000	
	72	Tilskudd til nød- og sikkerhetstjenester	127 781 000	
	73	Tilskudd til Redningselskapet	131 676 000	
457		Nasjonal sikkerhetsmyndighet		
	1	Driftsutgifter	429 234 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	25 990 000	
460		Spesialenheten for politisaker		
	1	Driftsutgifter	61 861 000	
466		Særskilte straffesaksutgifter m.m.		
	1	Driftsutgifter	1 293 172 000	
467		Norsk Lovtidend		
	1	Driftsutgifter	8 125 000	
468		Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker		
	1	Driftsutgifter	22 864 000	
469		Vergemålsordningen		
	1	Driftsutgifter	269 647 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	92 239 000	
470		Fri rettshjelp		
	1	Driftsutgifter	791 218 000	
	72	Tilskudd til spesielle rettshjelptiltak	69 265 000	
471		Statens erstatningsansvar og Stortingets rettfærdsvederlagsordning		
	71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	123 392 000	
	72	Erstatning i anledning av straffeforfølgning, <i>overslagsbevilgning</i>	69 143 000	
	73	Stortingets rettfærdsvederlagsordning	30 122 000	
473		Statens sivilrettsforvaltning		
	1	Driftsutgifter	78 505 000	
	70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsbevilgning</i>	430 604 000	
475		Bobehandling		
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	116 704 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	8 411 000	
Totale utgifter				44 454 006 000
Inntekter				
3400		Justis- og beredskapsdepartementet		
	1	Diverse inntekter	6 073 000	
	2	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	1 079 000	
3410		Domstolene		
	1	Rettsgebyr	270 861 000	
	2	Saks- og gebyrinntekter jordskiftedomstolene	20 850 000	
	3	Diverse refusjoner	1 760 000	
	4	Vernesaker jordskiftedomstolene	2 426 000	
3411		Domstoladministrasjonen		
	3	Diverse refusjoner	300 000	
3430		Kriminalomsorgen		
	2	Arbeidsdriftens inntekter	108 421 000	
	3	Andre inntekter	22 804 000	
	4	Tilskudd	2 647 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
3432		Kriminalomsorgens høyskole og utdanningssenter		
	3	Andre inntekter	1 173 000	
3433		Konfliktrådet		
	2	Refusjoner	6 000	
3440		Politiet		
	1	Gebyr – pass og våpen	718 795 000	
	2	Refusjoner mv.	222 506 000	
	3	Salgsinntekter	51 651 000	
	4	Gebyr – vaktelskap og etterkontroll av deaktiverte skyte- våpen	4 828 000	
	6	Gebyr – utlendingssaker	304 187 000	
	7	Gebyr – sivile gjøremål	721 078 000	
	8	Refusjoner fra EUs grense- og visumfinansieringsordnin- ger	94 100 000	
3442		Politihøgskolen		
	2	Diverse inntekter	17 147 000	
	3	Inntekter fra Justissektorens kurs- og øvingscenter	11 228 000	
3444		Politiets sikkerhetstjeneste (PST)		
	2	Refusjoner	19 237 000	
3451		Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap		
	1	Gebyr	128 403 000	
	2	Refusjoner driftsutgifter Nødnett	35 795 000	
	3	Diverse inntekter	27 467 000	
	4	Refusjoner større utstyrsanskaffelser og vedlikehold Nød- nett	78 909 000	
	5	Abonnementsinntekter og refusjoner Nødnett	514 236 000	
	6	Refusjoner	7 425 000	
3453		Sivil klareringsmyndighet		
	1	Gebyr	1 750 000	
3454		Redningshelikoptertjenesten		
	1	Refusjoner	29 968 000	
3457		Nasjonalt sikkerhetsmyndighet		
	1	Inntekter	35 338 000	
3469		Vergemålsordningen		
	1	Vergemåls-/representantordning, ODA-godkjente utgif- ter	8 550 000	
3470		Fri rettshjelp		
	1	Tilkjente saksomkostninger m.m.	4 571 000	
	2	Fri rettshjelp, ODA-godkjente utgifter	5 668 000	
3473		Statens sivilrettsforvaltning		
	1	Diverse inntekter	5 000	
Totale inntekter				3 481 242 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2023 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 61 post 1	kap. 3061 post 3
kap. 400 post 1	kap. 3400 post 1
kap. 410 post 1	kap. 3410 postene 2 og 3
kap. 410 post 22	kap. 3410 post 4
kap. 411 post 1	kap. 3411 post 3
kap. 430 post 1	kap. 3430 postene 3 og 4
kap. 430 post 21	kap. 3430 post 2
kap. 431 post 1	kap. 3430 postene 3 og 4
kap. 432 post 1	kap. 3432 post 3
kap. 433 post 1	kap. 3433 post 2
kap. 440 post 1	kap. 3440 postene 2, 3 og 4
kap. 441 post 1	kap. 3440 post 2
kap. 442 post 1	kap. 3442 postene 2 og 3
kap. 443 post 1	kap. 3440 post 2
kap. 444 post 1	kap. 3444 post 2
kap. 451 post 1	kap. 3451 postene 2, 3 og 6
kap. 451 post 22	kap. 3451 post 5
kap. 451 post 45	kap. 3451 post 4
kap. 454 post 1	kap. 3454 post 1
kap. 455 post 1	kap. 3455 post 1
kap. 457 post 1	kap. 3457 post 1
kap. 473 post 1	kap. 3473 post 1

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

2. Overskride bevilgningen under kap. 451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, post 1 Driftsutgifter med inntil 75 pst. av inntekter ved salg av sivilforsvarsanlegg og fast eiendom. Inntekter inntektsføres under kap. 3451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, post 40 Salg av eiendom mv.

III

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2023 kan overskride bevilgningen under kap. 451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, post 21 Spesielle driftsutgifter med inntil 34 mill. kroner dersom det oppstår en situasjon med ekstraordinær stor skogbrannfare og/eller mange

skogbranner, og det i den forbindelse er nødvendig med innsats for slokking og beredskap utover det som må påregnes i et normalår. Fullmakten gjelder uten opphold og før Kongen kan gi slikt samtykke.

IV

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2023 kan bestille varer utover den gitte bevilgning, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
440		Politiet	
	1	Driftsutgifter	250,0 mill. kroner

V

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser for investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2023 kan starte opp, herunder pådra staten forpliktelser utover budsjettåret, i investeringsprosjektet utvidelse av Romerike fengsel, avde-

ling Ullersmo. Samlede forpliktelser og utbetalinger kan ikke overskride kostnadsrammen på 619,6 mill. kroner. Kostnadsrammen er oppgitt i 2023-kroner. Justis- og beredskapsdepartementet gis fullmakt til å prisjustere kostnadsrammen i senere år.

VI

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser for investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2023 under kap. 430 Kriminalomsorgen, post 45 Større utstysanskaffelser og vedlikehold, kan pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for å anskaffe brukerutstyr til investeringsprosjektet utvidelse av Romerike fengsel, avdeling Ullersmo. Samlede forpliktelser og utbetalinger kan ikke overskride kostnadsrammen for brukerutstyr på 89,1 mill. kroner. Kostnadsrammen er oppgitt i 2023-kroner. Justis- og beredskapsdepartementet gis fullmakt til å prisjustere kostnadsrammen i senere år.

VII

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser for investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2023 under kap. 440 Politiet, post 46 Investeringer i Schengen IKT-systemer og kap. 490 Utlendingsdirektoratet, post 46 Investeringer i Schengen IKT-systemer, kan starte opp, herunder pådra staten forpliktelser utover budsjettåret, i investeringsprosjektet implementering av Schengen IKT-systemer, som Norge har forpliktet seg til gjennom Schengen-avtalen og Dublinavtalen. Samlede forpliktelser og utbetalinger kan ikke overskride kostnadsrammen på 2 187 mill. kroner. Kostnadsrammen er oppgitt i 2023-kroner. Justis- og beredskapsdepartementet gis fullmakt til å prisjustere kostnadsrammen i senere år.

VIII

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser for investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2023 kan pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for å gjennomføre anskaffelse av nye redningshelikoptre mv. under kap. 454 Redningshelikoptertjenesten, post 1 Driftsutgifter og post 45 Større utstysanskaffelser og vedlikehold. Samlede forpliktelser og utbetalinger kan ikke overskride kostnadsrammen på 15 261 mill. kroner. Justis- og beredskapsdepartementet gis fullmakt til å oppjustere kostnadsrammen i takt med prisstigningen.

IX

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser utover budsjettåret

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2023 over kap. 410 Domstolene, post 1 Driftsutgifter, kan pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for inngåelse av leieavtaler i forbindelse med rehabilitering av Bergen tinghus innenfor en samlet ramme på 278 mill. kroner. Rammen er oppgitt i 2023-kroner. Justis- og beredskapsdepartementet gis fullmakt til å prisjustere rammen i senere år.

X

Videreføring av bobehandling

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2023 kan bestemme at det under ordningen med utgifter til fortsatt bobehandling pådras forpliktelser utover gitt bevilgning under kap. 475 Bobehandling, post 21 Spesielle driftsutgifter, med inntil 10 mill. kroner, men slik at totalrammen for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger 33 mill. kroner.

XI

Nettobudsjetteringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2023 kan:

1. trekke politiets direkte utgifter til oppbevaring, tilsyn og salg av beslag fra salgsinntekten, før det overskytende inntektsføres under kap. 5309 Tilfeldige inntekter, post 29 Ymse.
2. trekke salgsomkostninger ved salg av faste eiendommer fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kap. 3451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, post 40 Salg av eiendom mv.
3. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 473 Statens sivilrettsforvaltning, post 1 Driftsutgifter, inntektene ved avholdelse av kurs og konferanser i regi av Konkursrådet, samt inntekter fra rådets øvrige virksomhet.
4. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 Bobehandling, post 21 Spesielle driftsutgifter, tilbakebetalte inntekter under ordningen med utgifter til bobehandling.

XII

Stortingets rettsferdsvederlagsordning

Stortingets utvalg for rettsferdsvederlag får i 2023 fullmakt til å tilstå rettsferdsvederlag av statskassen med inntil 250 000 kroner for hver enkelt søknad, men slik at grensen er 500 000 kroner for HIV-ofre og 300 000 kroner for tidligere barn i barnehjem, offentlige fosterhjem og spesialskoler. Søknader der utval-

get anbefaler å innvilge erstatning som er høyere enn nevnte beløp, fremmes for Stortinget til avgjørelse. Det samme gjelder søknader som etter utvalgets vurdering reiser spørsmål av særlig prinsipiell art.

XIII

Avhending av sivilforsvarsanlegg

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2023 kan overdra sivilforsvarsanlegg til

en verdi av inntil 500 000 kroner vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.

XIV

Fullmakt til postering mot mellomværendet med statskassen

Stortinget samtykker i at Domstolsadministrasjonen i 2023 kan postere sideutgifter som forskuttes i henhold til rettsgebyrloven, mot mellomværendet med statskassen.

Oslo, i justiskomiteen, den 8. desember 2022

Per-Willy Amundsen

leder og saksordfører

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Justis- og beredskapsministeren

Stortingets president
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
22/2096 - MGH

Dato
13.10.2022

Prop. 1 S (2022-2023) – rettelse

Jeg viser til Prop. 1 S (2022–2023) for Justis- og beredskapsdepartementet, og vil gjøre oppmerksom på en mindre feil i proposisjonen. Jeg presiserer at dette ikke har konsekvenser for forslag til bevilgningsvedtak.

På side 80, under overskriften «Hovudprioriteringar for 2023», 2. avsnitt, fremgår:
«For mange innsette får ikkje nok timar dagleg fellesskap med andre. Regjeringa foreslår å auke løyvinga med 45 mill. kroner i 2023 for å auke grunnbemanninga i fengsla og redusere bruken av isolasjon. Forslaget har ei heilårseffekt på 90 mill. kroner frå 2024.»

Det riktige er:

«For mange innsette får ikkje nok timar dagleg fellesskap med andre. Regjeringa foreslår å auke løyvinga med 45 mill. kroner i 2023 for å auke grunnbemanninga i fengsla og redusere bruken av isolasjon. Forslaget har ein heilårseffekt på 45 mill.»

Med hilsen

Emilie Mehl

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Justis- og beredskapsministeren

Stortingets president
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
22/2096 - MGH

Dato
28.11.2022

Prop. 1 S (2022-2023) – rettelser

Jeg viser til Prop. 1 S (2022–2023) for Justis- og beredskapsdepartementet og vil gjøre oppmerksom på noen mindre feil i proposisjonen. Jeg presiserer at dette ikke har konsekvenser for forslag til bevilgningsvedtak.

På side 38, under overskriften «Innføring av våpenamnesti», 3. avsnitt, fremgår:
«Vedtaket er fulgt opp. Det vil bli innført eit tidsavgrensa våpenamnesti frå 1. november 2022 til 1. april 2023.»

Det riktige er:

«Vedtaket er fulgt opp. Det vil bli innført eit tidsavgrensa våpenamnesti frå 1. januar 2023 til 1. juni 2023.»

På side 66, under overskriften «Post 70 Overføringer til private», etter teksten om tilskuddet til NorSIS, skal det tilføyes følgende avsnitt:

«Løyvinga skal vidare dekke drift av Nettportal om vald i nære relasjonar og valdtekt (dinutvei.no), tiltak for å førebygge vald i nære relasjonar og nasjonal konferanse om samarbeid og samordning i arbeidet mot vald i nære relasjonar.»

På side 96, under overskriften «Beredskap og krisehandtering» skal følgende avsnitt tilføyes:

«Frå 25. juni 2022 vart alt innsatspersonell i politiet mellombels væpna. Væpninga skjedde med bakgrunn i skytehendinga i Oslo natt til 25. juni. Som følgje av hendinga vurderte PST at terrortrusselen er heva. Væpninga skulle setje politiet i stand til å kunne

gå raskare til aksjon ved eit ev. terrorangrep, for å avverje, auke eigen vern, avgrense skadeomfang eller stanse eit pågåande angrep. Politipersonell på Oslo lufthamn Gardermoen har vore fast væpna sidan 20. september 2018, og frå 12. juni 2020 har politipersonell på Bergen lufthamn Flesland òg vore væpna.»

På side 200, i Tabell 7.1, fremgår at saldert beløp i 2022 for tilskudd til Redningsselskapet er 124,3 mill. kroner. Det riktige er 128,043 mill. kroner.

Med hilsen

Emilie Mehl

